ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

«Διοίκηση Πολιτισμικών Μονάδων»

Διπλωματική Εργασία

"Η συμβολή των πολιτιστικών φεστιβάλ στην ανάδειξη ενός τόπου : Συγκριτική Μελέτη της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια της Καρδίτσας και του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ της Νάπολης.”

Κατερίνα Σταθοπούλου

Επιβλέπων Καθηγητής

Νικόλαος Καραχάλης

Καρδίτσα, Μάιος 2026

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

“ Η συμβολή των πολιτιστικών φεστιβάλ στην ανάδειξη ενός τόπου: Συγκριτική Μελέτη της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια της Καρδίτσας και του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ της Νάπολης.”

Κατερίνα Σταθοπούλου

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Νικόλαος Καραχάλης, Αντώνιος Κάργας

Καρδίτσα, Μάιος, 2026

Περίληψη

Τούτη η εργασία διερευνά το θεσμό των πολιτιστικών φεστιβάλ και το ρόλο που αυτά διαδραματίζουν στην ανάδειξη ενός τόπου. Επιχειρείται, παράλληλα η μελέτη τεσσάρων πολιτιστικών φεστιβάλ, δύο στην Ελλάδα και δύο στην Ιταλία.

Στο θεωρητικό πρώτο μέρος παρουσιάζεται αρχικά η έννοια του Φεστιβάλ, καθώς και μια σύντομη αναφορά στις ιστορικές καταβολές του. Στη συνέχεια αναλύονται τα χαρακτηριστικά των πολιτιστικών φεστιβάλ και η σημασία που αυτά έχουν για την τοπική κοινωνία της πόλης και της περιφέρειας.

Στόχος είναι η ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος ενός τόπου, καθώς και η διάθεση να διαφανεί ο ρόλος των πόλεων και των περιφερειών στη διαμόρφωση και την ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας κάθε τόπου.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται παρουσίαση δύο διεθνών πολιτιστικών φεστιβάλ από την Ελλάδα, της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού «Καραϊσκάκεια» της Καρδίτσας και του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου και δύο διεθνών πολιτιστικών φεστιβάλ της Ιταλίας: του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ της Νάπολης και του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ του Καρπινόνε. Δίνεται η φυσιογνωμία καθενός από αυτά τα φεστιβάλ, καθώς και η συμβολή τους στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας των δύο περιοχών, αλλά και η συνεισφορά τους στον πολιτιστικό και τουριστικό χάρτη της περιοχής της Καρδίτσας και του Αγρινίου από την Ελλάδα με την περιοχή της Καμπανίας και του Μολίζε από την Ιταλία.

Η Μεθοδολογία που ακολουθήθηκε περιλαμβάνει πρωτογενή έρευνα η οποία βασίστηκε στην μέθοδο έρευνας κοινού μέσω ερωτηματολογίου και σε συνεντεύξεις προσώπων που έχουν ασχοληθεί συστηματικά με τα φεστιβάλ. Η δευτερογενής έρευνα περιλαμβάνει το θεωρητικό, κυρίως, μέρος της εργασίας που βασίζεται σε αξιόπιστες βιβλιογραφικές πηγές, αλλά και την παράθεση αποσπασμάτων από τον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο που αφορούν το προς εξέταση θέμα.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη μελέτη του θέματος εστιάζουν στη συμβολή των πολιτιστικών φεστιβάλ στην ανάδειξη ενός τόπου, στις ελλείψεις και τα προβλήματα που εντοπίζονται, αλλά και στις προτάσεις για τη βελτίωση και

αξιοποίησή τους στο μέλλον μέσα από τα στοιχεία που παρουσιάζει η περίπτωση του Φεστιβάλ της Καρδίτσας.

Λέξεις - Κλειδιά:

Πολιτιστικά Φεστιβάλ, Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια Καρδίτσα, Διεθνές Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου, Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ Νάπολης, Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ Καρπινόνε

"The Contribution of Cultural Festivals to Place Promotion: Comparative study between the International Cultural Festival 'Karaiskakeia' in Karditsa and the International Folklore Festival of Naples"

Katerina Stathopoulou

Abstract

This study explores the institution of cultural festivals and the role they play in promoting a place. A study is also attempted between four cultural festivals, two in Greece and two in Italy.

In the first theoretical part, the concept of the Festival is initially presented, as well as a brief reference to its historical origins. Then, the characteristics of cultural festivals and the importance they have for the local society of the city and the region are analyzed.

The aim is to highlight the cultural heritage of a place, as well as the willingness to make clear the role of cities and regions in shaping and highlighting the cultural identity of each place.

In the second part, a study is made of four international cultural festivals, two from Greece and two from Italy: the International Cultural Festival "Karaiskakia" of Karditsa, the International Festival of Folklore Dances of the Agrinio Municipality, the International Folklore Festival of Naples and the International Folklore Festival of Karpinone. The physiognomy of each of these four festivals is given, as well as their contribution to the formation of the cultural identity of the two regions, as well as their

contribution to the cultural and tourist map of the Regional Unit of Karditsa, Agrinio, Campania and Molise.

The methodology followed includes a primary research based on the audience survey method through a questionnaire and interviews with people who have been systematically involved with festivals. Secondary research includes the theoretical part of the work, mainly based on reliable bibliographic sources, but also the citation of excerpts from the printed and electronic press that relate to the subject under examination.

The conclusions that emerge from this study focus on the contribution of cultural festivals to the promotion of a place, the shortcomings and problems identified, and proposals for their improvement and future development, based on the findings presented in the case study of the Karditsa Festival.

Key words:

Cultural Festivals, International Cultural Festival Karaiskakia of Karditsa, International Festival of Traditional Dances of the Agrinio Municipality, International Folklore Festival of Naples, International Folklore Festival of Karpinone.

Περιεχόμενα

Περίληψη **4**

Abstract **6**

Περιεχόμενα **8**

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια **11**

Εισαγωγή **12**

Μέρος Α': Τα πολιτιστικά φεστιβάλ και η ανάδειξη ενός τόπου **14**

1.1. Φεστιβάλ: ορισμός και έννοια 14

1.2. Οι ιστορικές καταβολές των φεστιβάλ 16

1.3. Τα Πολιτιστικά Φεστιβάλ 18

1.4. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των πολιτιστικών φεστιβάλ στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος των πόλεων και των περιφερειών 20

1.5. Ο ρόλος των πόλεων και των περιφερειών στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου 24

Μέρος Β': Παρουσίαση τεσσάρων διεθνών φεστιβάλ Ελλάδας και Ιταλίας **28**

2. 1. Η φυσιογνωμία του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ της Νάπολης 28

2.1. 1. Η πόλη της Νάπολης και η πόλη του Σορέντο – σύντομη παρουσίαση 28

2.1.2. Το Φεστιβάλ του Σορέντο 30

2.2. Η φυσιογνωμία του Διεθνούς Φεστιβάλ Καρπινόνε- Μολίζε στην Ιταλία 34

2.2.1. Η πόλη του Καρπινόνε- σύντομη παρουσίαση 34

2.2.2. Η διοργανώτρια ομάδα Ru Maccature 35

2.2.3. Το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ του Καρπινόνε 36

2.2.4. Η σημασία του Διεθνούς Φεστιβάλ Καρπινόνε για την περιοχή 37

2.3. Η φυσιογνωμία του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου 38

2.3.1. Η πόλη του Αγρινίου- σύντομη παρουσίαση 38

2.3.2. Η διοργάνωση του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Αγρινίου 39

2.3.3. Το Διεθνές Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου 40

2.3.4. Η σημασία του για την πόλη του Αγρινίου 41

2.4.Η Φυσιογνωμία του φεστιβάλ της Καρδίτσας 43
2.4.1. Η πόλη της Καρδίτσας- σύντομη παρουσίαση 43
2.4.2. Η διοργανώτρια Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας 43
2.4.3. Η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια 44
2.5. Η Συμβολή των Φεστιβάλ στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας των περιοχών 50
2.6. Η συνεισφορά τους στον πολιτιστικό και τουριστικό χάρτη των Περιφερειών . 54
Μεθοδολογία **59**
Έρευνα κοινού 59
Αποτελέσματα έρευνας κοινού 60
Συμπεράσματα / Ανοιχτά προβλήματα στην έρευνα **74**
Προτάσεις αξιοποίησης των πολιτιστικών φεστιβάλ **78**
Προτάσεις αξιοποίησης των πολιτιστικών φεστιβάλ σύμφωνα με καλές πρακτικές .. 79
Επίλογος **83**
Βιβλιογραφία **86**
Κατάλογος εικόνων **95**
Παραρτήματα **103**
Παράρτημα 1 – Έρευνα κοινού – Ερωτηματολόγιο 103
Παράρτημα 2 – Συνέντευξη τύπου των διοργανωτών της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια 2025 108
Παράρτημα 3 – Συνέντευξη της κ. Βάσως Κοζιού – Κολοφωτιά (20/01/2026) 115
Παράρτημα 4- Συνέντευξη με τον κ. Χαράλαμπο Τσιάμη, ενός από τους διοργανωτές και βασικούς συντελεστές του Φεστιβάλ Αγρινίου (27/6/2026) 118

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1 Από το Φεστιβάλ του Σορέντο 32
Εικόνα 2 Ποζιτάνο 34
Εικόνα 3 Οι πρώτες εκδηλώσεις στην πλατεία Μαυροματίου 22 Μαϊου 1927 95
Εικόνα 4 Χορευτικό συγκρότημα από τη Νέα Ζηλανδία - 2025 96
Εικόνα 5 Οι ομάδες χορεύουν κάτω από τον έφιππο ανδριάντα του Γεώργιου Καραϊσκάκη ... 96
Εικόνα 6 Τελετή Έναρξης 20 Ιουνίου 2026 97
Εικόνα 7 Ομάδα με τυμπανιστές από την Ιαπωνία 98
Εικόνα 8 Από την τελετή λήξης του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου 98
Εικόνα 9 Μαζική είναι η συμμετοχή του κόσμου στο Φεστιβάλ Αγρινίου 98

Εικόνα 10 Οι χορευτές μαθαίνουν χορούς από άλλες χώρες 99
Εικόνα 11 Από την παρέλαση των χορευτικών ομάδων πριν από την επίσημη έναρξη του φεστιβάλ 2019 99
Εικόνα 12 Από χορευτική παράσταση 100
Εικόνα 13 Συμμετοχή μικτών χορευτικών ομάδων (ενηλίκων και παιδιών)Η ομάδα της Σλοβακίας λίγο πριν από την έναρξη του Φεστιβάλ 100
Εικόνα 14 Επισκέπτες στους δρόμους του Σορέντο στη διάρκεια του Φεστιβάλ 101
Εικόνα 15 Εντυπωσιακές ομάδες από όλον τον κόσμο. 101
Εικόνα 16 Το Φεστιβάλ υποστηρίζει τη συμπερίληψη στην κοινωνία 102
Εικόνα 17 Ομάδα από την Κορέα στο Καρπινόνε 102
Εικόνα 18 Η ομάδα Ru Maccature σε χορούς κα δρώμενα της αγροτικής ζωής 103

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΠΕ Περιφερειακή Ενότητα

ΠΕΔ Περιφερειακή Ένωση Δήμων

ΦΕΚ Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ΕΡΤ Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση

ΑμεΑ Άτομα με Αναπηρία

COVID-19 Coronavirus Disease 2019 (Νόσος του Κορωνοϊού 2019)

UNESCO United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

ACP / UE African, Caribbean and Pacific Group of States / Union Européenne

IGF International Union of Folklore Associations (Union Internationale des Fédérations de Groupes Folkloriques)

IOV International Organization of Folk Art (Internationale Organisation für Volkskunst)

FITP Federazione Italiana Tradizioni Popolari (Ιταλική Ομοσπονδία Λαϊκών Παραδόσεων)

QR Code Quick Response Code

USB Universal Serial Bus

Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια να ερευνηθεί ο ρόλος των πολιτιστικών φεστιβάλ στην ανάδειξη ενός τόπου, τόσο σε πολιτιστικό επίπεδο, όσο και σε κοινωνικοοικονομικό και τουριστικό.

Στο πρώτο μέρος δίνεται ο ορισμός του φεστιβάλ και αναλύεται η έννοιά του. Γίνεται μια ιστορική αναδρομή στις συνθήκες που γέννησαν τα φεστιβάλ στον κόσμο, αλλά και τη χώρα μας, στα χαρακτηριστικά τους και τις ιδιαιτερότητές τους. Στη συνέχεια δίνεται η έννοια των πολιτιστικών φεστιβάλ και η συμβολή τους στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων μιας περιοχής ώστε αυτή να αναβαθμιστεί κοινωνικά, πολιτιστικά και, ενδεχομένως, οικονομικά.

Στόχος είναι να αναδειχθεί ο ρόλος των πολιτιστικών φεστιβάλ στη διαμόρφωση του πολιτιστικού αποθέματος ενός τόπου, καθώς και ο ρόλος των πόλεων και των περιφερειών στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητάς του. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις δυνατότητες που παρέχει η τοπική αυτοδιοίκηση στην ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου μιας περιοχής μέσα από θεσμοθετημένα πολιτιστικά φεστιβάλ. Γίνονται παρατηρήσεις σχετικά με τα προβλήματα και τις ελλείψεις που αυτά παρουσιάζουν και κατατίθενται προτάσεις βελτίωσης των αρνητικών στοιχείων τους. Τα θετικά στοιχεία, αντίστοιχα, προβάλλονται και διατυπώνονται στο τέλος σχόλια και εκτιμήσεις για τη μελλοντική εξέλιξή τους.

Στο δεύτερο μέρος επιχειρείται η μελέτη μεταξύ δυο ελληνικών πολιτιστικών φεστιβάλ: της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού «Καραϊσκάκεια» της Καρδίτσας και του Διεθνούς Φεστιβάλ Χορών Δήμου Αγρινίου και δύο αντίστοιχων Ιταλικών: του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ της Νάπολης και του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ του Καρπινόνε. Παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα στοιχεία κάθε διοργάνωσης, καθώς και η συμβολή τους στην διαμόρφωση της πολιτιστικής φυσιογνωμίας κάθε τόπου. Στόχος είναι να αναδειχθεί η πολιτιστική ταυτότητα κάθε περιοχής και η συνεισφορά των φεστιβάλ στον πολιτιστικό και τουριστικό χάρτη της περιφέρειας. Τα συγκεκριμένα φεστιβάλ είναι διεθνή, έχουν χαρακτήρα χορευτικό και μουσικό, διεξάγονται όλα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και απευθύνονται σε μεγάλο κοινό που προσέρχεται στις παραστάσεις χωρίς αντίτιμο εισιτηρίου.

Η μεθοδολογία συνδυάζει την πρωτογενή με τη δευτερογενή έρευνα. Για τη συλλογή πρωτογενών πληροφοριών επιλέχθηκε η ποσοτική μέθοδος ανάλυσης δεδομένων με τη διεξαγωγή έρευνας κοινού μέσω ερωτηματολογίου. Στόχος είναι να προκύψουν συμπεράσματα σχετικά με την άποψη του κοινού για το πολιτιστικό φεστιβάλ «Καραϊσκάκεια» της Καρδίτσας.

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει είκοσι ερωτήσεις κλειστού τύπου με προτεινόμενες απαντήσεις. Στόχο έχει την άμεση πρόσληψη δεδομένων από τυχαίο κοινό προκειμένου να οδηγηθεί σε στατιστική ανάλυση. Η έρευνα διεξήχθη στο διάστημα 24 Νοεμβρίου έως 19 Δεκεμβρίου 2025 και το κοινό καλούνταν να απαντήσει ανώνυμα χωρίς να παρευρίσκεται η ερευνήτρια στο χώρο γύρω τους. Τα ερωτηματολόγια μοιράστηκαν με φυσικό τρόπο και συνήθως αρκούσαν 5-10 λεπτά για να συμπληρωθούν.

Εκατόν πενήντα έντυπα διανεμήθηκαν στο κοινό από τα οποία απαντήθηκαν τα 135. Στην αρχή του ερωτηματολογίου υπήρχε εισαγωγή που κατατόπιζε τους συμμετέχοντες για τα στοιχεία και το σκοπό της έρευνας κοινού σχετικά με τη μορφή του φεστιβάλ, τις παραστάσεις, τις ελλείψεις και τις προοπτικές του. Στην πρωτογενή έρευνα εντάσσονται , επίσης οι συνεντεύξεις προσώπων που έχουν άμεση εμπλοκή με τα φεστιβάλ. Στοιχεία δευτερογενούς έρευνας αντλήθηκαν από τις ιστοσελίδες των διοργανωτών των φεστιβάλ και των εμπλεκόμενων φορέων για το δεύτερο μέρος της εργασίας. Χρησιμοποιήθηκαν πληροφορίες από πηγές ακαδημαϊκής βιβλιογραφίας για το θεωρητικό πρώτο μέρος, καθώς και αντίστοιχες από το διαδίκτυο.

Στο τέλος, αφού συνυπολογίστηκαν και τα ευρήματα της έρευνας κοινού, καθώς και οι απόψεις των προσώπων που συνδέονται με το θεσμό, εξάγονται τα συμπεράσματα, εντοπίζονται τα πλεονεκτήματα και οι ελλείψεις και διατυπώνονται προτάσεις σχετικά με την αποτελεσματικότερη προσφορά των πολιτιστικών φεστιβάλ στις τοπικές κοινωνίες.

Μέρος Α': Τα πολιτιστικά φεστιβάλ και η ανάδειξη ενός τόπου

1.1. Φεστιβάλ: ορισμός και έννοια

Πολλοί είναι οι ορισμοί που έχουν δοθεί για τα Φεστιβάλ από τους ερευνητές. Αρχίζουμε με μια παράθεση κάποιων από αυτούς:

- Μια ποικιλία δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων θρησκευτικών και κοσμικών, ιδιωτικών και δημόσιων, που συνεχίζουν την παράδοση και εισάγουν καινοτομία, προκαλούν νοσταλγία, παρέχουν έκφραση για τη συνέχιση των περισσότερων αρχαίων εθίμων και αναδεικνύουν τις πρωτοποριακές συνεισφορές των καλλιτεχνικών ελίτ στη θεωρία ή την πράξη (Falassi, 1987: 1).
- Μια γιορτή με δημόσιο θέμα που συνήθως πραγματοποιείται ετησίως εντός ενός προκαθορισμένου χρονικού πλαισίου (Getz, 1991, αναφέρεται στο D'Astous, 2006: 14).
- Μορφές τέχνης που προσφέρουν ποικίλες εμπειρίες και πολλαπλές επιλογές, διασφαλίζοντας παράλληλα τη συνέχεια της κοινότητας και του στυλ της (Radbourne & Fraser, 1996: 261).
- Οποιαδήποτε δημόσια εκδήλωση με συγκεκριμένο θέμα και περιορισμένη διάρκεια, σχεδιασμένη για να γιορτάσει μια σημαντική πτυχή του τρόπου ζωής της κοινότητας (Douglas et al., 2001: 358).

Μέσω μιας ολοκληρωμένης μελέτης των παραπάνω ορισμών, βρίσκουμε ένα κοινό νήμα: τα φεστιβάλ χαρακτηρίζονται από χαρά.

Τέλος, ένα φεστιβάλ είναι μια συλλογή διασυνδεδεμένων καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων που έχουν σχεδιαστεί για να ενσωματώσουν τη σημασία ενός συγκεκριμένου γεγονότος στο τρέχον χείμαρρο πολιτιστικής υπερβολής (Klaic, 2006: 54). Κάθε φεστιβάλ είναι ένα πολιτιστικό γεγονός, αλλά όχι το αντίστροφο (Noordman, 2005).

Γενικά, τα φεστιβάλ:

• Διατηρούν τις παραδόσεις, προωθούν την πολιτιστική ανάπτυξη, ενισχύουν την κοινωνική ευημερία, διαμορφώνουν την περιφερειακή εικόνα και αναδεικνύουν την πολιτιστική κληρονομιά.

• Έχουν κοινωνική αξία, όχι μόνο προωθούν την περιφερειακή οικονομική ανάπτυξη.

• Ο κύριος σκοπός τους είναι η ψυχαγωγία, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσονται γύρω από έναν θεματικό άξονα συγκεκριμένων καλλιτεχνικών δημιουργιών ως έκφραση και ροή πολιτισμού.

• Αναπτύσσουν πρωτότυπες ιδέες και ενσωματώνουν καινοτόμα στοιχεία.

• Συνεργάζονται με οργανισμούς και καλλιτέχνες σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο για τη δημιουργία πολυήμερων εκδηλώσεων.

• Αξιοποιούν τους φυσικούς χώρους και αποκεντρώνουν τις δραστηριότητες ενσωματώνοντας τοπικά παραδοσιακά πολιτιστικά στοιχεία (ήθη και έθιμα).

• Προωθούν τις δραστηριότητές τους μέσω εναλλακτικών πηγών χρηματοδότησης.

• Βελτιώνουν την ποιότητα της περιοχής στην οποία βρίσκονται.

• Αποτελούν τουριστικό προορισμό—φεστιβαλικό τουρισμό.

• Ενισχύουν την απασχόληση δημιουργώντας θέσεις εργασίας

• Παίζουν κοινωνικό ρόλο δημιουργώντας οικονομικά οφέλη και ενθαρρύνοντας την ενεργό συμμετοχή στα κοινά.

•Προσφέρουν ποικίλες εμπειρίες μέσα από ένα ευρύ φάσμα επιλογών.

• Είναι μια δημόσια γιορτή που επικεντρώνεται κυρίως στην ψυχαγωγία.

Η σύγχρονη έρευνα προσεγγίζει τα φεστιβάλ ως σύνθετους μηχανισμούς πολιτιστικής, κοινωνικής και τοπικής ανάπτυξης. Οι Li et al. (2021: 1) αναδεικνύουν ότι η ενεργός συμμετοχή των κατοίκων, ο εθελοντισμός και η συνεργασία τοπικών φορέων ενισχύουν τη βιωσιμότητα των διοργανώσεων και τη συμβολή τους στην περιφερειακή τουριστική ανάπτυξη. Αντίστοιχα, οι Ossowska et al. (2023: 1-3) συνδέουν τα τοπικά φεστιβάλ με την οικοδόμηση αισθήματος κοινότητας και τόπου, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και τη δημιουργία κοινωνικού κεφαλαίου.

Η πανδημία της COVID 19 δεν άφησε ανεπηρέαστα και τα Φεστιβάλ, αφού λόγω των αυστηρών προληπτικών μέτρων για τη δημόσια υγεία, κατά τα έτη 2020 και 2021 τα περισσότερα ακυρώθηκαν ή αναβλήθηκαν για το μέλλον. Λόγω των παρατεταμένων κατά τόπους lockdown πολλά φεστιβάλ μετέτρεψαν το χαρακτήρα τους σε ψηφιακό ώστε να διατηρηθεί η επαφή και η σύνδεση μεταξύ του ακροατηρίου, των καλλιτεχνών

και των συντελεστών. (Georgoula et al.,2025:838). Προκειμένου να προσφερθεί μια διαδραστική εμπειρία για τους συμμετέχοντες σε ένα ασφαλές και υγιεινό περιβάλλον οι διοργανωτές χρησιμοποίησαν έναν υβριδικό χαρακτήρα ("phygital") για να γεφυρώσουν τον φυσικό με τον ψηφιακό κόσμο(Georgoula et al., 2025:838).

Σύμφωνα με τους Κόνσολα και Καραχάλη (2010), «ο αντίκτυπος των φεστιβάλ στην τοπική ανάπτυξη επεκτείνεται σε διαφορετικούς τομείς». Για παράδειγμα:

* Στην εκπαίδευση, μέσω της συμμετοχής σε διαφορετικές ομάδες·

* Στις τέχνες, μέσω της ανάπτυξης της καινοτομίας και της προώθησης νέων μορφών καλλιτεχνικής δημιουργίας·

* Στην κοινωνία, μέσω του διαλόγου και της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής·

* Στην πολιτική, μέσω της υπεράσπισης της εθνικής ταυτότητας και της τόνωσης της τοπικής υπερηφάνειας·

* Και στην οικονομία, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και συνολικά μέσω της αναζωογόνησης της πόλης (Κόνσολα και Καραχάλης, 2010).

Οι ειδικοί πιστεύουν ότι οι παράγοντες που καθορίζουν την επιτυχία ενός φεστιβάλ περιλαμβάνουν: την ηγεσία, την εστίαση, τις σχέσεις με την κοινότητα, τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, τις πηγές χρηματοδότησης και την ιστορία τους (Ensor, Robertson, και Ali-Knight, 2007:233).

Η οργάνωση των φεστιβάλ αποτελεί ευθύνη ενός διοικητικού οργάνου, το οποίο μπορεί να ανήκει στον δημόσιο τομέα (περιφερειακό, τοπικό ή υπουργικό) ή στον ιδιωτικό τομέα (ένωση, κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές επιχειρήσεις της πόλης). Σε πολλές περιπτώσεις, ιδιωτικοί και δημόσιοι φορείς συνεργάζονται για την οργάνωση εκδηλώσεων (Μπιτσάνη 2004:151).

1.2. Οι ιστορικές καταβολές των φεστιβάλ

Τα φεστιβάλ προήλθαν από ορισμένες ειδικές γιορτές ή τελετουργίες στην αρχαιότητα, οι οποίες συνδύαζαν αθλητικές εκδηλώσεις με θρησκευτικές γιορτές (όπως τα Παναθήναια, τα Ίσθμια, οι Ολυμπιακοί Αγώνες).

Οι διάφορες δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στην κατηγορία των φεστιβάλ συνεχίστηκαν από την αρχαιότητα μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα. Οι άνθρωποι γιόρταζαν διάφορες γιορτές σύμφωνα με την παράδοση (π.χ., το Φεστιβάλ Ουαλικής

Ποίησης (1176) και το Φεστιβάλ Pouilly στη νότια Γαλλία (1570)) (Latham και Borwick, 2002).

Ο Μεσαίωνας χαρακτηριζόταν από αριστοκρατικές γιορτές, ενώ η Αναγέννηση είδε την εμφάνιση κοσμικών μουσικών εκδηλώσεων που διοργανώνονταν για να τιμήσουν βασιλιάδες και ευγενείς. «Ο 19ος αιώνας σηματοδότησε την έναρξη εκδηλώσεων που πραγματοποιούνταν σε διάφορες πόλεις και διέθεταν ορισμένα από τα κύρια χαρακτηριστικά που αποτελούν τις μορφές και το περιεχόμενο των σημερινών φεστιβάλ. Αυτές οι εκδηλώσεις περιλάμβαναν έργα τέχνης υψηλής ποιότητας που παρουσιάστηκαν από διάσημους καλλιτέχνες σε διάσημα θέατρα και αίθουσες συναυλιών για να εκτιμήσουν οι γνώστες» (Bassett, 1993: 1774).

Σημαντικό ορόσημο για τον πολιτισμό αποτέλεσε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος: «Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος ώθησε τα έθνη να βασιστούν στον πολιτισμό για να δημιουργήσουν ένα πιο ειρηνικό και φιλικό περιβάλλον για να υποστηρίξουν τη μελλοντική κοινωνική και οικονομική τους ζωή» (Quinn, 2005). Μεταπολεμικά ο πλανήτης μετασχηματίζεται .«Η δεκαετία του 1980 είδε μια άνθηση των φεστιβάλ στην Ευρώπη, μια περίοδο γνωστή ως η «άνθηση των φεστιβάλ- festival blooming" (Frey, 2000). Πράγματι, ο όρος «φεστιβάλ» και η σημασία του συνδέονται στενά με την άνοδο των χωρών και των πόλεων υποδοχής ως πολιτιστικών προορισμών.

Ο όρος «φεστιβαλοποίηση - festivalization» προέκυψε, «αναφερόμενος αφενός στην αύξηση του αριθμού των φεστιβάλ και αφετέρου στις οργανωμένες προσπάθειες των σύγχρονων πόλεων να ενισχύσουν τον ρόλο τους στη φιλοξενία και προώθηση διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων, συνοδευόμενες από σημαντικές επενδύσεις σε υποδομές, ταλέντα, δεξιότητες και έργα» (Thundering Hooves, 2006: 16).

Στην Ελλάδα, η «Εβδομάδα Αρχαίου Δράματος» έχει καθιερωθεί από το 1936. Το 1955, στο πλαίσιο της πολιτιστικής και τουριστικής πολιτικής, πραγματοποιήθηκε μια σειρά εκδηλώσεων, προσκαλώντας σημαντικές προσωπικότητες των τεχνών στην Ελλάδα, και δίνοντας στην υπάρχουσα οργάνωση μια μουσική εστίαση. Έτσι, γεννήθηκε το Φεστιβάλ Αθηνών και εξελίχθηκε στο σημερινό Φεστιβάλ Αθηνών-Επιδαύρου. Το καλλιτεχνικό του πρόγραμμα περιλαμβάνει μουσικές, χορευτικές και θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, εκθέσεις, διαλέξεις και παραστάσεις αρχαίου ελληνικού δράματος. Παρουσιάζει έναν ισχυρό διεθνή χαρακτήρα και, μέσω της

μοναδικής εξωστρεφούς φύσης του, συμβάλλει στην υπεράσπιση του ελληνικού πολιτισμού και στην ενίσχυση της ελληνικής καλλιτεχνικής δημιουργίας και των διαλεκτικών σχέσεων.

Η ραγδαία αύξηση των φεστιβάλ προμηνύει μια ραγδαία ανάπτυξη των αγορών σε όλες τις ηπείρους καθοδηγείται από πλήθος παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων τόσο παραγόντων προσφοράς όπως ο πολιτιστικός σχεδιασμός, η τουριστική ανάπτυξη και διαφοροποίηση των δημοτικών κατευθύνσεων, όσο και παραγόντων ζήτησης όπως η ζήτηση για αναψυχή και ψυχαγωγία, η αλλαγή του τρόπου ζωής, οι κοινωνικές ανάγκες και η επιθυμία συγκεκριμένων ομάδων αγοράς για δημιουργικές και αυθεντικές εμπειρίες (Prentice και Andersen, 2005:8). Οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επίσης διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Οι αναβαθμίσεις δικτύων έχουν κάνει την επικοινωνία ταχύτερη, τα ταξίδια πιο βολικά, τα επίπεδα εκπαίδευσης έχουν αυξηθεί, οι μέθοδοι αστικής διαχείρισης έχουν γίνει πιο διαφοροποιημένες και οι οικονομικές δομές παραγωγής έχουν αλλάξει. «Ο πολιτισμός έχει χρησιμοποιηθεί ως μέσο αναδιανομής του πλούτου και δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης, γεγονός που έχει επηρεάσει την παγκοσμιοποίηση» (Quinn, 2005: 927).

1.3. Τα Πολιτιστικά Φεστιβάλ

Υπάρχει άμεση σύνδεση μεταξύ των φεστιβάλ και του πολιτισμού. Οι ερευνητές έχουν συνδέσει τον ορισμό των φεστιβάλ με πολιτιστικά στοιχεία (Bladen et al., 2012). Όπως έχει σημειωθεί, ένα φεστιβάλ είναι «...μια πολιτιστική δραστηριότητα που αποτελείται από μια σειρά καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων που, συνήθως, ανήκουν σε έναν καλλιτέχνη ή σε μια συγκεκριμένη μορφή τέχνης»(Fallasi ,1987). Αξίζει να σημειωθεί ότι ο κύριος λόγος για την αύξηση του αριθμού των φεστιβάλ είναι οι κοινωνικές αλλαγές που επέφερε η παγκοσμιοποίηση του 20ού αιώνα. Αυτές οι αλλαγές - κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και δημογραφικές - έχουν καταστήσει απαραίτητο έναν επαναπροσδιορισμό της ταυτότητας της κοινωνίας στο παγκόσμιο κοινωνικό και

πολιτιστικό τοπίο, και τα φεστιβάλ έχουν χρησιμοποιηθεί ως μέσο για την επίτευξη αυτού του στόχου. (De Bres & Davis, 2001).

Η φύση των φεστιβάλ υπαγορεύει ότι οι δραστηριότητές τους περιέχουν πολιτιστικά στοιχεία σε ποικίλους βαθμούς. Στο πλαίσιο των φεστιβάλ, τα στοιχεία του «εορτασμού» -ανεξάρτητα από το είδος τους (μουσική, έθιμα και παραδόσεις, κινηματογράφος, τέχνη κ.λπ.) - αποτελούν μέρος της κουλτούρας ενός τόπου, μιας κοινωνίας ή ακόμα και μιας ομάδας. Επομένως, ο πολιτιστικός αντίκτυπος των φεστιβάλ είναι σημαντικός επειδή όλα τα στοιχεία αλληλεπιδρούν για να δημιουργήσουν μια πολιτιστική εμπειρία. Σε αυτή την κατεύθυνση, οι Lynch και Quinn (2022: 242-244) δείχνουν ότι οι κοινωνικές, πολιτισμικές και χωρικές διαστάσεις ενός τόπου διαπερνούν τον σχεδιασμό, το περιεχόμενο και την καλλιτεχνική παραγωγή ενός φεστιβάλ. Η σχέση ανάμεσα στο φεστιβάλ και τον τόπο είναι αμφίδρομη, καθώς ο τόπος διαμορφώνει τη διοργάνωση και η διοργάνωση επανανοηματοδοτεί την τοπική ταυτότητα.

Ένας επιπλέον ορισμός του όρου είναι «μια σειρά από σχετικές καλλιτεχνικές δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί για να μεταφέρουν το νόημα ενός συγκεκριμένου γεγονότος εν μέσω του τρέχοντος κύματος πολιτιστικής υπεραφθονίας» (Klaic, 2006: 54). Αυτή η υπεραφθονία κάνει τα φεστιβάλ να φαίνονται πανταχού παρόντα στη σύγχρονη κοινωνία, εμπλουτίζοντας τις κοινωνικές και πολιτιστικές ατζέντες με μια ποικιλία δραστηριοτήτων, εκδηλώσεων και θεαμάτων (Crespi-Vallbona & Richards, 2007: 103).

Τα φεστιβάλ μπορούν να κατηγοριοποιηθούν με βάση το περιεχόμενο των πολιτιστικών δραστηριοτήτων που παρουσιάζονται κατά τη διάρκειά τους. Έτσι, μπορούν να έχουν ένα συγκεκριμένο θέμα ή πολλαπλά θέματα, συνδυάζοντας διάφορες δραστηριότητες για να σχηματίσουν ένα συνεκτικό καλλιτεχνικό πρόγραμμα. «Άλλα φεστιβάλ προσφέρουν πιο εξειδικευμένα θέματα, με τα κύρια προγράμματά τους να εξυπηρετούν αυτό το θέμα και να εμπλουτίζονται από παράλληλες εκδηλώσεις» (Χαμπούρη- Ιωαννίδου, 2002: 74-75).

Επιπλέον, ορισμένοι υποστηρίζουν ότι τα φεστιβάλ μπορούν να ενισχύσουν το ενδιαφέρον και την προθυμία των τοπικών κοινοτήτων και όλων των τουριστών να συμμετέχουν σε πολιτιστικές δραστηριότητες προωθώντας παράλληλα την ανάπτυξη

τοπικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Η εισαγωγή νέων ιδεών μπορεί να εμπνεύσει και να διευρύνει τους πολιτιστικούς ορίζοντες των συμμετεχόντων στο φεστιβάλ (Bowdin et al., 2011). Ως εκ τούτου, τα φεστιβάλ αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης που τα φιλοξενεί.

Η εμπειρική μελέτη των Son και Krolikowski (2025: 715-716) επιβεβαιώνει ότι η συχνή συμμετοχή και η ενεργός εμπλοκή των κατοίκων σε τοπικές εκδηλώσεις ενισχύουν την προσκόλληση στον τόπο, την τοπική ταυτότητα και την αντιλαμβανόμενη λειτουργική αξία του τόπου. Έτσι, τα πολιτιστικά φεστιβάλ λειτουργούν ως μηχανισμοί κοινωνικής βιωσιμότητας και ενδυνάμωσης των δεσμών ανάμεσα στην κοινότητα και τον χώρο**.**

Τα φεστιβάλ ως βιωματικά πολιτιστικά αγαθά δεν εκφράζουν μόνο καλλιτεχνικές καινοτομίες αλλά έχουν έναν πιο σύνθετο ρόλο, καθώς αντλούν από παλαιότερα πολιτιστικά υπόβαθρα και πολιτιστικά αγαθά της εποχής μας και δημιουργούν πολιτιστικό κεφάλαιο για να γιορτάσουν ή να αναδείξουν μια σπουδαία ιστορική στιγμή (Petridou et al.,2024:633). Με αυτόν τον τρόπο τα πολιτιστικά φεστιβάλ γίνονται ένα πολύτιμο εργαλείο στα χέρια της κοινωνίας για να γιορτάσει αξίες, ιδεολογίες και ταυτότητα και, σε τελική ανάλυση, τη συνέχεια της κοινότητας.

1.4. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των πολιτιστικών φεστιβάλ στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος των πόλεων και των περιφερειών

Η καθιέρωση μιας «γιορτής των τεχνών του υψηλού» στην Αθήνα του 20ού αιώνα ανάγεται στο 1955, όταν ο τότε αρμόδιος υπουργός, Γεώργιος Ράλλης, ανέθεσε στον σκηνοθέτη Ντίνο Γιαννόπουλο τη διοργάνωση, κορωνίδα της οποίας υπήρξε η παρουσία του Δημήτρη Μητρόπουλου, με τη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Νέας Υόρκης. Με αποκλειστική του έδρα το Ωδείο Ηρώδου του Αττικού αρχικά, το Φεστιβάλ Αθηνών ορίζεται από τη σύστασή του ως προνομιακός χώρος φιλοξενίας σημαντικών διεθνώς καλλιτεχνών, ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσεται ως ιδανικό πεδίο διαλόγου της εγχώριας με την ξένη δημιουργία. https://aefestival.gr/istoria/

(πρόσβαση την 25/6/2026). Έτσι, γεννήθηκε το Φεστιβάλ Αθηνών.

Αργότερα, καθώς τα φεστιβάλ άνθιζαν στην Ευρώπη, άρχισε να αναπτύσσεται και το σύστημα τοπικής αυτονομίας της Ελλάδας. Οι πολιτιστικές και τοπικές καλλιτεχνικές εκδηλώσεις έγιναν ένας τρόπος έκφρασης για τους δήμους. Τα δημοτικά θέατρα ιδρύθηκαν αρχικά με κρατικές επιχορηγήσεις. Αργότερα, με την εξασφάλιση πόρων (εισιτήρια, χρηματοδότηση), τα τοπικά φεστιβάλ αναπτύχθηκαν ταχύτατα. Αυτά τα φεστιβάλ ήταν θεματικά, εστιασμένα και ποικίλα, συμπεριλαμβανομένων συναυλιών, μουσικών και χορευτικών παραστάσεων και θεατρικών παραγωγών. «Ένα κοινό και θεμελιώδες χαρακτηριστικό τους είναι τα έντονα παραδοσιακά στοιχεία, καθώς ο βασικός τους σκοπός είναι να διατηρήσουν τη σύνδεση μεταξύ των Ελλήνων και των οικογενειών τους, καθώς και των ριζών, των εθίμων και των παραδόσεων της πατρίδας τους» (Παρασκευοπούλου, 2006). Στόχος τους είναι να συνδέσουν τις τοπικές παραδόσεις με τους κατοίκους και τους τουρίστες της περιοχής.

Η πολιτιστική αποκέντρωση μπορεί να αναζωογονήσει, να ενισχύσει και να αναδείξει τα περιφερειακά χαρακτηριστικά. Σήμερα, πολλά ελληνικά φεστιβάλ διαθέτουν μοναδικό περιεχόμενο και διεθνή επιρροή, όπως το Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας, το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, το Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους, το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ Λευκάδας και το Φεστιβάλ Μουσικής Rock Wave.

Άλλα φεστιβάλ διαθέτουν πλούσια θεματολογία που στοχεύει στην προώθηση της μουσικής, του χορού, του κινηματογράφου και άλλων καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, όπως το Φεστιβάλ Σύρου, το Φεστιβάλ Αθηνών και το Φεστιβάλ Φιλίππων.

Σήμερα, τα φεστιβάλ προωθούν την τοπική ανάπτυξη, ενισχύουν την περιφερειακή εικόνα, προσελκύουν νέους καλλιτέχνες και επενδυτές, δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας, τονώνουν τις τοπικές αγορές και δημιουργούν νέους τουριστικούς και πολιτιστικούς προορισμούς. Αποφέρουν οικονομικά οφέλη και ενισχύουν τη συνοχή της τοπικής κοινότητας. (Σκούλτσος 2016).Ταυτόχρονα, τα φεστιβάλ παρέχουν ψυχαγωγία, αναψυχή, εκπαίδευση και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής. Το δημόσιο ενδιαφέρον για την τοπική πολιτιστική κληρονομιά αυξάνεται, διατηρούνται τα παραδοσιακά έθιμα και ενισχύονται οι διαπροσωπικές σχέσεις. Επομένως, τα οφέλη των φεστιβάλ περιλαμβάνουν οικονομικές, κοινωνικές και άυλες πτυχές, παίζοντας καθοριστικό ρόλο. Η βιομηχανία των φεστιβάλ στην Ελλάδα αναπτύχθηκε κυρίως μετά

τις αρχές της δεκαετίας του 1980, όταν οι δήμοι άρχισαν να ενσωματώνουν τα φεστιβάλ στα πολιτιστικά τους προγράμματα. Φυσικά, η αύξηση της ποσότητας των φεστιβάλ δεν αντιστοιχεί πάντα σε βελτίωση της ποιότητας (Σκούλτσος 2016).

Οι Richards και Leal Londoño (2022: 219-222) επισημαίνουν ότι η στρατηγική της φεστιβαλικής πόλης συνδέει τον πολιτιστικό προγραμματισμό με την τουριστική ανάπτυξη, τη διεθνή προβολή και τη συνεργασία ανάμεσα σε δημόσιους φορείς, πολιτιστικούς οργανισμούς και τοπικές επιχειρήσεις. Η συστηματική ένταξη των φεστιβάλ στη στρατηγική μιας πόλης μπορεί να ενισχύσει την αναγνωρισιμότητα του προορισμού και να υποστηρίξει μια ανθεκτικότερη πολιτιστική οικονομία.

Οι Κόνσολα & Καραχάλης (2010) επισημαίνουν ότι τα διάφορα φεστιβάλ που διοργανώνονται σήμερα στη χώρα μας ποικίλλουν τόσο ως προς τη θεματολογία τους (μουσικά φεστιβάλ, φεστιβάλ θεάτρου, φεστιβάλ τεχνών κ.λπ.) όσο και ως προς τις μεθόδους οργάνωσής τους. Λόγω έλλειψης αρχείων, ο αριθμός των φεστιβάλ δεν μπορεί να προσδιοριστεί στατιστικά, αλλά όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, αν συμπεριληφθούν και τα φεστιβάλ που διοργανώνονται από τους τοπικούς δήμους, ο αριθμός εκτιμάται ότι είναι αρκετά μεγάλος. (Κόνσολα & Καραχάλης 2010).

Για διάφορους λόγους, η επιρροή αυτών των φεστιβάλ περιορίζεται κυρίως σε τοπικές περιοχές και σε ορισμένες περιπτώσεις επεκτείνεται σε εθνικό επίπεδο. Αν και τα φεστιβάλ διοργανώνονται κυρίως το καλοκαίρι κοντά στα κέντρα των πόλεων, συχνά δεν προσελκύουν το τουριστικό ενδιαφέρον, με λίγες εξαιρέσεις. Η δυσκολία προσέλκυσης τουριστών πηγάζει κυρίως από την έλλειψη έγκαιρου σχεδιασμού και αποτελεσματικής προώθησης. (Σκούλτσος 2014). Δεδομένου του μεγάλου αριθμού τοπικών/πολιτιστικών φεστιβάλ που διοργανώνονται στη χώρα μας, η περαιτέρω ανάπτυξη και αξιοποίηση αυτών των δραστηριοτήτων είναι επιτακτική.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τα περισσότερα από τα υπάρχοντα φεστιβάλ της Ελλάδας είναι προσανατολισμένα στην τοπική αγορά και είναι κάπως ανεπαρκή στην προσέλκυση εγχώριων ή εισερχόμενων τουριστών. Αυτή είναι μια απώλεια για την εγχώρια βιομηχανία φεστιβάλ, καθώς μεγάλο μέρος των πόρων της παραμένει αναξιοποίητο. Τα υπάρχοντα φεστιβάλ -αν μπορούν να διοργανώνονται με συνέπεια- αποτελούν πολιτιστικούς πόρους για τις τοπικές κοινότητες, ωστόσο σε πολλές περιπτώσεις, αυτοί οι πόροι δεν αξιοποιούνται επαρκώς. Αντίθετα, επιτυχημένα

παραδείγματα αναδεικνύουν τη ζωτικότητα και τις δυνατότητες του κλάδου, υπό την προϋπόθεση ότι οι βέλτιστες πρακτικές από τη διεθνή εμπειρία εφαρμόζονται και προσαρμόζονται με συνέπεια στις συγκεκριμένες συνθήκες της Ελλάδας.

Όπως αναμενόταν, η οικονομική κρίση δημιούργησε προβλήματα για τον κλάδο οδηγώντας σε ελλείψεις χορηγιών και χρηματοδότησης. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οι δυσκολίες χρηματοδότησης ώθησαν ορισμένους οργανισμούς να επανασχεδιάσουν τις εκδηλώσεις τους και να στραφούν σε μια πιο «επαγγελματική» και αποτελεσματική προσέγγιση βασισμένη σε διεθνείς και εγχώριες βέλτιστες πρακτικές (Σκούλτσος, 2014). Εν τω μεταξύ, ορισμένες νέες πρωτοβουλίες μετά τον στρατηγικό σχεδιασμό έχουν αναπτυχθεί και ριζώσει, αν και είτε ξεκίνησαν λίγο πριν από την κρίση είτε ξεκίνησαν κατά τη διάρκειά της. Ωστόσο, η διαχείριση και ο σχεδιασμός των φεστιβάλ, εκτός από τους μεμονωμένους οργανισμούς, πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν ολιστικά.

Τα φεστιβάλ, επιπροσθέτως, παρέχουν εμπειρίες στους τουρίστες ικανοποιώντας τις ποικίλες ανάγκες και τα κίνητρά τους (συμπεριλαμβανομένης της απόδρασης, της πολιτιστικής εξερεύνησης, της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και της απόδρασης). Επομένως, τα φεστιβάλ συμβάλλουν στην κατασκευή ενός μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης «βασισμένου σε πλέγμα». Αυτό το μοντέλο αναφέρεται στην «...οικοδόμηση υποδομών εφοδιασμού που μπορούν να ανταποκριθούν σε διαφορετικούς τύπους αναγκών και να συμβάλουν στη θεμελιώδη αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης - την ανατροφοδότηση ανάπτυξης» (Κοκκώσης & Τσάρτας 2001: 84). Σε αυτό το μοντέλο, εμπειρίες που ικανοποιούν συγκεκριμένα θεματικά κίνητρα ενσωματώνονται σε ένα σύνθετο τουριστικό προϊόν.

Ο χώρος ενός φεστιβάλ περιλαμβάνει, όχι μόνο τον τόπο διεξαγωγής του, αλλά και τα σημεία πώλησης εισιτηρίων και τις μεθόδους έκδοσης εισιτηρίων. Η πραγματική τοποθεσία και ο χώρος ενός φεστιβάλ παίζουν καθοριστικό ρόλο στην επιλογή του προγράμματος αντανακλώντας την τοπική πολιτιστική κληρονομιά και διαχωρίζοντας τις κατοικημένες περιοχές, τα εμπορικά κέντρα και τους δημόσιους χώρους (Derrett, 2003: 56).

Αυτό το δεδομένο, ωστόσο, του συγκεκριμένου τόπου διεξαγωγής του Φεστιβάλ, αναθεωρήθηκε από την εμφάνιση της πανδημίας . Όπως προαναφέρθηκε οι επιπτώσεις

των ξαφνικών αλλαγών που επέφερε η COVID-19 επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τα μικρού και μεσαίου μεγέθους φεστιβάλ (Georgoula et al.,2025:839). Αυτές οι εκδηλώσεις δημιουργούν και διατηρούν κοινότητες γύρω από τις τέχνες και τα θέματα που αντιπροσωπεύουν. Δεδομένου ότι συχνά βασίζονται σε εθελοντές ή υποαμειβόμενη εργασία και έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε υλικούς πόρους, ορισμένα από αυτά τα φεστιβάλ ήταν ιδιαίτερα ευάλωτα στο να διατηρηθούν μετά την πανδημία. Ως επακόλουθο αυτής της κατάστασης, η υβριδική προσέγγιση- με φυσικό κα ψηφιακό τρόπο- στη διοργάνωσή τους αναδεικνύεται ως αναμενόμενη πλέον.

1.5. Ο ρόλος των πόλεων και των περιφερειών στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου

Ο πολιτισμός θεωρείται πεδίο εφαρμογής για την εθνική πολιτική, όχι μόνο επειδή τα περισσότερα από τα προϊόντα του είναι δημόσιου χαρακτήρα, αλλά και επειδή ο πολιτισμός μπορεί να χρησιμεύσει ως μοχλός για την τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη (Hall, 2000: 640). Επομένως, στη σύγχρονη εποχή, καθώς οι σύγχρονες πόλεις και περιφέρειες ανταγωνίζονται για την προσέλκυση επενδύσεων και ανθρώπινου κεφαλαίου, η επένδυση στον πολιτισμό και η προώθηση ποιοτικών τρόπων ζωής θεωρείται ως ένας τρόπος για την ενίσχυση της ελκυστικότητας της περιοχής (Λούρη-Δενδρινού, 2007:7). Ο στόχος της περιφερειακής ολοκλήρωσης μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της γνήσιας περιφερειακής πολιτιστικής ζωής, της τοπικής αυτονομίας και των συλλογικών προσπαθειών των μελών της τοπικής κοινότητας (Μπιτσάνη, 2004: 120). Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μεταδίδουν πολιτιστικές αξίες μέσω: της εστίασής τους στην πολιτιστική κληρονομιά (είναι συνήθως υπεύθυνες για τη διατήρησή της)· των στενών δεσμών τους με μη θεσμικούς τομείς· του ηγετικού τους ρόλου στη δημόσια σφαίρα, προστατεύοντας, ενσωματώνοντας και (ιδανικά) ανακαλύπτοντας ξανά την παράδοση· και των ατομικών αντιλήψεων για τον πολιτισμό από διαφορετικές ομάδες. Λειτουργούν επίσης ως πρωταρχικές γέφυρες μεταξύ των πολιτών, της τέχνης και του πολιτισμού, οι οποίες είναι οι πλέον κατάλληλες για την ανάδυση καλλιτεχνών, νέων μορφών και

νέων πρακτικών (Les Recontres, 2004: 10).

Παράλληλα, η αξιοποίηση του δημόσιου χώρου για φεστιβαλικές δραστηριότητες απαιτεί ισορροπημένη διακυβέρνηση. Οι McGillivray et al. (2022: 229-232) αναδεικνύουν ότι οι φεστιβαλικές πόλεις χρειάζεται να συνδυάζουν την προβολή και την τουριστική ελκυστικότητα με την προσβασιμότητα του δημόσιου χώρου, τις καθημερινές ανάγκες των κατοίκων και τη συμμετοχή της τοπικής κοινότητας στον σχεδιασμό των εκδηλώσεων.

Οι τοπικές αυτοδιοικήσεις, ως ενσαρκώσεις της λαϊκής κυριαρχίας, αποτελούν τους θεμελιώδεις θεσμούς της δημόσιας ζωής στην Ελλάδα, όπως κατοχυρώνονται στο Άρθρο 102 του Συντάγματος και στον Χάρτη της Ευρωπαϊκής Τοπικής Αυτονομίας (ΦΕΚ 144Α), που εγκρίθηκε με τον Νόμο 1850 του 1989. Οι πόλεις και οι περιφέρειες αποτελούν το πρώτο και δεύτερο επίπεδο τοπικής αυτονομίας, αντίστοιχα

Μετά τη Μεταπολίτευση στην Ελλάδα αναπτύσσονται διάφορες προσπάθειες που αποσκοπούν στη δημιουργία και ενίσχυση θεσμών που λειτουργούν υπό την καθοδήγηση της κεντρικής κυβέρνησης και έχουν διαμορφώσει το τρέχον κοινωνικό τοπίο.
Η κύρια λειτουργία της πολιτιστικής ανάπτυξης είναι η διαχείριση ακολουθούμενη από την κατανομή της χρηματοδότησης και των εργασιών υλοποίησης για δραστηριότητες πολιτιστικής ανάπτυξης στις τοπικές αυτοδιοικήσεις.

Σύμφωνα με το Νούτσο (2005) οι λειτουργίες των τοπικών αυτοδιοικήσεων στον πολιτιστικό τομέα περιλαμβάνουν:

i. παροχή οικονομικής και ηθικής υποστήριξης για πολιτιστικές δραστηριότητες που αναλαμβάνονται από παρόμοια ιδρύματα ή άτομα·

ii. άμεση ή έμμεση παραγωγή πολιτιστικών προϊόντων· και

iii. παροχή πλαισίου για τη σύλληψη και την προώθηση του σχεδιασμού πολιτιστικής πολιτικής (Νούτσος, 2005: Β43).

Το Υπουργείο Πολιτισμού παρέχει υποστήριξη για την περιφερειακή πολιτιστική ανάπτυξη μέσω των εποπτευόμενων φορέων του.

Σε θεσμικό επίπεδο, το Υπουργείο Πολιτισμού υποστηρίζει περιφερειακές ορχήστρες, φεστιβάλ, βιβλιοθήκες, πινακοθήκες, δημοτικά μουσικά ωδεία και πολιτιστικά κέντρα, μέσω άμεσης χρηματοδότησης συγκεκριμένων έργων ή υπογράφοντας συμβάσεις έργων με τους αρμόδιους δήμους (Τσιλίρας, 2010: 19).

Σύμφωνα με το Σχέδιο Καλλικράτης, κάθε δήμος περιλαμβάνει έναν φορέα για την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και τις υπηρεσίες επόμενης γενιάς. Οι δήμοι είναι επίσης υπεύθυνοι για την έκδοση αδειών για την ίδρυση και λειτουργία ιδιωτικών μουσικών ιδρυμάτων (μουσικές ακαδημίες, μουσικές σχολές, χορωδίες, συμφωνικές ορχήστρες και ορχήστρες δωματίου) σύμφωνα με το Διάταγμα αριθ. 16 του 1966 (ΦΕΚ 7Α), την παροχή επιδοτήσεων σε ιδρύματα που διεξάγουν πολιτιστικές δραστηριότητες εντός της δικαιοδοσίας τους, την έκδοση αδειών για τη διοργάνωση εκθέσεων βιβλίου και την αποστολή εκπροσώπων στις οργανωτικές επιτροπές των τοπικών φεστιβάλ.

Η επίτευξη όλων αυτών των στόχων απαιτεί σαφώς ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης, που θα υλοποιείται μέσω συνεργασιών μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης και του δημόσιου, καθώς και του ιδιωτικού τομέα . Η αλλαγή του ρόλου των δήμων καθιστά κρίσιμο τον συντονισμό των δημόσιων και ιδιωτικών προγραμμάτων και στον τομέα του Πολιτισμού.

Ταυτόχρονα, απαιτείται ένα ευέλικτο σύστημα σχεδιασμού που να επιτυγχάνει την υπέρβαση των διοικητικών και γραφειοκρατικών εμποδίων. Η αποτελεσματικότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης στη διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτιστικών πολιτικών δεν είναι δεδομένη. Με άλλα λόγια, το έργο και η συμβολή των τοπικών αυτοδιοικήσεων στην προώθηση του πολιτισμού είναι μια συνεχής διαδικασία, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων περιφερειών και δήμων. Ορισμένοι δήμοι και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης δίνουν προτεραιότητα στον πολιτιστικό τομέα, υποστηρίζοντας μάλιστα ότι όλοι οι δημοτικοί προϋπολογισμοί θα πρέπει να ξεκινούν με πολιτιστικές δαπάνες (Μπένος, 2002: 56).

Σήμερα, τα φεστιβάλ προωθούν την τοπική ανάπτυξη, ενισχύουν την εικόνα της περιοχής, προσελκύουν νέους καλλιτέχνες και επενδυτές, δημιουργούν θέσεις εργασίας, τονώνουν τις τοπικές αγορές και αναπτύσσουν νέους τουριστικούς και πολιτιστικούς προορισμούς. Αποφέρουν οικονομικά οφέλη και ενισχύουν τη συνοχή της τοπικής κοινότητας. Ταυτόχρονα, παρέχουν ψυχαγωγία, εκπαίδευση και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής. Οι πολίτες έχουν αυξανόμενο ενδιαφέρον για την τοπική πολιτιστική κληρονομιά. Οι παραδόσεις, η ηθική και τα έθιμα διατηρούνται και οι διαπροσωπικές σχέσεις ενισχύονται. Επομένως, αυτά τα οφέλη δεν είναι μόνο οικονομικά, αλλά και κοινωνικά και άυλα, καθώς ο αντίκτυπός τους έγκειται στο σύνολο της δομής και της οργάνωσης ενός τόπου.

Σημαντική είναι η έννοια της κοινότητας (sense of community) που προκύπτει από αντίστοιχες δραστηριότητες. Οι κοινότητες έρχονται πιο κοντά κατά τη διάρκεια των φεστιβάλ για να γιορτάσουν κοινές ιδέες. Υπάρχει σύνδεση μεταξύ της ψυχολογικής αίσθησης της κοινότητας και του αντιλαμβανόμενου κοινωνικού αντικτύπου των φεστιβαλικών εκδηλώσεων(Petridou et al, 2024:629).

Οι διαδραστικές πολιτιστικές εκδηλώσεις δημιουργούν ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ των μελών της κοινότητας, ενώ παρέχουν στους συμμετέχοντες μια μοναδική εμπειρία. Ο συμμετοχικός σχεδιασμός ξεκινά από την τοπική κοινότητα και αντανακλά την ιδιαίτερη ταυτότητα του τόπου. Αυτό αποτελεί ένα ελκυστικό χαρακτηριστικό, καθώς διαφοροποιεί την εμπειρία παρακολούθησης ενός συμμετοχικού πολιτιστικού γεγονότος, ιδιαίτερα εάν αυτό συνεπάγεται ενεργό εμπλοκή σε δραστηριότητες αντί για παθητική παρατήρηση(Petridou et al.,2024:628). Επιπλέον, οι συμμετοχικές πολιτιστικές δραστηριότητες επιτρέπουν στους επισκέπτες να αλληλεπιδράσουν με τον πολιτισμό και τις παραδόσεις κάθε τοποθεσίας και να μάθουν γι' αυτά, να παράγουν τα δικά τους έργα σε εργαστήρια και εκδηλώσεις, να ενισχύσουν τη συνολική εμπειρία και να προσελκύσουν μεγαλύτερο κοινό. Ως αποτέλεσμα, οι διαδραστικές πολιτιστικές εκδηλώσεις έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν σημαντικά τον αριθμό των επισκεπτών σε μια τοποθεσία.

Μέρος Β': Παρουσίαση τεσσάρων διεθνών φεστιβάλ Ελλάδας και Ιταλίας

2. 1. Η φυσιογνωμία του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ της Νάπολης

Το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ της Νάπολης (Naples International Folklore Festival) έχει ως κέντρο των δραστηριοτήτων του και των κεντρικών παραστάσεών του την- κοντινή στην Νάπολη -πόλη του Σορέντο. Δεν θα πρέπει να υπάρχει σύγχυση μεταξύ του τίτλου του Φεστιβάλ που αναφέρεται στη Νάπολη και του τόπου διεξαγωγής του που αναφέρεται στο Σορέντο. Προφανώς, οι διοργανωτές επέλεξαν το συγκεκριμένο τίτλο, λόγω του ότι η Νάπολη είναι αφενός πολύ μεγαλύτερη σε πληθυσμό από το Σορέντο και αφετέρου πιο γνωστή στο εξωτερικό της Ιταλίας από όπου θα προσελκύσει και τοις ομάδες που θα μετάσχουν στο φεστιβάλ. Και οι δύο πόλεις, ωστόσο, διακρίνονται από έντονη πνευματική και πολιτιστική δραστηριότητα (μουσεία, πινακοθήκες, συναυλίες, φεστιβάλ).

2.1. 1. Η πόλη της Νάπολης και η πόλη του Σορέντο – σύντομη παρουσίαση

Η Νάπολη είναι πόλη και σημαντικό λιμάνι της Νότιας Ιταλίας, πρωτεύουσα της περιφέρειας της Καμπανίας και της ομώνυμης επαρχίας. Είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Ιταλίας μετά τη Ρώμη και το Μιλάνο.

Το 2012 περίπου 1.360.000 κάτοικοι ζούσαν μέσα στα διοικητικά όρια του ομώνυμου δήμου. Το συνολικό πολεοδομικό συγκρότημα, με έκταση 1023 τ.χ., έχει πληθυσμό 3,7 εκατομμύρια και είναι η 9η πολυπληθέστερη αστική περιοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή της Νάπολης ζουν μεταξύ 4,1 και 4,9 εκατομμύρια άνθρωποι. Η Νάπολη είναι μια από τις αρχαιότερες συνεχώς κατοικημένες πόλεις στον κόσμο, από την Εποχή του Ορείχαλκου. Η πόλη επελέγη ως έδρα του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος ACP/UE (Αφρικής, Καραϊβική, Ειρηνικού/Ευρωπαϊκής Ένωσης) και ονομάστηκε Πόλη της Λογοτεχνίας από το

Δίκτυο Δημιουργικών Πόλεων της UNESCO. Το ιστορικό κέντρο της Νάπολης είναι το μεγαλύτερο στην Ευρώπη και έχει καταγραφεί από την UNESCO ως Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς. Στην πορεία της μακράς ιστορίας της η Νάπολη υπήρξε πρωτεύουσα δουκάτων, βασιλείων και μιας Αυτοκρατορίας και αδιάλειπτα μεγάλο πολιτιστικό κέντρο με παγκόσμια σφαίρα επιρροής, ιδιαίτερα τις εποχές της Αναγέννησης και του Διαφωτισμού. Πολύ κοντά στη Νάπολη βρίσκονται πολλές πολιτιστικά και ιστορικά σημαντικές τοποθεσίες, όπως το Ανάκτορο της Καζέρτας και τα Ρωμαϊκά ερείπια της Πομπηίας και του Ερκουλάνουμ. Γαστρονομικά η πόλη είναι συνώνυμη με την πίτσα, που επινοήθηκε εδώ. Η Ναπολιτάνικη ακόμη μουσική έχει σπουδαία επιρροή, καθώς της αποδίδεται η εφεύρεση της ρομαντικής κιθάρας και του μαντολίνου και σημαντική συμβολή στην όπερα και τη λαϊκή μουσική. Δημοφιλείς χαρακτήρες και ιστορικές μορφές που συμβολίζουν την πόλη είναι ο Ιανουάριος, πολιούχος άγιος της Νάπολης, η κωμική μορφή Πουλτσινέλα και οι Σειρήνες από την Οδύσσεια.
(https://el.wikivoyage.org/wiki/%CE%9D%CE%AC%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B7- ανάκτηση την 20/2/2026)

Το Σορρέντο είναι πόλη με 16.547 κατοίκους (το 2007) και θέα τον Κόλπο της Νάπολης στη νότια Ιταλία. Δημοφιλής τουριστικός προορισμός εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα, μπορεί να δεχθεί εύκολα τους επισκέπτες της Νάπολης και της Πομπηίας, που προσελκύονται και από τα παλαιοπωλεία και μικρά καταστήματά της με κεραμικά, δαντέλες και ξύλινα διακοσμητικά.

Η Χερσόνησος του Σορρέντο προσφέρει θέα προς τη Νάπολη, τον Βεζούβιο και τη νήσο Κάπρι. Πορθμεία και υδροπτέρυγα συνδέουν το Σορρέντο με τη Νάπολη, το Αμάλφι, το Ποζιτάνο, το Κάπρι και την Ίσκια. Πολλοί διάσημοι εκπρόσωποι των τεχνών και των γραμμάτων επισκέφθηκαν την πόλη, π.χ. από τον κόσμο της λογοτεχνίας ο Λόρδος Βύρων, ο Κητς, ο Γκαίτε, ο Ερρίκος Ίψεν, ο Μάξιμ Γκόρκι. https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CE%BF%CF%81%CF%81%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%BF(ανακτήθηκε 20/2/2026)

2.1.2. Το Φεστιβάλ του Σορέντο

Το Διεθνές Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών του Σορέντο προσελκύει κάθε χρόνο παραδοσιακές χορευτικές ομάδες, χορωδίες, ομάδες μαζορετών και μουσικά συγκροτήματα από όλο τον κόσμο. Παρουσιάζει τις μοναδικές παραδόσεις, τα χρώματα και την πολιτιστική φυσιογνωμία αυτής της όμορφης περιοχής της Ιταλίας και είναι ένα από τα μεγαλύτερα φεστιβάλ στο είδος του στην Ιταλία. Το φεστιβάλ διοργανώνεται από την Blue Diamond Events σε συνεργασία με το Δημοτικό Συμβούλιο του Σορέντο και τοπικές ομάδες λαϊκής μουσικής και χορού.(https://bluediamondevents.net/el/diethnes-festival-paradosiakon-choron-sto-sorento-napoli-italia/- ανακτήθηκε 20/2/2026). Πρόκειται , δηλαδή, για Φεστιβάλ ιδιωτικού χαρακτήρα, αφού υπάρχει ιδιώτης διοργανωτής, το οποίο, ωστόσο, υποστηρίζεται σε πρακτικά θέματα από το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης, καθώς και από καλλιτεχνικές ομάδες της περιοχής που συμμετέχουν σε αυτό ενισχύοντας τη διοργάνωσή του.

Σε πολλές από τις αναρτήσεις του Φεστιβάλ υπάρχει και ο τίτλος: Folklore Festival "Tarantella del Vesuvio" Sorrento ώστε ο επισκέπτης να αναγνωρίζει σε αυτόν το γνωστό χορό της Ταραντέλλα , αλλά και το διάσημο αξιοθέατο ηφαίστειο , το Βεζούβιο. Η ταραντέλλα αποτελεί το σήμα κατατεθέν της πόλης του Σορέντο το οποίο Δήμος χρησιμοποίησε για να χτίσει την παγκόσμια φήμη της πόλης.

Οι διοργανωτές στην αρχική σελίδα του διαδικτυακού τόπου τους προτρέπουν τους συμμετέχοντες σε αυτό να επισκεφθούν μερικά καταπληκτικά μέρη της Ιταλίας, όπως το Σορέντο, το νησί Κάπρι, την Κοστιέρα Αμαλφιτάνα, το Βεζούβιο, τη Νάπολη, την Πομπηία. Γίνεται, έτσι, ελκυστική η πρόταση της συμμετοχής, αφού οι ενδιαφερόμενες ομάδες, όχι μόνο θα αποκομίσουν την πολιτιστική εμπειρία του φεστιβάλ, αλλά και θα γνωρίσουν πολλά από τα πλέον γνωστά τουριστικά αξιοθέατα της Ιταλίας.

Το Φεστιβάλ προβάλλεται μέσω της ιστοσελίδας του και μέσω κειμένου (στην αγγλική γλώσσα) και πολλών φωτογραφιών κατατοπίζει τον επισκέπτη για τις συνθήκες:

- Πραγματοποιείται κάθε χρόνο την τελευταία εβδομάδα του Ιουνίου και την πρώτη του Ιουλίου

- Διεξάγεται σε ανοιχτούς δημόσιους χώρους της πόλης του Σορέντο.

- Το κοινό μπορεί να παρακολουθήσει ελεύθερα τις παραστάσεις χωρίς κάποιο αντίτιμο εισιτηρίου

Καθορίζονται οι όροι συμμετοχής των υποψήφιων ομάδων ως εξής:

- Το κάθε συγκρότημα πρέπει να παρουσιάσει ένα πρόγραμμα διάρκειας 8 λεπτών.
- Επιτρέπεται η μουσική από το USB, όπως και η ζωντανή μουσική.
- Ο μέγιστος αριθμός των χορευτών δεν είναι περιορισμένος, ούτε η ηλικία. Ο ελάχιστος αριθμός μέλων της ομάδας είναι 25 (συμπεριλαμβανομένων χορευτών, συγγενών, συνοδών και οδηγών). Μπορούν να συμμετάσχουν χορευτικά τμήματα ενηλίκων και παιδιών.
- Η παράσταση επιτρέπεται μόνο σε όσους αποδέχονται τους όρους από την προσφορά των διοργανωτών. Άλλες ρυθμίσεις δεν είναι δυνατές και δεν υπάρχει ειδικό κόστος συμμετοχής, εκτός από το προσφερόμενο πακέτο.
- Τα μέλη της οικογένειας και οι φίλοι των συμμετεχόντων μπορούν να συνοδέψουν και να συμμετάσχουν σ' αυτό το φεστιβάλ φολκλόρ και να επισκεφθούν το Σορέντο και τη Νάπολη πληρώνοντας το ίδιο κόστος.
- Η διαμονή των ομάδων παρέχεται σε ξενοδοχεία τριών και τεσσάρων αστέρων σε τρίκλινα και τετράκλινα δωμάτια
- Η φιλοξενία περιλαμβάνει 4 διανυκτερεύσεις με ημιδιατροφή (πρωινό και βραδινό γεύμα).
- Αν στην ομάδα υπάρχουν πάνω από 25 άτομα, η διαμονή για 1 άτομο είναι δωρεάν.
- Αν στην ομάδα υπάρχουν πάνω από 42 άτομα, η διαμονή για 2 άτομα είναι δωρεάν.
- Η διαμονή των ομάδων κατά τη διάρκεια αυτού του φεστιβάλ παραδοσιακών χορών μπορεί να παραταθεί όσες μέρες το επιθυμούν καταβάλλοντας μια πρόσθετη δαπάνη.
- Υπάρχει κάποιο κόστος συμμετοχής κατά άτομο στο οποίο περιλαμβάνονται: 5 διανυκτερεύσεις με ημιδιατροφή.

Στη συνέχεια διευκρινίζονται όσες παροχές δεν περιλαμβάνονται στην οικονομική προσφορά:

- ταξίδι, μεταφορά από το αεροδρόμιο και άλλες μετακινήσεις, πάρκινγκ
- ξεναγήσεις, ασφάλεια υγείας
- τουριστικός φόρος ανά άτομο την ημέρα
- διαφορά για δίκλινο δωμάτιο /την ημέρα
- διαφορά για μονόκλινο δωμάτιο/την ημέρα
- κάθε επιπλέον άτομο
- εκδρομές στο νησί Κάπρι και στην Κοστιέρα Αμαλφιτάνα

Εικόνα 1 Από το Φεστιβάλ του Σορέντο

Τρόπος πληρωμής:

Στην ιστοσελίδα https://bluediamondevents.net/el/diethnes-festival-paradosiakon-choron-sto-sorento-napoli-italia/-(ανάκτηση 20/2/2026) διευκρινίζονται και τα οικονομικά στοιχεία :

«Τη συμμετοχή σας στο φεστιβάλ παραδοσιακών χορών στο Σορέντο επιβεβαιώνετε με την προκαταβολή ,η οποία δεν επιστρέφεται αν έπειτα ακυρώσετε τη συμμετοχή σας, για οποιοδήποτε λόγο. Το υπόλοιπο ποσό πληρώνετε 15 μέρες πριν το φεστιβάλ .

Εάν, λόγω απρόβλεπτων περιστάσεων ή λόγω ανωτέρας βίας, η εκδήλωση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, ο διοργανωτής διατηρεί το δικαίωμα να αλλάξει την ημερομηνία της εκδήλωσης ή να την αναβάλει για το επόμενο έτος».

Προκαταρκτικό πρόγραμμα του φεστιβάλ

Φέτος (2026) το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ της Νάπολης που γίνεται στο Σορέντο, θα πραγματοποιηθεί στο διάστημα 25 έως 30 Ιουλίου 2026 ως εξής:

25 ΙΟΥΝΙΟΥ

Οι ομάδες πρέπει να φτάσουν στο ξενοδοχείο ανάμεσα στις 14:00 και τις 19:00 η ώρα, όπου οι διοργανωτές θα τους καλωσορίσουν και θα τους εξηγήσουν το πρόγραμμα.

26 ΙΟΥΝΙΟΥ

Προτείνεται ολοήμερη εκδρομή με πλοίο στην Κοστιέρα Αμαλφιτάνα**,** την οποία διοργανώνουν για όλα τα συγκροτήματα μαζί. Θα επισκεφθούν το Ποζιτάνο και το Αμάλφι, θα έχουν χρόνο για κολύμπι, ψώνια και γευσιγνωσία λαχταριστών προϊόντων από το καλύτερο λεμόνι στον κόσμο.

27 ΙΟΥΝΙΟΥ

Προτείνουν επίσκεψη στη Νάπολη το πρωί και το απόγευμα στο Σορρέντο όπου το βράδυ θα γίνει το φεστιβάλ.

28 ΙΟΥΝΙΟΥ

Προτείνουν την ολοήμερη εκδρομή με πλοίο στο νησί Κάπρι, την οποία διοργανώνουν για όλα τα συγκροτήματα μαζί ,με ελεύθερο χρόνο για κολύμπι, ψώνια, μεσημεριανό γεύμα και περιηγήσεις στα αξιοθέατα, ιδιαίτερα απολαμβάνοντας εκπληκτική θέα και δοκιμάζοντας τοπικά προϊόντα.

29 ΙΟΥΝΙΟΥ

Προτείνουν επίσκεψη στην Πομπηία και το Βεζούβιο.

30 ΙΟΥΝΙΟΥ

Πρέπει να αναχωρήσουν από το ξενοδοχείο μετά από το πρωινό.

Εικόνα 2 Ποζιτάνο

2.2. Η φυσιογνωμία του Διεθνούς Φεστιβάλ Καρπινόνε- Μολίζε στην Ιταλία

2.2.1. Η πόλη του Καρπινόνε- σύντομη παρουσίαση

Το Καρπινόνε είναι μια ιταλική πόλη με 1.200 περίπου κατοίκους στην επαρχία Ισέρνια στο Μολίζε. Το όνομα προέρχεται από τον ποταμό Καρπίνο που διασχίζει το κέντρο ή από το φυτό Καρπίνος. https://www.alamy.com/carpinone-carpinone-is-an-italian-town-of-1075-inhabitants-in-the-province-of-isernia-in-molise-the-name-derives-from-the-carpino-river-that-runs-a-image441296319.html/. (Ανακτήθηκε την 22/6/2026). Υπό την κυριαρχία των Λομβαρδών, ο τόπος ήταν μέρος της Κομητείας της Ισέρνια και αργότερα της Κομητείας του Μολίζε. Το 1281 έγινε φέουδο του Τομάσο ντ' Έβολι. και τους επόμενους αιώνες, πολλές διαφορετικές οικογένειες διαδέχονταν η μία την άλλη. Το 1748 αγοράστηκε από την οικογένεια De Riso, οι οποίοι ήταν οι τελευταίοι φεουδάρχες άρχοντες του τόπου. https://www.italyheritage.com/regions/molise/province-isernia/carpinone.htm

(Ανακτήθηκε την 23/6/2026). Η πόλη είναι γνωστή για τα αρχαία κάστρα και το ιστορικό κέντρο της , καθώς και για τα φυσικά αξιοθέατα , όπως οι καταρράκτες και τα ορεινά τοπία.

2.2.2. Η διοργανώτρια ομάδα Ru Maccature

Το φεστιβάλ οργανώνεται από τη λαϊκή ομάδα «Ru Maccature» από το Carpinone (Is) η οποία ιδρύθηκε το 1971 με το αρχικό όνομα «Usignoli della Pentria». Το 1987, μετά από μια σύντομη περίοδο αδράνειας, η ομάδα ανασυντάχθηκε, υιοθετώντας το σημερινό της όνομα, που προέρχεται από τον ομώνυμο χορό, έναν παραδοσιακό γαμήλιο χορό. Η ομάδα αποτελείται από 35 χορευτές, τραγουδιστές και μουσικούς και παρουσιάζει ένα ρεπερτόριο τυπικό των αγροτικών παραδόσεων του Μολίζε γενικότερα, και του Καρπινόνε ειδικότερα. Το όνομα της ομάδας προέρχεται από τον «Ru Maccature», έναν τυπικό γαμήλιο χορό που συνίστατο στην ύφανση πολύχρωμων μαντηλιών, με τα οποία οι καλεσμένοι εύχονταν στους νεόνυμφους ευτυχισμένο έγγαμο βίο. https://www.maccature.it/danze-principali/ (Ανάκτηση 23/6/2026). Ο χορός τελείωνε με τον σχηματισμό ενός αστεριού, που συμβολικά καθοδηγούσε τη νέα οικογένεια.

Το ρεπερτόριο της ομάδας διαμορφώνεται μετά από προσεκτική έρευνα η οποία μεταφέρεται σε χορούς και τραγούδια που προέρχονται από την αγροτική ζωή δημιουργώντας ένα εντυπωσιακό αποτέλεσμα, αλλά διατηρώντας παράλληλα το σεβασμό στις παραδοσιακές αξίες που επιδιώκουν να εκφράσουν. https://www.maccature.it/presentazione/ (Ανακτήθηκε την 23/6/2026)

Σε αυτό το αποτέλεσμα συμβάλλει και η χρήση παραδοσιακών οργάνων που αναδημιουργούν την παραδοσιακή αγροτική μουσική.

Κατά τη διάρκεια της πορείας τους, οι Ru Maccature έχουν εμφανιστεί περισσότερες από 1.500 φορές σε όλη την Ιταλία και το εξωτερικό, εκπροσωπώντας την Ιταλία σε μεγάλα φεστιβάλ. Σε αυτά περιλαμβάνονται συμμετοχές σε διεθνή φεστιβάλ που πραγματοποιήθηκαν στην Πολωνία, την Ελβετία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, την Ελλάδα, την Ουγγαρία, τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Τσεχική Δημοκρατία, τη Σερβία και την Τουρκία. Έχουν επίσης εμφανιστεί σε πολλά εθνικά τηλεοπτικά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων ζωντανών εμφανίσεων στο "Piccoli Fans" στο

Rai 2, στο "La Domenica del Villaggio" στο Rete 4, στην τελετή αφής του Φανού των Δήμων στην Ασίζη στο Rai 1, στο "Mezzogiorno in Famiglia" και πρόσφατα στο δημοφιλές πρόγραμμα "Bella mà" στο RAI 2. https://www.maccature.it/curriculum/ (Ανάκτηση 23/6/2026)

Από το 1991, το συγκρότημα διοργανώνει επίσης το "Folk Festival" στο Carpinone, το διεθνές φεστιβάλ φολκλόρ που έχει προσελκύσει δεκάδες συγκροτήματα όλα αυτά τα χρόνια, τα μισά από τα οποία προέρχονται από όλη την Ευρώπη.

2.2.3. Το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ του Καρπινόνε

Το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ Καρπινόνε, ξεκίνησε το 1991 και έχουν συμμετάσχει σε αυτό περισσότερα από 150 συγκροτήματα μέχρι τώρα (2026). Στην πάροδο του χρόνου το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ Καρπινόνε έχει γίνει μια από τις σημαντικότερες εκδηλώσεις στην επαρχία της Ισέρνια, με εκατοντάδες ομάδες από όλο τον κόσμο. Ο χαρακτήρας του θα μπορούσε να θεωρηθεί δημόσιος, αφού διοργανώνεται από πολιτιστικό σύλλογο που λειτουργεί αφιλοκερδώς και υποστηρίζεται από τους φορείς της τοπικής κοινωνίας, όπως φαίνεται από τα μέσα επικοινωνίας της περιοχής του Καρπινόνε (www.facebook.com/carpinonechanneltv - ανάκτηση την 23/6/2026).

Οι ομάδες φιλοξενούνται από τις 7 έως τις 14 Αυγούστου και η κύρια εκδήλωση λαμβάνει χώρα στις 11 και 12 Αυγούστου.

Με βάση το πρόγραμμα που είναι διαθέσιμο στην επίσημη ιστοσελίδα του, στο φεστιβάλ συμμετέχουν κάθε χρόνο έξι ομάδες από το εξωτερικό και δύο έως τρεις από την υπόλοιπη Ιταλία. https://www.maccature.it/gruppi-partecipanti/ (Ανακτήθηκε την 23/6/2026).

Στην προμετωπίδα του επίσημου ιστότοπου του Φεστιβάλ σημειώνεται ότι «η λαϊκή ομάδα Ru Maccature από το Carpinone είναι ένας πολιτιστικός σύλλογος που επιδιώκει τον στόχο της ενίσχυσης και προώθησης των παραδόσεων της πόλης του στην Ιταλία και στο εξωτερικό και την καθοδήγηση των νέων μελών του στην κατανόηση της σημασίας της συνεργασίας μεταξύ των λαών». www.maccature.it (Ανάκτηση 22/6/2026).

Η σπουδαιότητά του φαίνεται από τη συνεχή προβολή του και στα τοπικά μέσα ενημέρωσης όπως το διαδικτυακό Carpinone Channel.

https://www.facebook.com/carpinonechanneltv Ανάκτηση 22/6/2026), αλλά και το αφιέρωμα του Molise news: https://www.youtube.com/watch?v=Nl5ER9Oqoxc. (Ανάκτηση 22/6/2026). Αναλυτικές πληροφορίες για το πρόγραμμα και τους στόχους του Φεστιβάλ περιέχονται και στο https://www.molisenetwork.net/2023/08/09/festival-internazionale-del-folklore-carpinone/ (Ανάκτηση 23/6/2026).

2.2.4. Η σημασία του Διεθνούς Φεστιβάλ Καρπινόνε για την περιοχή

Σημαντική κρίνεται η συνεισφορά του Διεθνούς Φεστιβάλ Καρπινόνε για την πόλη και την περιοχή:

- Κατά τη διάρκεια των δύο κύριων βραδιών της εκδήλωσης, αναμένονται τουλάχιστον 5.000 επισκέπτες από το Μολίζε και άλλες περιοχές της Ιταλίας συμπεριλαμβανομένου ενός μικρού αριθμού ξένων τουριστών. https://www.maccature.it/festival-int-del-folklore-carpinone-gruppi-partecipanti/ (Ανάκτηση 23/6/2026)
- Με την πάροδο των ετών, ορισμένα τουριστικά γραφεία στο Μολίζε και πέρα από αυτό έχουν επίσης οργανώσει ειδικές εκδρομές με πούλμαν για να επιτρέψουν στους λάτρεις του είδους να συμμετάσχουν στην εκδήλωση.
- Το Διεθνές Φεστιβάλ Φολκλόρ Καρπινόνε καλύπτεται από ολόκληρο τον περιφερειακό και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ακόμη και από τον εθνικό τύπο και αποτελεί μία από τις σημαντικότερες εκδηλώσεις στον τομέα του στην Ευρώπη, όσον αφορά τον αριθμό των ομάδων και των εθνών που εκπροσωπούνται σε μία μόνο βραδιά.
- Η παρουσία επισκεπτών στην περιοχή σίγουρα αυξάνεται από την οργάνωση αυτής της εκδήλωσης, τόσο για την άμεση παρουσία των σχεδόν 250 ξένων καλλιτεχνών που εμφανίζονται στη σκηνή κατά τη διάρκεια της τελικής βραδιάς, όσο και για την αξιοσημείωτη προσέλευση του κοινού που δημιουργήθηκε μέσω της ευρείας προώθησης τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης .
- Το Ru Maccature συνδέεται με τους σημαντικότερους διεθνείς και εθνικούς (ιταλικούς) οργανισμούς φολκλόρ όπως το IGF, το IOV και το FITP.

https://www.maccature.it/festival-int-del-folklore-carpinone-gruppi-partecipanti/ (Ανακτήθηκε την 23/6/2026)

- Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2019, χάρη σε μια συνέργεια μεταξύ του Πολιτιστικού Συλλόγου Φίλων του Σιδηροδρόμου "Le Rotaie", διοργανώθηκε για πρώτη φορά τη νύχτα ένα ταξίδι με τον Υπερσιβηρικό Σιδηρόδρομο της Ιταλίας, με την ονομασία "Το Λαογραφικό Τρένο". Έφερε σχεδόν 500 ταξιδιώτες από όλη την Ιταλία, οι οποίοι εξέφρασαν τον ενθουσιασμό τους για την ατμόσφαιρα και το θέαμα που προσφερόταν στο Καρπινόνε εκείνες τις ημέρες».
- Το διαδικτυακό κανάλι Molise Network χαρακτηρίζει το συγκεκριμένο φεστιβάλ ως « μια μοναδική εκδήλωση από τις σημαντικότερες στην Ιταλία όσον αφορά τον αριθμό των ομάδων και των εθνών που εκπροσωπούνται σε μια μόνο βραδιά». https://www.molisenetwork.net/2023/08/09/festival-internazionale-del-folklore-carpinone/#google_vignette (Ανάκτηση 26/6/2026).

2.3. Η φυσιογνωμία του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου

2.3.1. Η πόλη του Αγρινίου- σύντομη παρουσίαση

Το Αγρίνιο είναι η μεγαλύτερη πόλη του Νομού Αιτωλοακαρνανίας , στα ΒΔ της λίμνης Τριχωνίδας, στην άκρη σχεδόν του «μεγάλου αιτωλικού πεδίου». Βρίσκεται στους πρόποδες του Παναιτωλικού και σε υψόμετρο 90μέτρα. Κατοικήθηκε από τα πρώιμα χρόνια της προϊστορικής περιόδου, ενώ, σύμφωνα με τη μυθολογία, χτίστηκε από το Βασιλιά Άγριο, απόγονο του γενάρχη Αιτωλού και καταστράφηκε από τον Κάσσανδρο. Η πόλη ξαναεμφανίζεται κατά την Τουρκοκρατία με το όνομα Βραχώρι. Στις αρχές του 18ου αιώνα έγινε έδρα του Σαντζακίου του Κάρλελι, διοικητικό κέντρο της σημερινής Αιτωλοακαρνανίας. Έλαβε ενεργό μέρος στην Επανάσταση του 1821 και περιήλθε οριστικά στα σύνορα του ελεύθερου ελληνικού κράτους το 1832. Μετά την απελευθέρωση, το Βραχώρι πήρε ξανά το αρχαίο του όνομα *Αγρίνιον*. Η πόλη άρχισε να αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς,

ειδικά μετά τα τέλη του 19ου – αρχές 20ου αιώνα, όταν στράφηκε μαζικά στην καλλιέργεια του καπνού. Μετά την Μικρασιατική καταστροφή, πλήθος προσφύγων έφτασαν στην πόλη και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή του Αγίου Κωνσταντίνου, ενώ μεγάλος πληθυσμός μετακινήθηκε και από την Ήπειρο και την Ευρυτανία. https://agrinio.gov.gr/agrinio/tourist_main_page.php?id=%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91 (ανάκτηση 20/6/2026)

2.3.2. Η διοργάνωση του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Αγρινίου

Το Φεστιβάλ διοργανώνεται από τη Διεύθυνση Πολιτισμού του Δήμου με Πρόεδρο τον εκάστοτε Δήμαρχο Αγρινίου. Πρόκειται για Φεστιβάλ με δημόσιο χαρακτήρα και αποκλειστικό διοργανωτή το Δήμο. Υποστηρίζεται οικονομικά- μέσω χορηγιών- από επιχειρήσεις και ιδιώτες της περιοχής. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται κατά το τελευταίο δεκαήμερο του Αυγούστου κάθε έτους , ενώ ήδη μετρά 20 χρόνια ύπαρξης και δραστηριότητας (2025) https://agrinio.gr/politismos/index.php/category/festival/ (ανάκτηση 20/6/2026).

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που μας παρέθεσε ο κ. Χαράλαμπος Τσιάμης, συντονιστής του Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Αγρινίου (και που παρατίθεται στο Παράρτημα 4 της παρούσης) αυτό ξεκίνησε στα 1998 και τελούνταν κάθε χρόνο. Σταμάτησε κατά τα χρόνια της ελληνικής οικονομικής κρίσης (2009 έως 2013) και συνεχίστηκε μέχρι το 2019. Δεν πραγματοποιήθηκε κατά τα χρόνια της πανδημίας της covid 19 και επανήλθε από το 2023 και εξής. Φέτος (2026) θα διοργανωθεί 21^{ο} Διεθνές Φεστιβάλ στο χρονικό διάστημα 22-28 Αυγούστου 2026. Συμμετέχουν 11 ξένα συγκροτήματα από το Περού, το Μεξικό, την Ισπανία, τη Λιθουανία, την Κροατία, τη Σερβία, την Αρμενία, την Τουρκία, τη Γαλλία, τη Γεωργία και την Αίγυπτο. Αναμένονται περίπου τριακόσιοι ξένοι χορευτές. Στις εκδηλώσεις παίρνουν μέρος παράλληλα και δέκα ομάδες του Δήμου Αγρινίου.

Οι παραστάσεις γίνονται στο κέντρο της πόλης και σε επιλεγμένα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου, καθώς και σε άλλους Δήμους της Αιτωλοακαρνανίας. Στους συμμετέχοντες προσφέρονται δωρεάν από τους διοργανωτές : οι μετακινήσεις από και

προς τα ελληνικά σύνορα και αεροδρόμια, εκδρομές και επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, η διατροφή όλων των ημερών και η διαμονή σε σχολεία και δομές του Δήμου (λόγω έλλειψης ξενοδοχείων).

Ανάμεσα στους στόχους της πολιτιστικής πολιτικής του Δήμου είναι και η προστασία της Πολιτιστικής Ταυτότητας, η καλλιέργεια καλλιτεχνικής παιδείας στους τομείς των εικαστικών τεχνών, του θεάτρου, του κινηματογράφου, της μουσικής και του χορού. Η διοργάνωση επετειακών πολιτιστικών εκδηλώσεων στην πόλη και στις Κοινότητες με ιστορικό και θρησκευτικό χαρακτήρα. Στοχεύει, επίσης, να δημιουργήσει και να αναπτύξει την αναγκαία υποδομή τόσο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, όσο και για την δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κατοίκων της πόλης, καθώς και να αναπτύξει τον πολιτιστικό τουρισμό και τη συμμετοχή σε εκθέσεις που προάγουν την τουριστική προβολή του Δήμου Αγρινίου ώστε να αναδειχθεί ο φυσικός του πλούτος, οι αρχαιολογικοί χώροι και η πολιτιστική ιστορία του. https://agrinio.gr/politismos/index.php/istoria/ (ανάκτηση 20/6/2026)

2.3.3. Το Διεθνές Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου

Το Φεστιβάλ διαρκεί πέντε ημέρες , 24- 28 Αυγούστου, και κάθε χρόνο συμμετέχουν σε αυτό δέκα χορευτικές ομάδες από όλον τον κόσμο μαζί με τοπικά συγκροτήματα της ευρύτερης περιοχής του Αγρινίου, αλλά και από την υπόλοιπη Ελλάδα.

Η πρώτη ημέρα είναι αφιερωμένη στα ελληνικά χορευτικά που συμμετέχουν στο Φεστιβάλ , ονομάζεται « Το Χοροστάσι της υποδοχής» και πραγματοποιείται στην πλατεία Δημοκρατίας της πόλης. Η βραδιά περιλαμβάνει ελληνική μουσική και χορούς. Τη δεύτερη μέρα ο Δήμαρχος υποδέχεται τα ξένα χορευτικά σχήματα στο κτίριο της πρώην Τράπεζας Ελλάδος, ενώ το βράδυ γίνεται η παρέλαση όλων των ομάδων στο κέντρο της πόλης και αμέσως μετά ανοίγουν τη γιορτή με τις μουσικές και χορευτικές παραδόσεις του τόπου τους. Η βραδιά ονομάζεται Το χοροστάσι της έναρξης και πραγματοποιείται στην Πλατεία Δημοκρατίας. Κατά τις δύο επόμενες βραδιές τα ξένα χορευτικά φιλοξενούνται σε κοινότητες του Δήμου Αγρινίου και το χοροστάσι παίρνει το όνομά του από την αντίστοιχή κοινότητα όπου φιλοξενείται (π.χ. Λεπενιώτικο, Γαβαλιώτικο, Ματαραγκιώτικο, Καινουργιώτικο). Η τελευταία βραδιά

που συνιστά την αποχαιρετιστήρια βραδιά του Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου σηματοδοτεί τη λήξη του και συμμετέχουν σε αυτή όλες οι ομάδες που πήραν μέρος στη διοργάνωση. https://www.agriniopress.gr/agrinio-to-programma-tou-20ou-diethnous-festival-paradosiakon-choron/ (ανάκτηση 21/6/2026)

2.3.4. Η σημασία του για την πόλη του Αγρινίου

Σημαντικός είναι ο ρόλος του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου για την τοπική κοινωνία:

- προσφέρει στο κοινό συγκινήσεις που δύσκολα θα ξεχαστούν

- η πόλη και οι γύρω περιοχές έρχονται σε επαφή με τις παραδόσεις άλλων λαών

- χιλιάδες θεατές επισκέπτονται τα χοροστάσια

- αναδεικνύεται το μήνυμα της παγκόσμιας φιλίας και της πολιτισμικής ενότητας

- η περιοχή γίνεται γνωστή σε όλο τον κόσμο μέσα από τις ομάδες που συμμετέχουν σε αυτό

Όπως αναφέρεται στην επίσημη ανακοίνωση του Δήμου Αγρινίου στον τοπικό τύπο https://www.agriniopress.gr/agrinio-finale-sto-20-diethnes-festival-paradosiakon-choron-foto-video/ (ανάκτηση 21/6/2026) μετά τη λήξη του 20ου Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών χορών (2025)

«Για πέντε μέρες, το Αγρίνιο και οι γύρω περιοχές έζησαν σε ρυθμούς παράδοσης και φιλοξένησαν έναν πολιτιστικό «μαραθώνιο» που φέτος ξεπέρασε κάθε προσδοκία συμμετοχής και ενθουσιασμού.
Χιλιάδες θεατές πλημμύρισαν τα χοροστάσια του φεστιβάλ, ζώντας από κοντά μια

μεγάλη γιορτή πολιτισμού που ένωσε τις «πατρίδες» του κόσμου και γέμισε τις πλατείες και τους δρόμους με φως, τραγούδι και κίνηση. Το φεστιβάλ ταξίδεψε για άλλη μια χρονιά στις Δημοτικές κοινότητες του Δήμου Αγρινίου και πέρα από τα όρια του Δήμου Αγρινίου, σκορπώντας το μήνυμά του στους γειτονικούς δήμους Αστακού, Θέρμου και Αμφιλοχίας. Η κορύφωση ήρθε στην τελετή λήξης, όταν οι χορευτές από όλα τα συγκροτήματα ενώθηκαν σε έναν μεγάλο κύκλο, προσφέροντας μια συγκλονιστική εικόνα παγκόσμιας φιλίας και πολιτισμικής ενότητας. Ο ρυθμός, οι σημαίες, τα τύμπανα και τα χαμόγελα έγιναν ένα, σε μια στιγμή που θα μείνει χαραγμένη στη μνήμη όλων».

Στην ηλεκτρονική εφημερίδα του Αγρινίου agrinionews.gr σημειώνεται: « Άνθρωποι κάθε ηλικίας γέμισαν ασφυκτικά την πλατεία Δημοκρατίας και απόλαυσαν ένα εξαιρετικό θέαμα, με κάθε χώρα να ξεδιπλώνει πάνω στην σκηνή τα πολιτιστικά στοιχεία αυτά που την κάνουν να ξεχωρίζει στην διεθνή «γλώσσα» του χορού». https://www.agrinionews.gr/agrinio-erixe-fantasmagorika-avlaia-to-20o-diethnes-festival-paradosiakon-choron-foto-vinteo/ (ανάκτηση 21/6/2026)

Ενώ στις δηλώσεις του Δημάρχου Αγρινίου κατά την έναρξη του 19ου Διεθνούς Φεστιβάλ (2024)

«….Γινόμαστε μέτοχοι, γινόμαστε συμμέτοχοι σ' αυτή την διοργάνωση και μέσα από αυτή την δράση ενώνουμε τις φωνές μας, την κίνηση, τους πολιτισμούς μας, του δικού μας πολιτισμού με τους πολιτισμούς τόσων χωρών. Εγώ θέλω να πω ότι για άλλη μια χρονιά οι Αγρινιώτες το αγκάλιασαν, η πλατεία, όπως την βλέπω τώρα κι από πάνω, είναι κατάμεστη. Διασκεδάστε, πραγματικά είναι ένας θεσμός που κάνει την πόλη μας να πηγαίνει ακόμα πιο ψηλά!»

https://www.agrinionews.gr/?s=%CE%B4%CE%B9%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B5%CF%82+%CF%86%CE%B5%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%B2%CE%B1%CE%BB+%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B4%CE%BF%CF%83%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%89%CE%BD+%CF%87%CE%BF%CF%81%CF%89%CE%BD+2015 (Ανάκτηση 21/6/2026)

2.4.Η Φυσιογνωμία του φεστιβάλ της Καρδίτσας

2.4.1. Η πόλη της Καρδίτσας- σύντομη παρουσίαση

Η Καρδίτσα βρίσκεται στο δυτικό άκρο του Θεσσαλικού κάμπου, χτισμένη δίπλα σε παραπόταμο του Πηνειού, τον Καράμπαλη. Είναι νεότερη από τις υπόλοιπες τρεις θεσσαλικές πρωτεύουσες, παρόλο που ο νομός ιστορικά κατοικήθηκε από την αρχή της παλαιολιθικής εποχής. Η Καρδίτσα ως οικισμός προϋπήρχε της Οθωμανικής εισβολής και της εγκατάστασης των Τούρκων στο Θεσσαλικό διαμέρισμα. Οι πρώτες ασφαλείς πληροφορίες για την ύπαρξη της Καρδίτσας ανάγονται στο 15ο αιώνα και προέρχονται από οθωμανικές διοικητικές πηγές.

Η Καρδίτσα σήμερα είναι πρωτοπόρος πόλη σε εθνικό επίπεδο, όσον αφορά την χρήση του ποδηλάτου από τους κατοίκους της και αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ίδιας της «ταυτότητάς» της.
https://greecedestination.gr/%CE%BA%CE%B1%CF%81%CE%B4%CE%AF%CF%84%CF%83%CE%B1-%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B7/ (Ανάκτηση 25/6/2026)

2.4.2. Η διοργανώτρια Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας

Η Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας που διοργανώνει από το 1983 έως και σήμερα (Κοζιού, 2018:83) τη Διεθνή Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια, συνιστά ουσιαστικά το δευτεροβάθμιο όργανο όλων των πολιτιστικών συλλόγων και φορέων του νομού Καρδίτσας. Περιλαμβάνει 220 Συλλόγους.

Διοργανώνει σε ετήσια βάση τις εξής δύο κορυφαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις: α) το Πανελλήνιο Φεστιβάλ Ερασιτεχνικού Θεάτρου που πραγματοποιείται το τρίτο δεκαήμερο του Μαρτίου.

β) τη Διεθνή Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια που διεξάγεται την τελευταία εβδομάδα του Ιουνίου.

Πέρα, όμως, από τις δύο παραπάνω κορυφαίες διοργανώσεις, η Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων ασχολείται κατά τη διάρκεια της χρονιάς και με πολλές ακόμη δράσεις και

αναλαμβάνει συνεχώς διάφορες πρωτοβουλίες αποτελώντας ένα ενεργό κομμάτι της τοπικής κοινωνίας. Έχει καθιερώσει τη διοργάνωση της Γιορτής Δημοτικού Τραγουδιού που πραγματοποιείται κάθε Οκτώβριο με Νοέμβριο στη Δημοτική Αγορά Καρδίτσας με αφορμή την έναρξη της νέας χορευτικής περιόδου για τους Συλλόγους του νομού που περιλαμβάνονται στα μέλη της. (https://www.enpolis.gr/- ανακτήθηκε στις 20/2/2026)

Στην προμετωπίδα της αρχικής σελίδας του συγκεκριμένου ιστότοπου υπάρχει το σχόλιο: «Αποτελεί αγκαλιά και ομπρέλα για τα πολιτιστικά δρώμενα του τόπου μας. Έχει την τιμή να διοργανώνει δύο από τις μακροβιότερες εκδηλώσεις στην Ελλάδα, αναβαθμίζοντας την πολιτιστική ταυτότητα της χώρας, τόσο εντός όσο και στο εξωτερικό». Γίνεται, επομένως, άμεσα αντιληπτό στον επισκέπτη ότι ο βασικός φορέας της διοργάνωσης των δύο αυτών Φεστιβάλ συμβάλλει στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας του τόπου και της χώρας, ενώ επισημαίνεται η διάρκειά τους μέσα στο χρόνο.

2.4.3. Η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια

Η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια διοργανώνεται από την Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας που έχει την ευθύνη του προγράμματος και του συντονισμού όλων των δράσεων του φεστιβάλ το οποίο διαρκεί επτά ημέρες και διεξάγεται στην κεντρική πλατεία της Καρδίτσας. Το Φεστιβάλ έχει δημόσιο χαρακτήρα και χρηματοδοτείται, κυρίως, από την Περιφέρεια Θεσσαλίας-Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας και το Δήμο Καρδίτσας. Την εκδήλωση υποστηρίζουν δευτερευόντως το Επιμελητήριο Καρδίτσας και η Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων.

Στην αρχική σελίδα του επίσημου ιστότοπου της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων νομού Καρδίτσας, βασικού διοργανωτή της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια διαβάζουμε: « Καραϊσκάκεια: Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού με ειδική αναφορά στο λαϊκό πολιτισμό, τις παραδόσεις, τα ήθη και τα έθιμα. Συστήθηκαν το 1927 με απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών και γίνονται προς τιμή του μεγάλου ήρωα της Ελληνικής Επανάστασης Γεωργίου Καραϊσκάκη ο οποίος καταγόταν από το

Μαυρομάτι Καρδίτσας. Από τότε οι εκάστοτε οργανωτικές επιτροπές συναγωνίζονται για την αναβάθμιση του θεσμού προσδίδοντας σε αυτόν διάσταση εθνική, ιστορική, πολιτιστική, πνευματική και κοινωνική. Συμβάλλει στη συναδέλφωση των λαών του κόσμου, καθώς στη γνώση και ανταλλαγή πολιτισμικών στοιχείων μεταξύ τους». (https://www.enpolis.gr/karaiskakeia/- ανακτήθηκε την 20/2/2026)

Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η περιγραφή από την αντίστοιχη ιστοσελίδα του Δήμου Καρδίτσας: «Η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού ΚΑΡΑΙΣΚΑΚΕΙΑ διοργανώνεται κάθε χρόνο στα τέλη Ιουνίου από την Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων σε συνεργασία με την Περιφέρεια Θεσσαλίας – Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας και το Δήμο Καρδίτσας. Πρόκειται για έναν από τους μακροβιότερους και πιο καταξιωμένους θεσμούς που πραγματοποιούνται στο Νομό μας (συστήθηκαν το έτος 1927 με την με αριθμ. 17566/24-4-1927 απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών) Στη διοργάνωση λαμβάνουν μέρος χορευτικά συγκροτήματα από όλο τον κόσμο, ενώ το πρόγραμμα περιλαμβάνει και πολλές ακόμη παράλληλες εκδηλώσεις και δράσεις. Εκδηλώσεις όπως ο καθιερωμένος Καραϊσκάκειος Δρόμος, στον οποίο λαμβάνουν μέρος δεκάδες αθλητές από διάφορα μέρη της χώρας, οι Σκοπευτικοί Αγώνες που τους διοργανώνει ο Σκοπευτικός Όμιλος Καρδίτσας “Η Άρτεμις”, Εκθέσεις Φωτογραφίας, Ζωγραφικής και παραδοσιακής ενδυμασίας από τις φιλοξενούμενες χώρες, σεμινάρια, μουσικά και χορευτικά εργαστήρια καθώς και θεωρητικά μαθήματα μουσικής και χορού μεταξύ των φιλοξενούμενων αντιπροσωπειών. Οι εκδηλώσεις λαμβάνουν χώρα στην κεντρική πλατεία της Καρδίτσας καθώς επίσης και σε όλους τους Δήμους της Περιφερειακής Ενότητας. Μέσα από τα “Καραϊσκάκεια”, αναδεικνύεται ο πολιτισμός μας, ενώ παράλληλα προβάλλεται και ο Νομός μας και συνολικά τα αξιοθέατα της Θεσσαλίας, αφού οι προσκεκλημένοι μας ξεναγούνται σε περιοχές όπως στη Λίμνη Πλαστήρα, τα Μετέωρα, το Πήλιο, τα Τέμπη κ.λ.π.»

(https://dimoskarditsas.gov.gr/event/karaiskakia-diethnes-festival-politismou- ανακτήθηκε στις 20/2/2026)

Σύντομο ιστορικό του θεσμού

Ο πρώτος σπόρος τέλεσης των Καραϊσκακείων έπεσε από επίσημους εκπροσώπους της πολιτείας και της εκκλησίας στις 22 Μαΐου 1927, την ημέρα εορτασμού της εκατονταετηρίδας από το θάνατο του μεγάλου ήρωα της επανάστασης του 1821, Γεωργίου Καραϊσκάκη, που είδε το φως για πρώτη φορά στο Μαυρομμάτι Καρδίτσας(Κοζιού, 2018:13) Οι εκδηλώσεις έγιναν στις 29 Απριλίου1927 στην Αθήνα, την οποία υπερασπίστηκε ο ήρωας Καραϊσκάκης και στο Νέο Φάληρο, όπου τραυματίστηκε θανάσιμα, την Πρωτομαγιά του 1927 στη Σαλαμίνα, όπου ετάφη, στις 11 Μαΐου στην Αράχωβα, όπου νίκησε τους Τούρκους και στις 22 Μαΐου στο Μαυρομμάτι Καρδίτσας, όπου γεννήθηκε (Πανηγυρικό Λεύκωμα, 1927 : 17,18).

Η πρώτη κίνηση εορτασμού και η απόφαση καθιέρωσης των Καραϊσκακείων από το αρχαιότερο Σωματείο της Καρδίτσας, τη Λαϊκή Βιβλιοθήκη «Αθηνά» έγινε στις 23 Απριλίου 1955, όταν και οργανώθηκε μια εκδήλωση μπροστά στην προτομή του αγάλματος του Καραϊσκάκη. Στις 23 Απριλίου του 1966 με πρωτοβουλία του Νομάρχη Καρδίτσας Γ. Παπαδάκου και τη συμβολή της Κοινότητας Μαυρομματίου διοργανώθηκαν ,στον τόπο γέννησης του ήρωα, προσκύνημα και εορτές για την επέτειο του θανάτου του.

Τα Καραϊσκάκεια ξεκίνησαν τον Απρίλιο του 1967 και στη διάρκεια των πενήντα εννέα χρόνων μέχρι σήμερα πέρασαν από πολλά στάδια, μέχρι να πάρουν την τωρινή τους μορφή. Στην αρχή ήταν εκδηλώσεις τοπικού χαρακτήρα, αργότερα πανελλήνιου, στη συνέχεια πανευρωπαϊκού, ενώ σήμερα είναι εκδηλώσεις διεθνούς φήμης. Πολιτιστικού και αθλητικού περιεχομένου το πρόγραμμα εορτασμού των πρώτων χρόνων των Καραϊσκακείων και μάλιστα μοιρασμένο, σχεδόν εξίσου. Τα τελευταία χρόνια το βάρος πέφτει στις πολιτιστικές εκδηλώσεις και κύρια σ’ αυτές που αφορούν στον λαϊκό πολιτισμό του τόπου μας αλλά και άλλων χωρών.

Από το 1972 η οργάνωση των Καραϊσκακείων πέρασε στην ευθύνη του νεοσύστατου Συλλόγου με την επωνυμία «Εκπολιτιστικός και Λαογραφικός Σύλλογος «ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ» που ιδρύθηκε το 1971 με κύριο σκοπό τη διοργάνωση των Καραϊσκακείων. Με τη δημιουργία της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων τα «Καραϊσκάκεια», ύστερα από απόφαση της Νομαρχίας Καρδίτσας και την ομόφωνη απόφαση των μελών της Γενικής Συνέλευσης των πολιτιστικών συλλόγων του Νομού

Καρδίτσας, η διοργάνωση ανατέθηκε στην Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Ν. Καρδίτσας, η οποία τα οργανώνει μέχρι και σήμερα. Επειδή οι θεατές έπρεπε να καταβάλουν ένα αντίτιμο εισιτηρίου για την είσοδό τους στην περιφραγμένη πλατεία και επειδή αυτό στερούσε τον λαό της Καρδίτσας από το να συμμετέχει στην κορυφαία αυτή εκδήλωση του Νομού, η πρώτη κίνησή της ήταν να το καταργήσει. Για το λόγο αυτό από τότε χαρακτηρίστηκαν λαϊκές εκδηλώσεις και έτσι οι κάτοικοι της Καρδίτσας μπορούσαν να τις παρακολουθούν δωρεάν(Κοζιού 2018:24) Με την ηθική και οικονομική στήριξη των τοπικών φορέων και ιδιαίτερα της Νομαρχίας και του Δήμου Καρδίτσας σταδιακά αναβαθμίστηκαν σημαντικά και εξακτινώθηκαν στους Δήμους και τα χωριά του Ν. Καρδίτσας.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια

Από το 1983 που οργανώθηκε από τη Συντονιστική Επιτροπή της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας και ένα χρόνο μετά, οπότε και πήρε υπόσταση το δευτεροβάθμιο όργανο και μέχρι σήμερα- το Φεστιβάλ βασίζεται στη συμμετοχή φολκλορικών ομάδων από την Ελλάδα και το εξωτερικό οι οποίες κομίζουν τραγούδια, χορούς και λαϊκά δρώμενα των περιοχών τους με στόχο την αμοιβαία γνωριμία τους με τα πολιτισμικά στοιχεία άλλων τόπων και άλλων χωρών. Κάθε βράδυ, κατά τη διάρκεια του επταήμερου εορτασμού, στην κεντρική πλατεία της Καρδίτσας δίνονται κατά μέσο όρο πέντε έως επτά παραστάσεις από τις συμμετέχουσες ομάδες.

Πολλές είναι και οι παράλληλες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του Φεστιβάλ. Συναυλίες γνωστών καλλιτεχνών, θεατρικές και μουσικές παραστάσεις, ομιλίες για θέματα ιστορικού περιεχομένου από καταξιωμένους στο είδος τους ομιλητές, καθώς και εκθέσεις εικαστικών. Οι παράλληλες εκδηλώσεις πραγματοποιούνται τόσο στον ίδιο χώρο της κεντρικής πλατείας, όσο και σε άλλους χώρους στην πόλη: στο πάρκο Παυσιλύπου, στο Δημοτικό Κινηματοθέατρο , στη Δημοτική Πινακοθήκη, στον Εικαστικό Όμιλο, στο Μουσείο Πόλης και το Αρχαιολογικό Μουσείο. Όλες οι δράσεις είναι ανοιχτές στο κοινό χωρίς κάποιο αντίτιμο.

Το Φεστιβάλ απλώνεται, επίσης, και εκτός της πόλης της Καρδίτσας. Κάθε βράδυ πραγματοποιούνται μουσικοχορευτικές παραστάσεις σε τοπικές κοινότητες των άλλων

δήμων προσφέροντας θέαμα και ψυχαγωγία στους κατοίκους. Τα χορευτικά συγκροτήματα από τη εξωτερικό φιλοξενούνται από τους συλλόγους ή τις τοπικές αρχές και το όφελος είναι αμφίδρομο. Οι φιλοξενούμενοι γνωρίζουν τους ντόπιους, οι οποίοι πολλές φορές περιμένουν να τους φιλοξενήσουν ακόμη και στα σπίτια τους, έρχονται σε επαφή με τις συνήθειες και τον πολιτισμό της καθημερινότητάς τους και οι κάτοικοι των χωριών γνωρίζουν στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού των επισκεπτών.

Βασικοί διοργανωτές – χρηματοδότες του Φεστιβάλ Καραϊσκάκεια είναι η Περιφέρεια Θεσσαλίας- Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας, ο Δήμος Καρδίτσας και η Περιφερειακή Ένωση Δήμων Θεσσαλίας. Τις εκδηλώσεις υποστηρίζουν η Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων, το Εμπορικό Επιμελητήριο Καρδίτσας, οι άλλοι Δήμοι του νομού και αρκετοί ιδιώτες με χορηγίες χρημάτων και προϊόντων.

Δεν υπάρχει κόστος συμμετοχής για τις ομάδες που συμμετέχουν. Όλες οι δράσεις του Φεστιβάλ υποστηρίζονται από δεκάδες εθελοντές που το στηρίζουν κάθε χρόνο.

Οικονομική υποστήριξη

Με δεδομένο ότι όλες οι εκδηλώσεις της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια είναι ανοιχτές στο κοινό και δεν υπάρχει πουθενά καμία οικονομική υποχρέωση ή συνεισφορά εκ μέρους των επισκεπτών, αλλά και με την απουσία κόστους συμμετοχής των ομάδων που εμφανίζονται σε αυτό, η διοργανώτρια Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων νομού Καρδίτσας απευθύνεται πρωτίστως στους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και σε τοπικές επιχειρήσεις προκειμένου να χρηματοδοτήσουν το Φεστιβάλ. Έτσι, το έργο της μπορεί να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί απρόσκοπτα, αφού ο κάθε φορέας γνωστοποιεί το επικείμενο ποσό χρηματοδότησης του Φεστιβάλ πριν από τον τελικό σχεδιασμό του προγράμματός του με αποτέλεσμα να μπορούν να γίνουν, ενδεχομένως, κάποιες αλλαγές σε αυτό έτσι ώστε να μην υπερβαίνει τους διαθέσιμους, κάθε φορά, οικονομικούς πόρους.

Το μεγαλύτερο ποσό για τη κάλυψη της φιλοξενίας των συμμετεχουσών ομάδων δίνεται από την Περιφέρεια Θεσσαλίας- Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας και ακολουθεί ο Δήμος Καρδίτσας και κάποιες φορές το Επιμελητήριο Καρδίτσας.

Μεγάλη είναι και η ανταπόκριση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη νομό οι οποίες προσφέρουν είτε χρήματα είτε δώρα στην διοργάνωση.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι κατά το έτος 2024 Η Περιφέρεια Θεσσαλίας χρηματοδότησε το Φεστιβάλ με 17.500 ευρώ (ΑΔΑ:ΨΦΙΛ7ΛΡ-ΘΛΚ), το 2025 με 20000 ευρώ (ΑΔΑ: 99ΒΘ7ΛΡ-7ΞΛ), ενώ το 2026 διέθεσε για τη διοργάνωση το ποσό των 15000 ευρώ (ΑΔΑ:6ΧΜΤ7ΛΡ-ΒΜ1). https://diavgeia.gov.gr/search?query=q:%22%CE%9A%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%9A%CE%91%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%91%22&page=5&advanced&fq=organizationUid:%225007%22&sort=relative

Ο Δήμος Καρδίτσας χρηματοδότησε τα Καραϊσκάκεια με 5000 ευρώ κατά το έτος 2024 (ΑΔΑ:ΨΓΞΛΩΕΗ-ΥΜΨ),όπως και κατά το έτη 2025(ΑΔΑ:ΨΕΟΞΩΕΗ-ΓΨ2)

και το 2026 (ΑΔΑ:9ΙΦΧΩΕΗ-Ρ61). https://diavgeia.gov.gr/search?query=q:%22%CE%9A%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%9A%CE%91%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%91%22&page=1&advanced&fq=organizationUid:%226135%22&sort=relative

Το Επιμελητήριο Καρδίτσας επιχορήγησε το Φεστιβάλ με 1000 ευρώ το 2024(ΑΔΑ:9ΕΚ1469ΗΛΓ-ΘΤΝ), 1000 ευρώ το 2025 (ΑΔΑ:ΡΩ8Ψ469ΗΛΓ-60Υ) και με 1000 ευρώ το 2026 (ΑΔΑ:9233469ΗΛΓ-ΛΔΖ). https://diavgeia.gov.gr/search?advanced&query=q:%22%CE%9A%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%9A%CE%91%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%91%22&page=0&fq=organizationUid:%2299221027%22

Μέρος των δαπανών της διοργάνωσης καλύπτεται, επίσης, από επιχειρήσεις της πόλης της Καρδίτσας και του νομού που διαθέτουν χρήματα ή προϊόντα και παροχές για τις ανάγκες που προκύπτουν.

Η εξυπηρέτηση των φιλοξενούμενων ομάδων, η συνοδεία και εποπτεία τους βασίζεται σε ένα δίκτυο νεαρών, κατά κύριο λόγο εθελοντών με διπλό όφελος για το Φεστιβάλ: περιορίζονται με αυτό τον τρόπο οι δαπάνες, αλλά και δίνεται η δυνατότητα σε μέρος του κοινού να εμπλακεί με την εκδήλωση.

2.5. Η Συμβολή των Φεστιβάλ στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας των περιοχών

Τα φεστιβάλ με την καλλιέργεια δυνατών δεσμών μέσα στην κοινωνία ενδυναμώνουν την κοινωνική και πολιτιστική ταυτότητα (Gursoy, Kim & Uysal, 2004:173) είτε προωθώντας την κοινωνική ευταξία, είτε ανατρέποντας τους κανόνες που διέπουν τον πολιτισμό(Quinn, 2005:934). Συντελούν έτσι στην πολιτιστική και κοινωνική αλλαγή (Hede & Rentschler, 2007:157).

Σημαντικές δυνατότητες, ωστόσο, προσφέρουν για προσωπική έκφραση, επικοινωνία, διασκέδαση και νέες εμπειρίες, τόσο για τους κατοίκους, όσο και για τους επισκέπτες μιας περιοχής. Δίνουν τη δυνατότητα για ανταλλαγή πληροφοριών, αγαθών ή υπηρεσιών εντός ή μεταξύ κοινοτήτων (Ryan, 1995).

Σε ό,τι αφορά τα φεστιβάλ με τα οποία ασχοληθήκαμε σε ετούτη την εργασία θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε ότι όλα συνεισφέρουν στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας κάθε περιοχής: Η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια της Καρδίτσας αποτελεί σημαντική ευκαιρία ανταλλαγής πολιτισμικών στοιχείων μεταξύ των φιλοξενούμενων ομάδων: για μια εβδομάδα χορευτές από όλο τον πλανήτη ζουν μέσα στην πόλη και επισκέπτονται την υπόλοιπη περιοχή φέρνοντας τα στοιχεία του άυλου πολιτισμού τους και γνωρίζοντας τα αντίστοιχα τόσο των ντόπιων, όσο και των συμμετεχόντων από άλλες περιοχές της Ελλάδας.

Αυτό επιβεβαιώνει απαντώντας σε σχετική ερώτηση η κυρία Βασιλική Κοζιού-Κολοφωτιά, ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας και συγγραφέας του Ιστορικού Λευκώματος για το Φεστιβάλ(Κοζιού 2018) σε συνέντευξη που μάς παραχώρησε (Παράρτημα 3): «*Η συμβολή του Φεστιβάλ «Καραϊσκάκεια» βοήθησε και εξακολουθεί να βοηθάει στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας του τόπου μας. Η συμμετοχή των χορευτικών ομάδων της πόλης και των γύρω χωριών προβάλλουν την τοπική παράδοση του τόπου μας. Έτσι το κοινό που παρακολουθεί τις εκδηλώσεις γνωρίζει τους τοπικούς χορούς του ορεινού όγκου και το αντίθετο. Το ίδιο συμβαίνει και με τις χορευτικές ομάδες άλλων περιοχών της χώρας μας. Με τη συμμετοχή δε των ξένων χορευτικών συγκροτημάτων γίνονται συμμέτοχοι και της*

παράδοσης άλλων χωρών. Έτσι διαμορφώνεται μια νέα πολιτιστική ταυτότητα του τόπου μας, αφού δίνουν και παίρνουν νέα στοιχεία μέσα από τις ανταλλαγές».

Αντίστοιχες είναι και οι απόψεις που διατυπώνουν οι διοργανωτές της εκδήλωσης στη συνέντευξη τύπου πριν από την διοργάνωση του 2025. Παραθέτουμε κάποια μικρά αποσπάσματα που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα 2 της εργασίας. Ο Περιφερειάρχης Θεσσαλίας ,Δημήτρης Κουρέτας σημείωσε: «*Η ταύτιση του ονόματός του (ενν. του Γεώργιου Καραϊσκάκη) με τη σημερινή Γιορτή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το παρελθόν μας και αποτελεί παράδειγμα υπεράσπισης των ιδανικών και των αξιών για μια κοινωνία ισότητας, για μια κοινωνία που κανείς δεν θα μετριέται ως ανώτερος από τον διπλανό του».* Ο Αντιπεριφερειάρχης Καρδίτσας, Κώστας Τέλιος επισημαίνει ότι: «*Φέτος, χορευτικά συγκροτήματα από κάθε γωνιά της Ελλάδας και του εξωτερικού βρίσκονται εδώ, στην Καρδίτσα, για να μοιραστούν τον πολιτισμό τους, να ανταλλάξουν εμπειρίες και να γίνουν φορείς ενός παγκόσμιου μηνύματος φιλίας, συνεργασίας και ειρήνης. Η ποικιλομορφία των πολιτισμών δεν μας χωρίζει – μας εμπλουτίζει*».

Ανάλογη είναι και η δήλωση του Προέδρου της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας, Μανώλη Στεργιόπουλου: « *Τιμούμε τον Καραϊσκάκη γιατί η ζωή μας έχει έμπνευση στον ηρωισμό. Δεν είναι απλά ένας ήρωας. Είναι η έμπνευση. Δεν είναι μια απλή Γιορτή τα Καραϊσκάκεια. Δεν είναι Γιορτή στην πλατεία. Είναι ώσμωση ηθών και εθίμων. 15 χωριά συμμετέχουν*».

Σε ό,τι αφορά το Διεθνές Φεστιβάλ Χορών Δήμου Αγρινίου ο Χαράλαμπος Τσιάμης, συντονιστής των χορευτικών ομάδων της διοργάνωσης απαντώντας στη αντίστοιχη ερώτηση (Παράρτημα 4) σημειώνει: «*Πέραν των παραστάσεων που δίνεται η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε όλοι μας, χορούς και έθιμα από χώρες που κάποιες τις ξέρουμε μόνο από το χαρτί… Υπάρχει και η συναναστροφή με τα μέλη των γκρουπ. Γνωρίζουμε τον τρόπο ζωής τους, τα ενδιαφέροντά τους, τις ανησυχίες τους (όλοι είναι νέοι από 18-40 ετών)*

Το ίδιο θα μπορούσαμε να πούμε ότι συμβαίνει και με το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ της Νάπολης: δεκάδες παραστάσεις στις οποίες παίρνουν μέρος εκατοντάδες άτομα από όλο τον κόσμο που φέρνουν μαζί με τους χορούς και τα τραγούδια τους τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των χωρών και των τόπων τους. Έτσι, μέσα από τη συνεργασία και τη συναναστροφή με τους επισκέπτες .τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά

του Σορέντο, της Νάπολης και της ευρύτερης περιφέρειας «εξάγονται» στις άλλες χώρες.

Ανάλογη είναι και η εικόνα από το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ του Καρπινόνε: αναδεικνύονται τα χαρακτηριστικά της αγροτικής ζωής της ιταλικής επαρχίας του Μολίζε, η χειροτεχνία, τα τραγούδια και οι χοροί της.

Κοινά στοιχεία:

α) Όλα τα φεστιβάλ- που παρουσιάστηκαν εδώ- διαφυλάττουν την υλική, αλλά κυρίως την άυλη κληρονομιά των τόπων τους και αναδεικνύουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Σήμα κατατεθέν στην Καρδίτσα συνιστά η μελωδία και ο χορός της Καραγκούνας, ενώ στο Αγρίνιο τα τραγούδια και οι χοροί της Ρούμελης. Την ίδια στιγμή στην περιοχή του Σορέντο και της Νάπολης εμβληματική είναι η μελωδία και ο χορός της Ταραντέλλας και στο Καρπινόνε τα ακούσματα από το γαμήλιο δρώμενο Ru maccatura που έδωσε το όνομά του κα στη διοργανώτρια ομάδα.

β) Ένα άλλο κοινό στοιχείο είναι η αναφορά των τριών φεστιβάλ (εκτός αυτού του Αγρινίου) σε κάποιο πρόσωπο ή μύθο: το Φεστιβάλ της Καρδίτσας στον ήρωα της Ελληνικής Επανάστασης Γεώργιο Καραϊσκάκη στον οποίο και είναι αφιερωμένο και αφορμάται από την ελληνική ιστορία. Το Φεστιβάλ της Νάπολης αναφέρεται στην Ταραντέλλα και το δημοφιλή μύθο της Μαύρης Παναγιάς. Το Φεστιβάλ του Καρπινόνε στη οικογενειακή ζωή που προκύπτει μέσα από το γαμήλιο έθιμο που αναφέρθηκε παραπάνω.

γ) Όλα τα φεστιβάλ που εξετάστηκαν κρατούν κοντά τους τους νέους, αφού μέσα από τη γνωριμία τους με τα στοιχεία του λαϊκού πολιτισμού, βρίσκονται κοντά στην ιστορία, τους θρύλους και τις ιδιαιτερότητες της πολιτιστικής συνύπαρξης. Έρχονται σε επαφή με τις τοπικές ενδυμασίες, τη γαστρονομία, τα παιχνίδια άλλων ομάδων και λαών .

δ) Όλα τα φεστιβάλ πραγματοποιούνται τους καλοκαιρινούς μήνες σε ανοιχτούς χώρους, είναι ελεύθερα στο κοινό κα χωρίς αντίτιμο εισιτηρίου.

Διαπιστώνουμε, όμως, και δύο διαφορές:

α) Η πόλη της Καρδίτσας, η πόλη του Αγρινίου και του Καρπινόνε, καθώς και η ευρύτερη περιοχή τους γίνονται γνωστές μέσα από τα πολιτιστικά φεστιβάλ στην

υπόλοιπη χώρα και τον κόσμο. Η περιοχή της Νάπολης και του Σορέντο, ωστόσο, προσφέρουν στον επισκέπτη την εμπειρία να ζήσει λίγες μέρες σε κάποια από τα πιο τουριστικά μέρη της Ιταλίας που είναι ήδη πολύ γνωστά. Τα τρία αυτά φεστιβάλ έχουν δημόσιο χαρακτήρα, όπως αναφέρθηκε νωρίτερα. Στα φεστιβάλ που διοργανώνονται από δημόσιους φορείς, το κόστος καλύπτεται από τις τοπικές αρχές ή άλλους δημόσιους φορείς (Petridou et al.,2024: 631). Τα δημόσια φεστιβάλ στοχεύουν στην ικανοποίηση ολόκληρης της κοινότητας, γεγονός που αυξάνει την κοινωνική συνοχή και την τουριστική ελκυστικότητα του προορισμού. Η τοπική κοινότητα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων.

β) Η δεύτερη διαφορά έγκειται στη μορφή κάθε φεστιβάλ, όπως αυτή αναλύθηκε νωρίτερα: το Φεστιβάλ της Καρδίτσας, του Αγρινίου και του Καρπινόνε βασίζονται στον εθελοντισμό των ανθρώπων που τα υπηρετούν, χρηματοδοτούνται από τους τοπικούς φορείς της αυτοδιοίκησης και κάποιους χορηγούς. Πρόκειται για μη κερδοσκοπικά φεστιβάλ. Αυτά καλύπτουν τα έξοδά τους από επιχορηγήσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης, ενώ οι εθελοντές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Τα μη κερδοσκοπικά φεστιβάλ απευθύνονται στο ευρύ κοινό και, καθώς προσεγγίζουν νέες αγορές, χάνουν τη δημόσια χρηματοδότηση. Επιπλέον, δίνεται μεγάλη έμφαση στην ποιότητα των υπηρεσιών, και ένας σημαντικός παράγοντας υλοποίησης για αυτά τα φεστιβάλ είναι οι επισκέπτες. Στα μη κερδοσκοπικά φεστιβάλ, οι περισσότερες αποφάσεις λαμβάνονται από το διοικητικό συμβούλιο και τις επιτροπές και, κυρίως, αποταμιεύουν χρήματα για μελλοντικές δύσκολες περιόδους (Petridou et al., 2024:631)

Αντίθετα, το Φεστιβάλ της Νάπολης βασίζεται στην ίδια συμμετοχή καθενός από τους χορευτές ή τους επισκέπτες οι οποίοι καταβάλλουν ένα ποσό για τη διαμονή και τη διατροφή τους. Όπως προαναφέρθηκε πρόκειται για φεστιβάλ ιδιωτικού χαρακτήρα.

Στα ιδιωτικά φεστιβάλ, οι επιχειρηματίες επενδύουν τα κεφάλαιά τους με σκοπό να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες για τη δημιουργία κέρδους. Συγκεντρώνουν τον υψηλότερο κύκλο εργασιών σε σύγκριση με τα άλλα και έχουν αναπτύξει κατάλληλους μηχανισμούς χρηματοδότησης από τις πωλήσεις εισιτηρίων και τις εταιρικές χορηγίες. Οι αποφάσεις εδώ λαμβάνονται γρήγορα και άμεσα από τον επιχειρηματία, ενώ ο σημαντικότερος παράγοντας για το ιδιωτικό φεστιβάλ είναι ο επισκέπτης (Petridou et al., 2024:631). Στα ιδιωτικά φεστιβάλ, η έμφαση δίνεται στην

ποιότητα της υπηρεσίας και ελάχιστα στις εγκαταστάσεις που αφορούν τους καλλιτέχνες και την ποιότητα που αυτοί προσφέρουν.

2.6. Η συνεισφορά τους στον πολιτιστικό και τουριστικό χάρτη των Περιφερειών

Τα φεστιβάλ απαντούν τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές, επειδή, εκτός από την προώθηση της κοινωνικής ανάπτυξης, συμβάλλουν στην προσέλκυση τουριστών (Higham& Ritchie, 2001: 39) και ενισχύοντας τον τουρισμό αναδιαμορφώνεται η εικόνα της πόλης. Ανεξάρτητα από το μέγεθος της εκδήλωσης, η διοργάνωση εκδηλώσεων και φεστιβάλ, καθώς και η ανάπτυξη και βελτίωση των αστικών πολιτιστικών πόρων, συνδέονται στενά με τη διαμόρφωση της εικόνας της πόλης, ανεξάρτητα από το αν η πόλη θεωρείται βιώσιμος ή τουριστικός προορισμός (Stevenson, 2007: 158).

Αναζητώντας τα κοινά χαρακτηριστικά των φεστιβάλ που συμβάλλουν στην ανάδειξη της κάθε περιφέρειας με κριτήρια:

- τη μορφή(διεθνές-εθνικό- τοπικό)
- το χρόνο διεξαγωγής τους
- το πρόγραμμά τους
- το κοινό στο οποίο απευθύνονται
- στον τρόπο με τον οποίο επικοινωνούν με το κοινό
- το καλλιτεχνικό δυναμικό τους
- το συνολικό χαρακτήρα τους , γίνονται αντιληπτά τα εξής:

• Πρόκειται για διεθνή φεστιβάλ που πραγματοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου

• Η περίοδος διεξαγωγής τους είναι τους καλοκαιρινούς μήνες και πραγματοποιούν τις εκδηλώσεις τους κυρίως σε ιστορικούς, εμβληματικούς χώρους.

• Το πρόγραμμά τους περιλαμβάνει, κυρίως, μουσικοχορευτικά και θεατρικά δρώμενα, συναυλίες και παράλληλες δράσεις.

• Απευθύνονται σε κοινό όλων των ηλικιών στοχεύοντας, όμως, στην προσέλκυση του νεανικού ακροατηρίου.

• Η επικοινωνία γίνεται, κυρίως, μέσω του Διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

• Φιλοξενούν τοπικούς καλλιτέχνες και αναδεικνύουν όλες τις καλλιτεχνικές δυνάμεις της ευρύτερης περιοχής τους.

. • Οι χορηγοί τους προέρχονται από τοπικές επιχειρήσεις

• Θεωρούνται λαϊκά φεστιβάλ και είναι ανοιχτά στο κοινό στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής τους.

Ενώ πολλές πόλεις φιλοδοξούν να χρησιμοποιήσουν τα φεστιβάλ για να προωθήσουν το πολιτιστικό προϊόν τους και να αναδείξουν τα περιφερειακά τους χαρακτηριστικά, καθώς το διαφημιστικό αποτέλεσμα των φεστιβάλ μπορεί να επηρεάσει την ταυτότητα του προορισμού και της κοινότητας (Derrett, 2003: 53), σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτές οι στρατηγικές αποτυγχάνουν (Quinn, 2005: 927). Έτσι το αποτέλεσμα που προκύπτει μοιάζει τυποποιημένο χωρίς να προσδίδει στον τόπο διαφορετική πολιτιστική ταυτότητα. Δηλαδή, ενώ τα φεστιβάλ μπορεί να προσφέρουν ευκαιρίες για να σπάσει το status quo και να ξεπεραστούν τα όρια (Quinn, 2005: 934), πέφτουν στην παγίδα της μαζικής αναπαραγωγής (Richards & Wilson, 2004: 1932) και της τυποποίησης (Evans, 2001), χάνοντας έτσι τη σύνδεσή τους με την περιοχή.

Τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας που πραγματοποιήσαμε με έρευνα κοινού έδειξαν ότι «*Την προβολή της Καρδίτσας στην υπόλοιπη Ελλάδα υποστηρίζουν 110 άτομα ως το σημαντικότερο όφελος του Φεστιβάλ, ενώ τη γνωριμία του κοινού με στοιχεία πολιτισμού άλλων λαών υποστηρίζουν 102 άτομα. 99 από τους συμμετέχοντες θεωρούν ως σημαντική την πολιτιστική κίνηση στην πόλη και ακολουθεί η απάντηση 23*

ατόμων που θεωρεί σημαντική την προσέλευση τουριστών και 15 που θεωρούν σημαντική τη γνωριμία με άλλους ανθρώπους». Επίσης, σε ό,τι αφορά την άποψη του κοινού για τα οικονομικά οφέλη του φεστιβάλ «*62 άτομα πιστεύουν ότι ελάχιστα ωφελεί οικονομικά την περιοχή της Καρδίτσας το συγκεκριμένο Φεστιβάλ. Ακολουθούν οι απαντήσεις 32 ατόμων που υποστηρίζουν ότι ωφελεί πολύ και 31 ατόμων που θεωρούν ότι ωφελεί πάρα πολύ. Μόλις 10 άτομα πιστεύουν ότι το Φεστιβάλ δεν προσφέρει καθόλου στην τοπική οικονομία*». Σχετικά με τη συνεισφορά του Φεστιβάλ στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής μας στην υπόλοιπη χώρα «*Η πλειονότητα των συμμετεχόντων, 73 άτομα , πιστεύουν ότι το Φεστιβάλ ωφελεί πολύ την τοπική κοινωνία να αναδείξει τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της στην υπόλοιπη χώρα. 32 άτομα πιστεύουν ότι ωφελεί πάρα πολύ, 25 άτομα ότι ωφελεί ελάχιστα και 5 άτομα ότι δεν ωφελεί καθόλου*».

Ο Περιφερειάρχης Θεσσαλίας Δημήτρης Κουρέτας εκφράζει την άποψή του για τη συνεισφορά του Φεστιβάλ στη φυσιογνωμία της Θεσσαλίας κατά τη συνέντευξη τύπου που δόθηκε για τα Καραϊσκάκεια του 2025 δήλωσε: «*Όταν γιορτάζονται τα Καραϊσκάκεια αισθάνομαι πως βρίσκομαι στο κέντρο της γης και πιστεύω πως δεν βιώνω μόνο εγώ αυτό το αίσθημα. Ενώνεται όλη η Θεσσαλία και όλος ο κόσμος σε έναν τόπο. Ένα τόπο που υποκλίθηκαν και έδειξαν το σεβασμό τους, με την παρουσία τους όλα αυτά τα χρόνια, στις εκδηλώσεις όλοι οι πολιτισμοί της γης*».

Και ο Δήμαρχος Μουζακίου και εκπρόσωπος της ΠΕΔ Θεσσαλίας Θεοφάνης Στάθης επεσήμανε στη διάρκεια της ίδιας συνέντευξης τύπου: «Τα *Καραϊσκάκεια είναι η κορωνίδα των πολιτιστικών εκδηλώσεων όχι μόνο του Νομού μας αλλά ολόκληρης της Θεσσαλίας. Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης είναι ένα άξιο τέκνο του Δήμου Μουζακίου.* ».

Η κυρία Βασιλική Κοζιού- Κολοφωτιά απαντώντας σε σχετική ερώτησή μας ανέφερε τα εξής: «*Τα Καραϊσκάκεια κάλυπταν και εξακολουθούν να καλύπτουν τις ανάγκες των Καρδιτσιωτών που αγαπούσαν και αγαπούν την ιστορία και την παράδοση του τόπου τους. Τα οφέλη από τη σημαντική αυτή διοργάνωση για την Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας ήταν πολλά και σε διάφορα επίπεδα. Πρόσφεραν και προσφέρουν μια ωραία και ποιοτική διέξοδο στους Καρδιτσιώτες και τους επισκέπτες των γύρω από την πόλη χωριών, που παλαιότερα κατέφταναν με τα κάρα και πολλές φορές με τα πόδια. Με τη*

συμμετοχή τους γνώρισαν και εξακολουθούν να γνωρίζουν τη λαϊκή παράδοση διάφορων περιοχών της χώρας μας και αργότερα πολλών άλλων χωρών, αφού εκτός από τα ελληνικά συγκροτήματα άρχισαν να έρχονται και ξένα. Τα Καραϊσκάκεια βοήθησαν διαχρονικά στην τουριστική προβολή του τόπου μας και την οικονομική τόνωση της τοπικής αγοράς».

Ο κ. Χαράλαμπος Τσιάμης, συντονιστής του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών χορών Δήμου Αγρινίου επισημαίνει την απουσία της Περιφέρειας από την εκδήλωση: « *Ο δήμαρχός μας σε συνεργασία με κάποιους δήμους του νομού στέλνει τα γκρουπ να συμμετέχουν και σε άλλες δικές τους εκδηλώσεις.*
Αν έμπαινε και η Περιφέρεια στη διοργάνωση, θα μπορούσε το Φεστιβάλ να μεγαλώσει και σε χρονική διάρκεια, αλλά και σε συμμετοχές συγκροτημάτων και παραστάσεις σε όλη την Περιφέρεια.»

Απαντώντας στην ερώτηση για το πώς θα μπορούσε το Φεστιβάλ να συνεισφέρει μελλοντικά στην περαιτέρω προβολή της Καρδίτσας και της Περιφέρειας, η κ. Κοζιού - Κολοφωτιά δήλωσε: «*Πέρα από την καλή φιλοξενία και το πρόγραμμα επί σκηνής των χορευτικών συγκροτημάτων στην πόλη και σε διάφορα χωριά, θα πρέπει μέσα στο πρόγραμμα να ενταχτούν και επισκέψεις σε αξιοθέατα του τόπου μας, όπως η Λίμνη Πλαστήρα, η Λίμνη και τα Λουτρά Σμοκόβου και οπωσδήποτε το Μαυρομμάτι, γενέτειρα του ήρωα Γεωργίου Καραϊσκάκη, που προς τιμήν του οργανώνονται οι ομώνυμες εκδηλώσεις κάθε χρόνο. Πώς όμως να τη γνωρίσουν, όταν ο δρόμος προς το μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου, όπου έζησε με την μητέρα του και ο δρόμος που οδηγεί στη Σπηλιά όπου γεννήθηκε ο ήρωας της επανάστασης του 1821 δεν είναι προσβάσιμος; Ευτυχώς που ο ακάματος εργάτης του πολιτισμού και θεματοφύλακας του «Μουσείου Καραϊσκάκη» Δημήτριος Γιώτης φροντίζει τα εκθέματα του Μουσείου που χάρισαν οι απόγονοι του ήρωα. Είναι, επίσης, παρών να ξεναγεί τους επισκέπτες, μεγάλους και μικρούς, που έρχονται από όλα τα μέρη της Ελλάδας, εκτός από τα συγκροτήματα που παίρνουν μέρος στα Καραϊσκάκεια. Καιρός είναι να φροντίσει η Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας να βάλει στο πρόγραμμα και μια επίσκεψη στο Μουσείο «Καραϊσκάκης» για να γνωρίσουν τα ξένα και ελληνικά συγκροτήματα την ιστορία και τα κειμήλια της οικογένειας Καραϊσκάκη που τα χάρισαν στη γενέτειρα του προγόνου τους ήρωα Καραϊσκάκη»*

Στην ίδια ερώτηση ο κ. Τσιάμης απαντά: «*Την περίοδο του Φεστιβάλ η πόλη γιορτάζει. Άτομα από όλο τον κόσμο συμμετέχουν σε παρελάσεις, διδασκαλίες χορών, μαγειρικής, εκθέσεων παραδοσιακών φορεσιών, πάρτι κλπ.*

Δουλεύουν οι χώροι εστίασης γίνονται γνωριμίες, ανταλλαγές μεταξύ των χορευτικών σε αντίστοιχα φεστιβάλ. Πλαισιώνουν πολιτιστικές εκδηλώσεις σχεδόν σε όλον τον νομό».

Μεθοδολογία

Το Πολιτιστικό Φεστιβάλ που επιλέχθηκε στην παρούσα εργασία να αναλυθεί είναι η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια στην Καρδίτσα.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε είναι συνδυασμός πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας. Για την πρωτογενή έρευνα επιλέχθηκε η ποσοτική μέθοδος ανάλυσης της κοινής γνώμης μέσω ερωτηματολογίου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα 1 της παρούσας εργασίας, αλλά και δύο προσωπικών συνεντεύξεων: η πρώτη με την κυρία Βάσω Κοζιού- Κολοφωτιά , ενός από τα ιδρυτικά μέλη της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων νομού Καρδίτσας , του φορέα που υλοποιεί το συγκεκριμένο Φεστιβάλ, καθώς και συγγραφέα του ιστορικού λευκώματος « Πενήντα Χρόνια Καραϊσκάκεια (1967-2017)». Η συνέντευξη παρατίθεται στο Παράρτημα 3 που ακολουθεί. Η δεύτερη συνέντευξη με αντίστοιχες ερωτήσεις έγινε στον κ. Χαράλαμπο Τσιάμη, συντονιστή των χορευτικών ομάδων του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου και παρατίθεται στο Παράρτημα 4.

Η έρευνα υλοποιήθηκε προκειμένου να αναδειχθεί η συμβολή των συγκεκριμένων εκδηλώσεων στην τοπική κοινωνία τόσο σε πολιτιστικό, όσο και σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Αναζητήθηκαν πληροφορίες σχετικά με τις προτιμήσεις του κοινού, για το είδος των παραστάσεων, τους φορείς που το διοργανώνουν, την έκτασή του και την ανταπόκρισή του στην Καρδίτσα , αλλά και στην ευρύτερη περιοχή.

Η δευτερογενής έρευνα βασίστηκε σε έγκυρες βιβλιογραφικές ακαδημαϊκές πηγές , άλλα και σε επίσημες ιστοσελίδες των διοργανωτών του φεστιβάλ. Σε αυτή βασίστηκε το θεωρητικό μέρος της εργασίας.

Έρευνα κοινού

Η έρευνα κοινού συνιστά μια διαδικασία διερεύνησης που συχνά ακολουθούν οι πολιτιστικοί οργανισμοί είναι η έρευνα κοινού, η οποία συγκαταλέγεται στις ποσοτικές

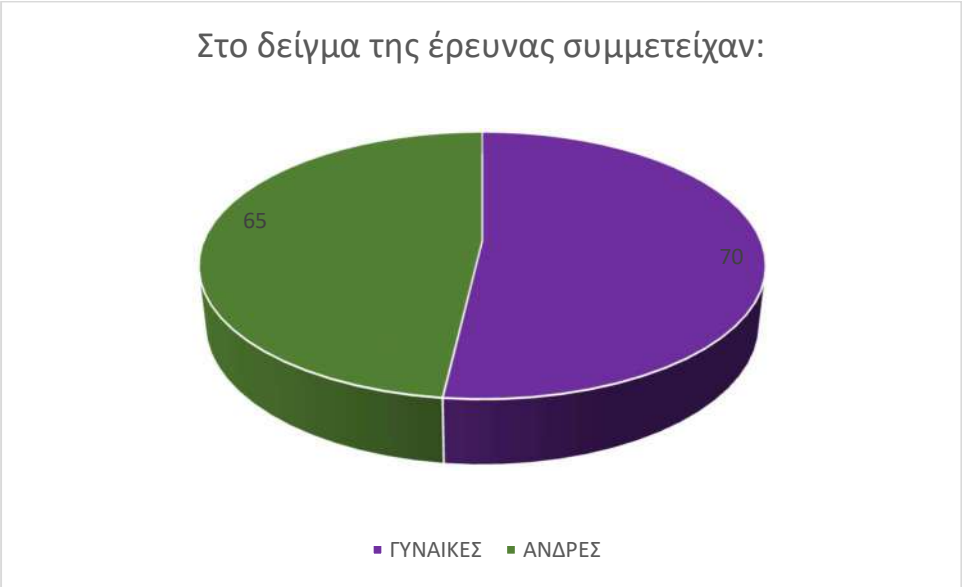
μεθόδους έρευνας. Η συγκέντρωση αριθμητικών στοιχείων μέσα από τυπικές και δομημένες ερωτήσεις, επιτρέπει την κατάταξη των απαντήσεων σε κατηγορίες. Έτσι, συγκεντρώνονται όλες οι αναγκαίες πληροφορίες που μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο για τους διοργανωτές του Φεστιβάλ, αλλά τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ώστε να δώσουν σε αυτό την μελλοντική εξέλιξη της μορφής του.

Η διεξαγωγή της έρευνας κοινού πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα από 24 Νοεμβρίου 2025 έως 19 Δεκεμβρίου 2025 με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου αποκλειστικά με φυσικό τρόπο. Η διανομή του έντυπου ερωτηματολογίου έγινε σε χώρους εστίασης, σε γραφεία και επαγγελματικούς χώρους. Εξασφαλίστηκε η ανωνυμία των συμμετεχόντων, εφόσον δεν απαιτούνταν η δήλωση ονόματος και επωνύμου στη φόρμα του εντύπου, και υπήρχε ο κατάλληλος χρόνος ώστε ο καθένας να σκεφτεί τις απαντήσεις απουσία του ερευνητή. Σε κάθε διανομή του εντύπου ζητούνταν να παραλάβουν αυτό και να το απαντήσουν μόνο οι ενήλικες παριστάμενοι. Το κοινό επιλέχθηκε τυχαία χωρίς την ύπαρξη συγκεκριμένων κριτηρίων. Στόχος ήταν η συλλογή υλικού από διάφορες ηλικιακές και μορφωτικές ομάδες και των δύο φύλων. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στις πόλεις της Καρδίτσας και των Σοφάδων. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται συνολικά από 20 ερωτήσεις που αφορούν τόσο τη γνώση του κοινού για τη φυσιογνωμία του φεστιβάλ, όσο και την άποψή του για τη σχέση του με τη τοπική κοινωνία της πόλης, αλλά και του νομού γενικότερα.

Αποτελέσματα έρευνας κοινού

Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε σε 150 άτομα από τα οποία απάντησαν οι 135.

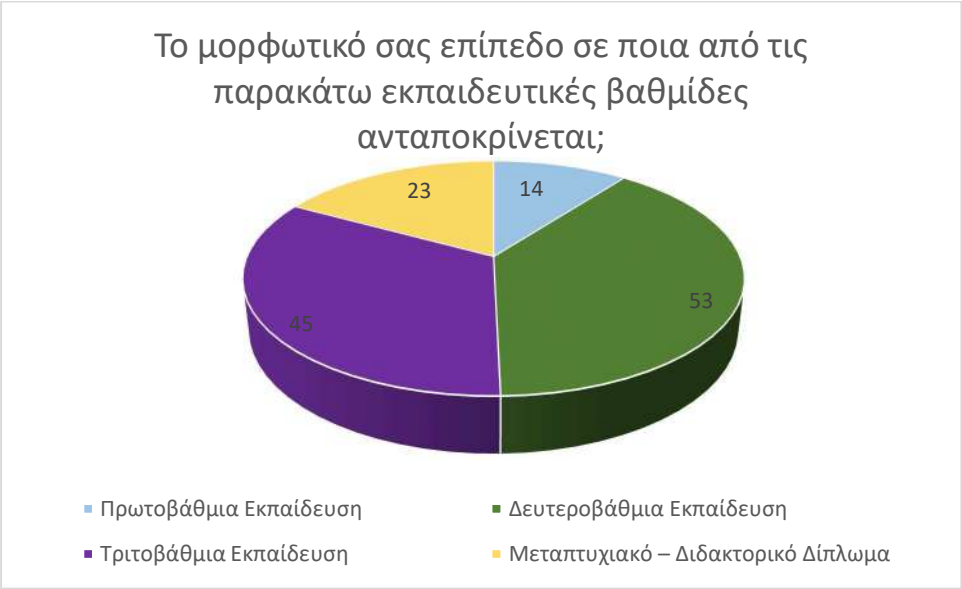
Στο δείγμα της έρευνας συμμετείχαν 70 γυναίκες και 65 άνδρες

47 άτομα ανήκουν στην κατηγορία 46-60 και ακολουθούν οι κατηγορίες 31-45 στην οποία ανήκουν 45 άτομα, ενώ άνω των 60 είναι 31 και στην κατηγορία 18-30 μόλις 12 άτομα.

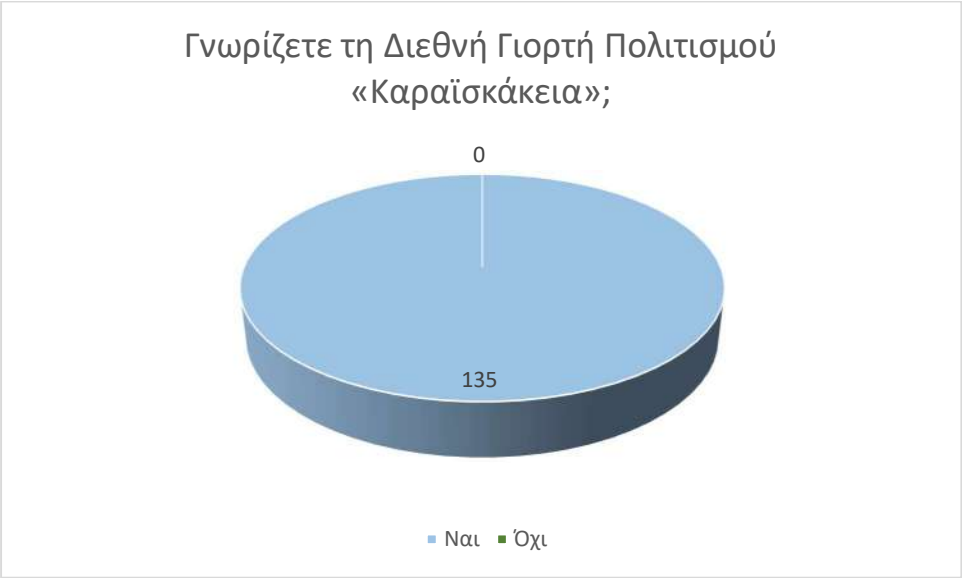
Σε ό,τι αφορά ο μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων : οι 53 ήταν απόφοιτοι Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι 45 της Τριτοβάθμιας, 23 ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος και οι 12 ήταν απόφοιτοι Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Από το κοινό τα 85 άτομα είναι κάτοικοι Καρδίτσας, ενώ τα 50 άτομα διαμένουν σε κάποιο άλλο Δήμο του νομού

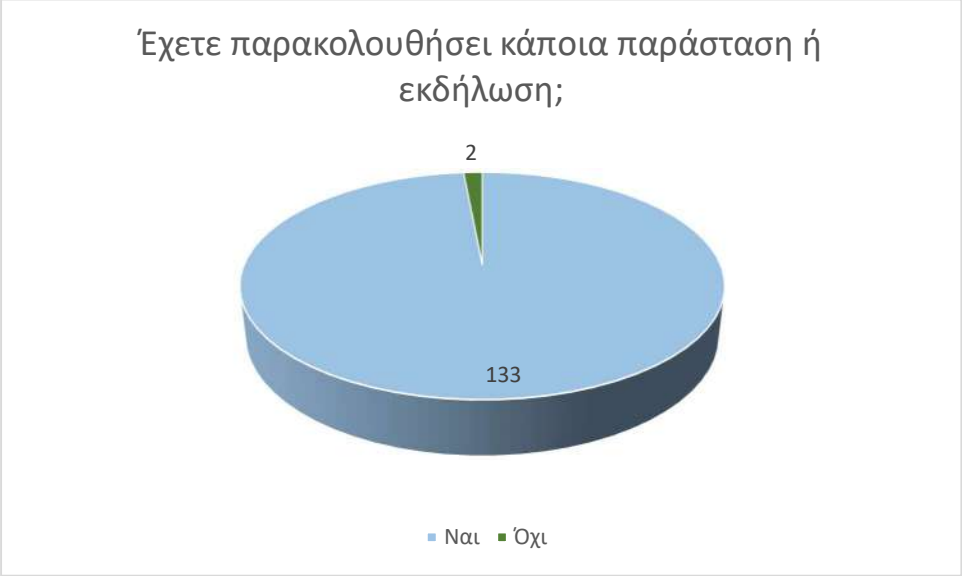
Στην ερώτηση, αν γνωρίζουν τα Καραϊσκάκεια όλοι απάντησαν θετικά.

Σε ό,τι αφορά τη μορφή των προσφερόμενων παραστάσεων 76 άτομα απάντησαν ότι προτιμούν τους ελληνικούς χορούς, 47 ότι προτιμούν τις αναπαραστάσεις λαϊκών εθίμων , 40 τα ξένα φιλοξενούμενα χορευτικά και ακολουθούν οι παραστάσεις σύγχρονου χορού με 25 άτομα και τα μουσικά δρώμενα με 23.

Στην ερώτηση, αν έχουν παρακολουθήσει κάποια παράσταση ή εκδήλωση 133 άτομα απάντησαν θετικά και μόλις 2 αρνητικά.

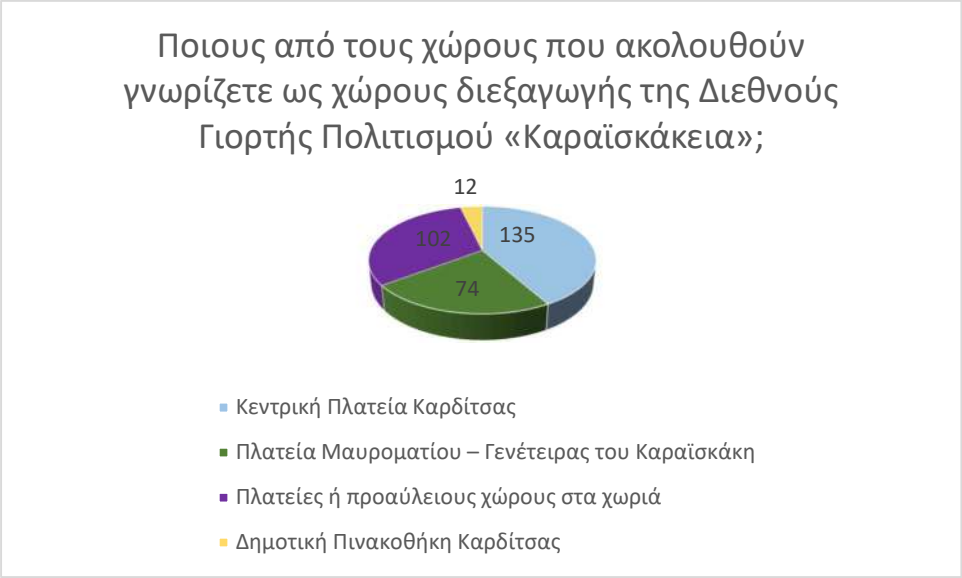

Η πλειοψηφία, 75 άτομα, έχει παρακολουθήσει 8-20 παραστάσεις, 30 άτομα περισσότερες από 21 και μονοψήφιο αριθμό παραστάσεων έχουν δει 27 άτομα και μόλις ένα άτομο είχε εμπειρία από μία μόνο παράσταση.

Το σύνολο των συμμετεχόντων γνωρίζει ως χώρο διεξαγωγής της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού «Καραϊσκάκεια» την κεντρική πλατεία της Καρδίτσας. Ένας μεγάλος αριθμός ατόμων, 102 , γνωρίζουν ότι το φεστιβάλ διεξάγεται και στις πλατείες των

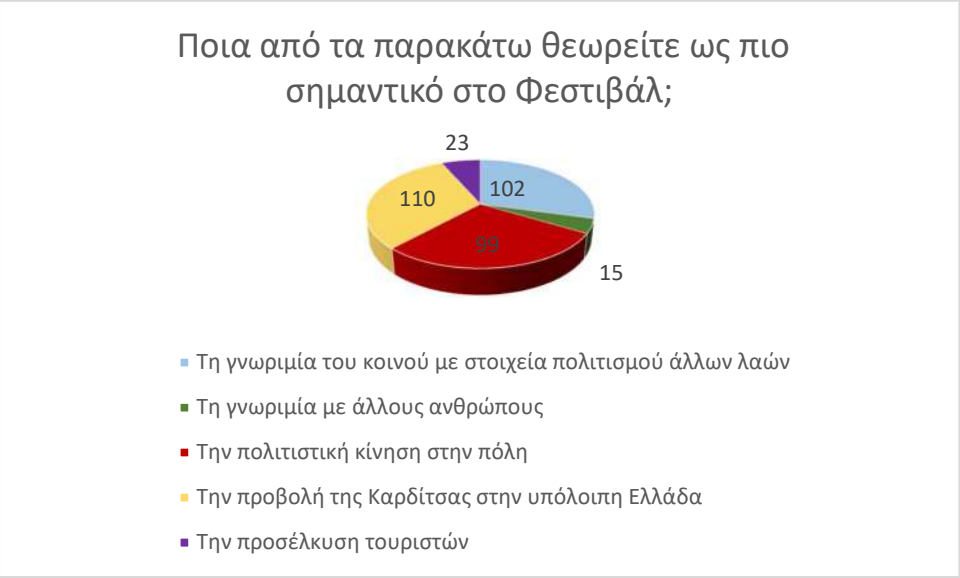
χωριών, και ακολουθούν 74 που γνωρίζουν την πλατεία Μαυροματίου και 12 μόλις τη Δημοτική Πινακοθήκη της πόλης.

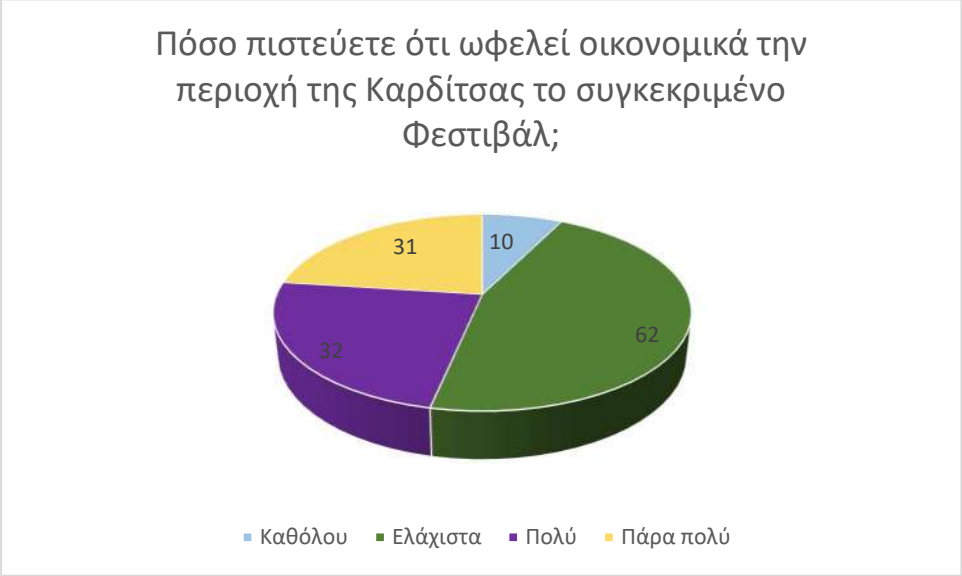
70 άτομα θα χαρακτήριζαν την εμπειρία τους από την/τις εκδήλωση/σεις ως ενδιαφέρουσα, 37 ως ωφέλιμη, 19 άτομα ως πολύ ενδιαφέρουσα και 9 άτομα ως κουραστική.

Την προβολή της Καρδίτσας στην υπόλοιπη Ελλάδα υποστηρίζουν 110 άτομα ως το σημαντικότερο όφελος του Φεστιβάλ, ενώ τη γνωριμία του κοινού με στοιχεία πολιτισμού άλλων λαών υποστηρίζουν 102 άτομα. 99 από τους συμμετέχοντες θεωρούν ως σημαντική την πολιτιστική κίνηση στην πόλη και ακολουθεί η απάντηση 23 που θεωρεί σημαντική την προσέλευση τουριστών και 15 που θεωρούν σημαντική τη γνωριμία με άλλους ανθρώπους.

62 άτομα πιστεύουν ότι ελάχιστα ωφελεί οικονομικά την περιοχή της Καρδίτσας το συγκεκριμένο Φεστιβάλ. Ακολουθούν οι απαντήσεις 32 ατόμων που υποστηρίζουν ότι ωφελεί πολύ και 31 ατόμων που θεωρούν ότι ωφελεί πάρα πολύ. Μόλις 10 άτομα πιστεύουν ότι το Φεστιβάλ δεν προσφέρει καθόλου στην τοπική οικονομία.

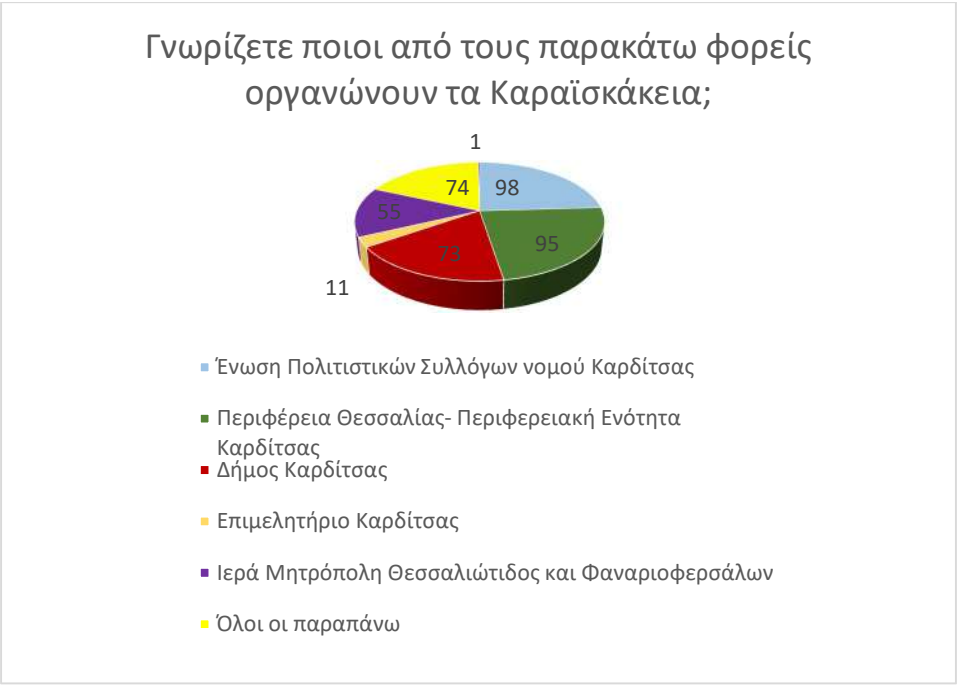
Η πλειονότητα των συμμετεχόντων, 73 άτομα , πιστεύουν ότι το Φεστιβάλ ωφελεί πολύ την τοπική κοινωνία να αναδείξει τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της στην υπόλοιπη χώρα. 32 άτομα πιστεύουν ότι ωφελεί πάρα πολύ, 25 άτομα ότι ωφελεί ελάχιστα και 5 άτομα ότι δεν ωφελεί καθόλου.

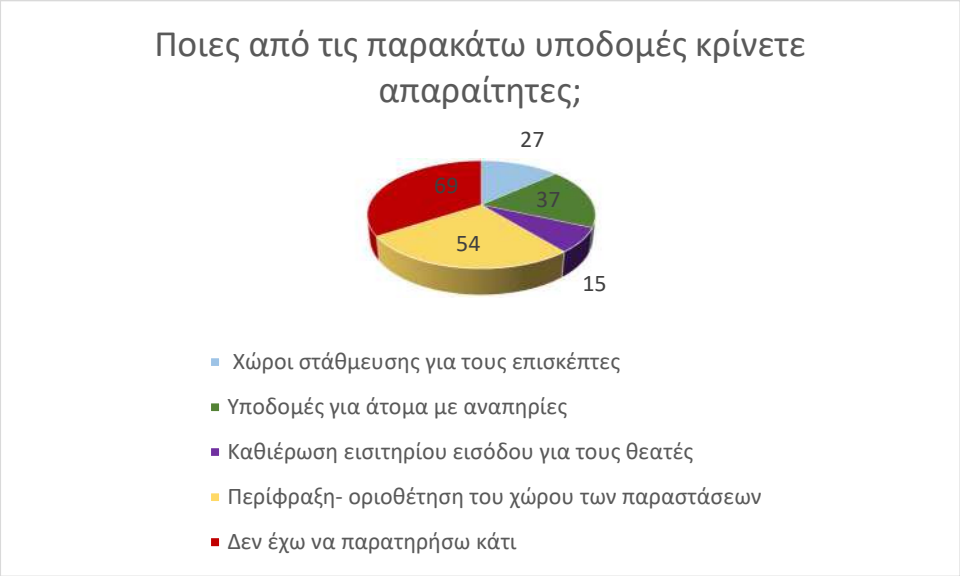
Σε ό,τι αφορά τον τρόπο με τον οποίο το κοινό ενημερώνεται για το Φεστιβάλ 102 άτομα δήλωσαν ότι πηγή πληροφόρησης αποτελούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και το διαδίκτυο ακολουθούν ο Τύπος με 45 άτομα , οι αφίσες με 35 κα οι φίλοι ξμε 34 άτομα.

Στην ερώτηση, αν γνωρίζουν ποιοι φορείς οργανώνουν τα Καραϊσκάκεια, η Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων νομού Καρδίτσας συγκέντρωσε 98 απαντήσεις, η Περιφέρεια Θεσσαλίας- Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας 95 απαντήσεις, ο Δήμος Καρδίτσας: 73, η Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων: 55 και το Επιμελητήριο Καρδίτσας: 11. Ένα άτομο δήλωσε ότι δεν είναι κανείς από τους παραπάνω ενώ 74 δήλωσαν ότι γνωρίζουν όλους τους βασικούς συνδιοργανωτές.

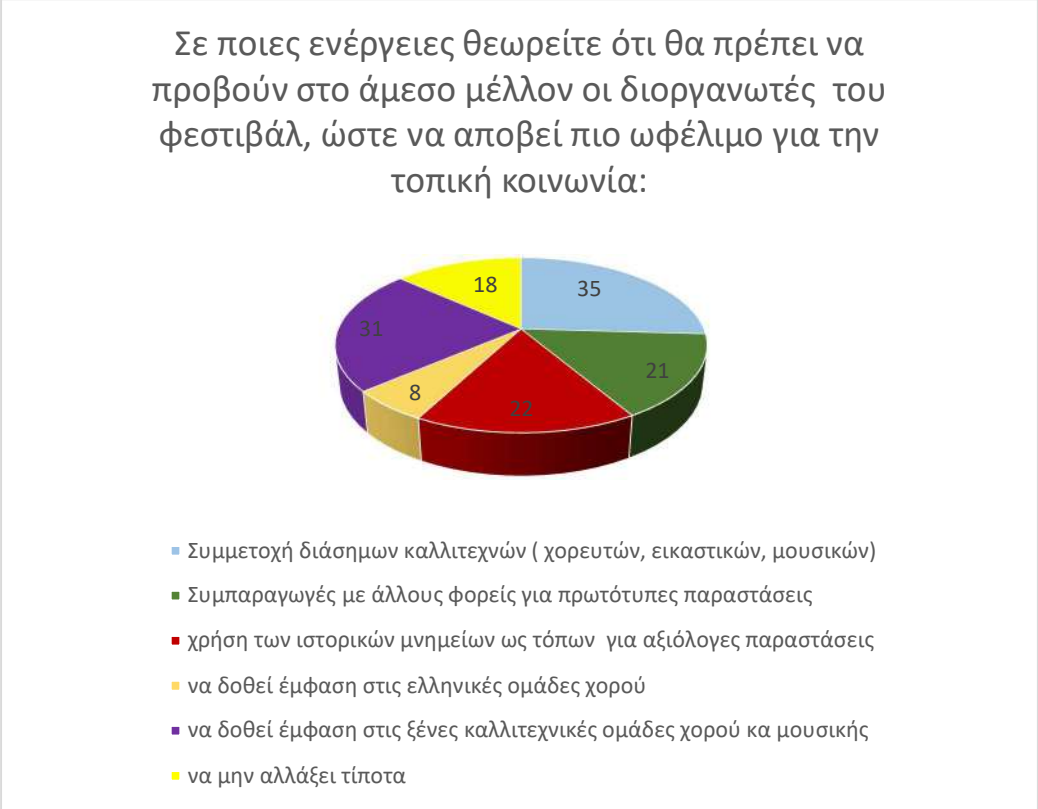
Σε ό,τι αφορά τις υποδομές που κρίνουν απαραίτητες 69 συμμετέχοντες δεν είχαν να παρατηρήσουν κάτι, 54 δήλωσαν ως απαραίτητη την οριοθέτηση του χώρου, 37 τις υποδομές για άτομα με αναπηρίες 27 τους χώρους στάθμευσης και 15 την καθιέρωση εισιτηρίου για τους θεατές.

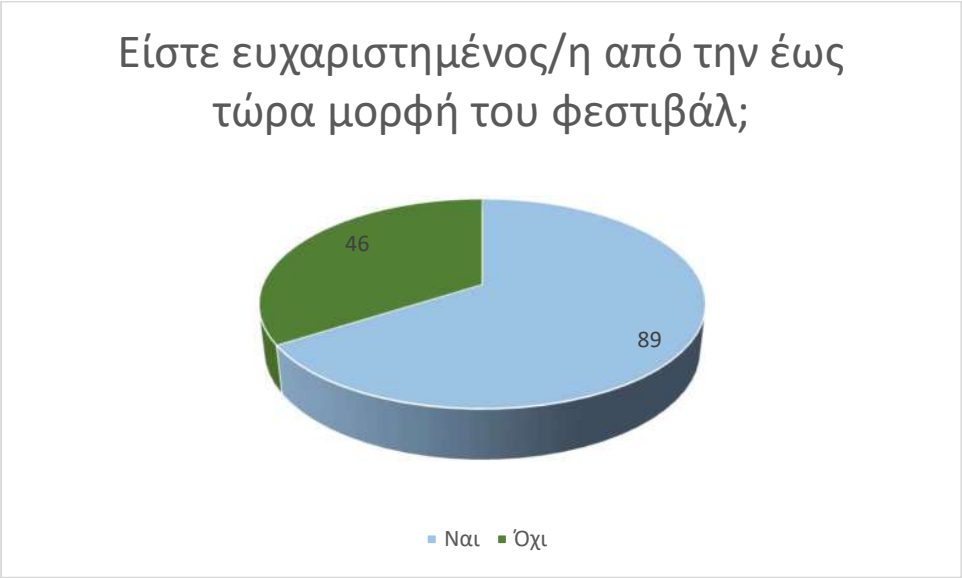
Αναφορικά με τις προοπτικές περαιτέρω βελτίωσης του Φεστιβάλ ώστε αυτό να αποβεί πιο αποτελεσματικό για την ανάπτυξη και προβολή του τόπου 70 συμμετέχοντες πιστεύουν ότι αυτές είναι πολλές, 38 ότι είναι αρκετές και ακολουθούν 22 που θεωρούν ότι είναι ελάχιστες και 5 ότι δεν υπάρχουν τέτοιες προοπτικές.

Στην ερώτηση σχετικά με τις ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβούν στο άμεσο μέλλον οι διοργανωτές του φεστιβάλ, ώστε να αποβεί πιο ωφέλιμο για την τοπική κοινωνία, 35 άτομα δήλωσαν ότι αυτό θα γίνει με τη συμμετοχή διάσημων καλλιτεχνών (χορευτών, εικαστικών, μουσικών), 31 δήλωσαν ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στις ξένες καλλιτεχνικές ομάδες χορού κα μουσικής, 22 ότι θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν τα ιστορικά μνημεία ως τόποι για αξιόλογες παραστάσεις 21 ότι πρέπει να γίνουν συμπαραγωγές με άλλους φορείς για πρωτότυπες παραστάσεις και 8 άτομα ότι πρέπει να δοθεί έμφαση στις ελληνικές ομάδες χορού.

89 από τους συμμετέχοντες στην έρευνα δήλωσαν ευχαριστημένοι από την έως τώρα μορφή του φεστιβάλ, ενώ 46 δήλωσαν ότι δεν είναι ευχαριστημένοι.

Στην ερώτηση 20 πόσο πιθανό είναι να προτείνουν στον άμεσο κοινωνικό κύκλο τους να παρακολουθήσουν κάποια από τις παραστάσεις του φεστιβάλ, 77 άτομα δήλωσαν ότι είναι πολύ πιθανό, 28 άτομα ότι είναι αρκετά πιθανό, 19 ότι είναι ελάχιστα πιθανό και 9 δήλωσαν ότι δεν θα το προτείνουν.

ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ						
ΕΡΩΤΗΣΗ 1	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ				
	51.85%	48.15%				
ΕΡΩΤΗΣΗ 2	18-30	31-45	46-60	60 ΚΑΙ ΑΝΩ		
	8.89%	33.33%	34.81%	22.96%		
ΕΡΩΤΗΣΗ 3	Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	Μεταπτυχιακό – Διδακτορικό Δίπλωμα		
	10.37%	39.26%	33.33%	17.04%		
ΕΡΩΤΗΣΗ 4	Διαμένω στην πόλη της Καρδίτσας	Διαμένω σε άλλο δήμο του νομού				
	62.96%	37.04%				
ΕΡΩΤΗΣΗ 5	Ναι	Όχι				
	100.00%	0.00%				
ΕΡΩΤΗΣΗ 6	Ελληνικούς Χορούς	Χορούς από τα ξένα φιλοξενούμενα χορευτικά	Μουσικά δρώμενα	Παραστάσεις σύγχρονου χορού	Αναπαραστάσεις λαϊκών εθίμων και δρώμενων	
	56.30%	29.63%	17.04%	18.52%	34.81%	
ΕΡΩΤΗΣΗ 7	Ναι	Όχι				
	98.52%	1.48%				
ΕΡΩΤΗΣΗ 8	1	2 έως 7	8 έως 20	21 και άνω		
	0.74%	20.00%	55.56%	22.22%		
ΕΡΩΤΗΣΗ 9	Κεντρική Πλατεία Καρδίτσας	Πλατεία Μαυροματίου – Γενέτειρας του Καραϊσκάκη	Πλατείες ή προαύλειους χώρους στα χωριά	Δημοτική Πινακοθήκη Καρδίτσας		
	100.00%	54.81%	75.56%	8.89%		
ΕΡΩΤΗΣΗ 10	Κουραστική	Ωφέλιμη	Ενδιαφέρουσα	Πολύ ενδιαφέρουσα		
	6.67%	27.41%	51.85%	14.07%		
ΕΡΩΤΗΣΗ 11	Τη γνωριμία του κοινού με στοιχεία πολιτισμού άλλων λαών	Τη γνωριμία με άλλους ανθρώπους	Την πολιτιστική κίνηση στην πόλη	Την προβολή της Καρδίτσας στην υπόλοιπη Ελλάδα	Την προσέλκυση τουριστών	
	75.56%	11.11%	73.33%	81.48%	17.04%	
ΕΡΩΤΗΣΗ 12	Καθόλου	Ελάχιστα	Πολύ	Πάρα πολύ		
	7.41%	45.93%	23.70%	22.96%		
ΕΡΩΤΗΣΗ 13	Καθόλου	Ελάχιστα	Πολύ	Πάρα πολύ		
	3.70%	18.52%	54.07%	23.70%		
ΕΡΩΤΗΣΗ 14	Μέσα κοινωνικής δικτύωσης	Διαδίκτυο	Τύπος (εφημερίδες ,περιοδικά, Ραδιόφωνο, Τηλεόραση)	Φίλοι	Αφίσες	
	75.56%	75.56%	33.33%	25.19%	25.93%	

ΕΡΩΤΗΣΗ 15	Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων νομού Καρδίτσας	Περιφέρεια Θεσσαλίας-Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας	Δήμος Καρδίτσας	Επιμελητήριο Καρδίτσας	Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων	Όλοι οι παραπάνω
	72.59%	70.37%	54.07%	8.15%	40.74%	54.81%
ΕΡΩΤΗΣΗ 16	Χώροι στάθμευσης για τους επισκέπτες	Υποδομές για άτομα με αναπηρίες	Καθιέρωση εισιτηρίου εισόδου για τους θεατές	Περίφραξη-οριοθέτηση του χώρου των παραστάσεων	Δεν έχω να παρατηρήσω κάτι	
	20.00%	27.41%	11.11%	40.00%	51.11%	
ΕΡΩΤΗΣΗ 17	Καθόλου	Ελάχιστες	Αρκετές	Πολλές		
	3.70%	16.30%	28.15%	51.85%		
ΕΡΩΤΗΣΗ 18	Συμμετοχή διάσημων καλλιτεχνών (χορευτών, εικαστικών, μουσικών)	Συμπαραγωγές με άλλους φορείς για πρωτότυπες παραστάσεις	χρήση των ιστορικών μνημείων ως τόπων για αξιόλογες παραστάσεις	να δοθεί έμφαση στις ελληνικές ομάδες χορού	να δοθεί έμφαση στις ξένες καλλιτεχνικές ομάδες χορού κα μουσικής	να μην αλλάξει τίποτα
	25.93%	15.56%	16.30%	5.93%	22.96%	13.33%
ΕΡΩΤΗΣΗ 19	Ναι	Όχι				
	65.93%	34.07%				
ΕΡΩΤΗΣΗ 20	Πολύ πιθανό	Αρκετά πιθανό	Ελάχιστα πιθανό	Δεν θα το προτείνω		
	57.04%	20.74%				

Συμπεράσματα / Ανοιχτά προβλήματα στην έρευνα

Τα πολιτιστικά Φεστιβάλ συνιστούν σημαντικό παράγοντα στη ζωή των τοπικών κοινωνιών όπου και πραγματοποιούνται. Αναφερόμενοι στα Φεστιβάλ της Καρδίτσας και του Αγρινίου από τη χώρα μας και της Νάπολης – Σορέντο και του Καρπινόνε από την Ιταλία διαπιστώνουμε ότι πρόκειται για περιοχές με καλές συνθήκες διαβίωσης των πολιτών και καλές προοπτικές διεξαγωγής των εκδηλώσεων.

Χάρη στις οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες, η πολιτιστική ζωή σε αυτές τις χώρες αναπτύσσεται σχετικά ομοιόμορφα σε όλη την περιοχή και σε όλη τη διάρκεια του χρόνου. Η αξιολόγηση, ωστόσο, των πολιτιστικών φεστιβάλ από πολλούς φορείς κα χορηγούς συχνά παραμένει επιφανειακή. Χρησιμοποιούν κυρίως τον αριθμό του κοινού και την οικονομική απόδοση ως τα κύρια κριτήρια για τη χρηματοδότηση και υποστήριξη των εκδηλώσεων. Παρά το γεγονός ότι η εξέταση αυτών των οικονομικών αποτελεσμάτων είναι αναμενόμενη, αυτό δεν σημαίνει ότι ο κοινωνικός αντίκτυπος των φεστιβάλ και η στάση των κατοίκων απέναντί τους μπορούν να αγνοηθούν, καθώς αυτοί οι παράγοντες έχουν σημαντική επίδραση στις κοινότητες (Delamere, Wankel, and Hinch, 2001: 22).

Η Τ. Παρασκευοπούλου (2006), στην διατριβή "Modern Greek Festivals and Their Developmental Obstacles", μελέτησε εκτενώς τη βιομηχανία των ελληνικών φεστιβάλ εξετάζοντας πολυάριθμες περιπτώσεις και καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι "τα κύρια προβλήματά τους είναι η χρηματοδότηση, ο πληθωρισμός και οι υψηλές τιμές, η γραφειοκρατία, οι υποδομές, ο καιρός, το μάρκετινγκ και η προώθηση εκδηλώσεων, η έλλειψη επαγγελματιών, η γεωγραφική θέση και τα ζητήματα καλλιτεχνικής καθοδήγησης που προκύπτουν από αλλαγές πολιτικής" (Paraskevopoulou, 2006: 57-58). Επιπλέον, ένα σημαντικό και επίμονο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο χώρος είναι η ανεπάρκεια της σχετικής νομοθεσίας και των κατάλληλων πολιτικών σχετικά με τη χρηματοδότηση και την προώθηση των δραστηριοτήτων των φεστιβάλ. "Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις αποτελούν επίσης πρόβλημα, το οποίο εκδηλώνεται κυρίως στις περιβαλλοντικές ζημιές που προκαλούνται κατά την προετοιμασία των χώρων των φεστιβάλ και την κατασκευή νέων χώρων." Προβλήματα υπάρχουν επίσης

με τις τουριστικές υποδομές (Felsenstein και Feleischer, 2003: 386) και τις βελτιώσεις στις υποδομές που προκύπτουν από αυτά τα γεγονότα.

Πράγματι, τα προαναφερθέντα προβλήματα υπάρχουν - ειδικά κατά τη διάρκεια της περιόδου οικονομικής ύφεσης στη χώρα μας και στις άλλες χώρες. Ωστόσο η αύξηση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων στη χώρα μας αποδεικνύει ότι νέα, τακτικά θεματικά φεστιβάλ και εορτασμοί εμφανίζονται το ένα μετά το άλλο. Αυτές οι εκδηλώσεις, όχι μόνο καλοσχεδιασμένες αλλά και σε συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς, χρησιμεύουν ως υπενθύμιση ότι διαθέτουμε συλλογική δύναμη και την ικανότητα να φιλοξενούμε με επιτυχία εκδηλώσεις συγκρίσιμες με αυτές στην Ευρώπη.

Συμπερασματικά, πιστεύουμε ότι τα ελληνικά πολιτιστικά φεστιβάλ όπως είναι η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια της Καρδίτσας και το Διεθνές Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου έχουν πολλές ομοιότητες με τα αντίστοιχα ιταλικά, όπως το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ της Νάπολης και το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ του Καρπινόνε με τα οποία ασχοληθήκαμε στη Μελέτη Περίπτωσης.

Και τα τέσσερα φεστιβάλ μοιράζονται μια κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα που αφορά τις τέχνες, προέρχονται από κοινωνίες με μακρά ιστορία και πλούσια πολιτιστική κληρονομιά (Ελλάδα- Ιταλία) και βασίζονται στον πολιτισμό σε συνδυασμό με την ψυχαγωγία, και όχι αποκλειστικά στην ίδια την ψυχαγωγία. Επομένως, η συνέχισή τους θεωρείται φυσική. Στη μουσική, τον χορό και το θέατρο, οι κλασικές αξίες διατηρούνται και ενσωματώνονται με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Σύμφωνα με τον Σβώλο (2016), αυτό επιτυγχάνεται μέσω αμοιβαίας κατανόησης, σεβασμού, εκτίμησης, κριτικής σκέψης και μιας παραγωγικής αναβίωσης σύγχρονων θεμάτων. Έχουμε ήδη αναφερθεί στα συγκριτικά πλεονεκτήματα των πολιτιστικών φεστιβάλ, γενικά, αλλά και των συγκεκριμένων που αφορούν τη Μελέτη Περίπτωσης . Διακρίναμε τις διαστάσεις και τις προοπτικές τους, καθώς και το ρόλο τους στις τοπικές κοινωνίες. Εκφράζουμε, τώρα, κάποιες σκέψεις και επιφυλάξεις μας σχετικά με τη μορφή που τείνουν να λάβουν κάποιες φορές τα φεστιβάλ. Αυτές θα αποτελέσουν την αφετηρία για περαιτέρω έρευνα και προβληματισμό:

- Οι μέθοδοι αξιολόγησης των φεστιβάλ είναι συχνά επιφανειακές.

- Εστιάζουν στον αριθμό του κοινού και την οικονομική τους απόδοση χρησιμοποιώντας τα ως κύρια κριτήρια για τον προσδιορισμό της εξεύρεσης πόρων για τη διοργάνωσή των φεστιβάλ υποβιβάζοντας ως κριτήριο τον κοινωνικό αντίκτυπο που αυτά έχουν, καθώς και τη διάθεση των κατοίκων απέναντί τους.

- Πολλές φορές τα φεστιβάλ ταυτίζονται στη συνείδηση του κοινού με την ανάγκη για προσέλκυση τουριστών
- Σε φεστιβάλ που διεξάγονται σε ιδιαίτερα δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς, όπως αυτό στο Σορέντο, υπάρχει ο κίνδυνος να διαταραχθεί λόγω των πολλών επισκεπτών η καθημερινότητα των κατοίκων με αρνητικές συνέπειες για την ποιότητα της ζωής τους.
- Η παράδοση εμπορευματοποιείται στο όνομα του τουρισμού και της προσέλκυσης επισκεπτών: Ο παραδοσιακός χορός Ταραντέλλα στο Σορέντο, ο χορός ru maccature στο Καρπινόνε, όπως και η Καραγκούνα στην Καρδίτσα χάνουν τη σημειολογία και το περιεχόμενό τους και γίνονται παραστάσεις που απευθύνονται στους τουρίστες.
- Ο χορός έχει χάσει την τελετουργική και πνευματική του ουσία και μετατρέπεται σε μια επαναλαμβανόμενη παράσταση. Αυτό ίσως να δημιουργεί μια τεχνητή αίσθηση αυθεντικότητας, με τους ντόπιους να υποδύονται παραδοσιακούς ρόλους για να ανταποκριθούν στις προσδοκίες των επισκεπτών.
- Ο υπερτουρισμός μπορεί να δημιουργήσει ασφυξία στις μικρές πόλεις που δε διαθέτουν τις κατάλληλες υποδομές να δεχθούν μεγάλες ροές τουριστών. Κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ μπορεί να παρατηρηθεί κυκλοφοριακό πρόβλημα, ηχορύπανση, αύξηση στις τιμές τω αγαθών πρώτης ανάγκης. Ως συνέπεια του φαινομένου προκύπτει η μετακίνηση των μόνιμων κατοίκων από το κέντρο της πόλης, καθώς όλα εκεί μετατρέπονται σε καταλύματα και τουριστικά καταστήματα.
- Η Νάπολη και το Σορέντο, ως δημοφιλείς ταξιδιωτικοί προορισμοί ενδέχεται να συνδεθούν στη συνείδηση των επισκεπτών του φεστιβάλ μόνο με την καλοπέραση, τη μουσική και το χορό της Ταραντέλλας, την ιδιαίτερη

γαστρονομία της περιοχής και να παγιδευτούν σε μια αίσθηση γραφικότητας που αδικεί την πραγματική εικόνα της πόλης ως σπουδαίου αστικού και εμπορικού κέντρου. Διαιωνίζονται με αυτόν τον τρόπο τα στερεότυπα εμποδίζοντας τη σύγχρονη, τεχνολογική και ακαδημαϊκή ανάπτυξη της περιοχής.

- Κατά τη διάρκεια των φεστιβάλ συχνά δημιουργούνται θέσεις εργασίας που διαρκούν μόνο λίγους μήνες και συχνά είναι χαμηλά αμειβόμενες ή άτυπες. Αυτό δεν συμβάλλει στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, αλλά φέρνει μόνο μια βραχύβια ανάκαμψη.

Προτάσεις αξιοποίησης των πολιτιστικών φεστιβάλ

Τα πολιτιστικά φεστιβάλ φαίνεται ότι συμβάλλουν έμπρακτα στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος ενός τόπου και τα οφέλη τους στις περιοχές όπου αυτά οργανώνονται και πραγματοποιούνται εκτείνονται τόσο στην καθημερινή ζωή των κατοίκων, όσο και στη διαμόρφωση αντίστοιχης πολιτιστικής πολιτικής από τους αρμόδιους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Χρήσιμη κρίνεται, επομένως, η αξιοποίησή τους ώστε να αποβούν πιο ωφέλιμα στο μέλλον: αρχικά η επιλογή των τόπων που φιλοξενούν τις δράσεις είναι ανάγκη να συμφωνεί με τη μορφή και το περιεχόμενό τους. «Ο πραγματικός τόπος και χώρος ενός φεστιβάλ διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην επιλογή του προγράμματος, αντικατοπτρίζει την κληρονομιά μιας περιοχής και διαχωρίζει τον οικιστικό ιστό, τα εμπορικά κέντρα και το δημόσιο χώρο» (Derrett, 2003:34). Ιδιαίτερα στις μέρες μας που τα αστικά φεστιβάλ έχουν υπερκεράσει τα γεωγραφικά όρια των πόλεων ή των περιφερειών, αυτή η ανάγκη μοιάζει άμεση. Η πρόσβαση σε άτομα με αναπηρίες και η εξασφάλιση θέσης στάθμευσης για τους επισκέπτες πρέπει να ενταχθούν στις άμεσες προτάσεις για την βελτίωση της κατάστασης και την εξασφάλιση υποδομών. Αντίστοιχη κρίνεται και η ύπαρξη υπαίθριων φορητών τουαλετών για όλους και η ύπαρξη κανόνων ασφάλειας για τη διεξαγωγή του Φεστιβάλ (ομάδες πρώτων βοηθειών, πυρασφάλεια, υπαίθριο ιατρείο).

Στην εποχή, ωστόσο, μετά την πανδημία της COVID 19 και με την εμφάνιση της υβριδικής προσέγγισης στον τρόπο οργάνωσης του Φεστιβάλ, η οποία συνδυάζει τη φυσική παρουσία των επισκεπτών και των συμμετεχόντων με την ψηφιακή, όχι μόνο διατηρήθηκε η σχέση με το κοινό, αλλά και διευρύνθηκε η βάση του κοινού, επιτρέποντας σε ανθρώπους από όλο τον κόσμο να συμμετάσχουν σε φεστιβάλ που ίσως να μην μπορούσαν να παρακολουθήσουν στο παρελθόν. Η επιτυχία αυτών των μοντέλων έχει θέσει ένα προηγούμενο για τις μελλοντικές διοργανώσεις πολλών ευρωπαϊκών φεστιβάλ, συνδυάζοντας παραδοσιακά στοιχεία με ψηφιακές καινοτομίες για την ενίσχυση της προσβασιμότητας και της εμβέλειάς τους. (Georgoula et al.,2025:839)

Η καταγραφή και ανάδειξη όλων των καλλιτεχνικών δυνάμεων μιας περιοχής ώστε ο επισκέπτης να μπορεί να γνωρίσει εύκολα την πνευματική και πολιτιστική φυσιογνωμία της συνιστά τη βάση της ανάπτυξης ενός δικτύου ανθρώπων και δράσεων που με τη σειρά τους θα βοηθήσουν περαιτέρω στην ανάπτυξη της.

Προτάσεις αξιοποίησης των πολιτιστικών φεστιβάλ σύμφωνα με καλές πρακτικές

Η αξιοποίηση των πολιτιστικών φεστιβάλ ως εργαλείων πολιτιστικής και τοπικής ανάπτυξης προϋποθέτει έναν περισσότερο στρατηγικό σχεδιασμό, στον οποίο η καλλιτεχνική διοργάνωση συνδέεται με την πολιτιστική κληρονομιά, την τοπική κοινωνία, την τουριστική ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα. Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι η επιτυχία ενός φεστιβάλ δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την προσέλευση του κοινού, αλλά από τη δυνατότητά του να δημιουργεί διαρκή πολιτιστική και κοινωνική αξία για τον τόπο (Zou et al., 2021: 191-199).

Πρώτη καλή πρακτική αποτελεί η ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινότητας στη διαμόρφωση του περιεχομένου. Η πολιτιστική κληρονομιά δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως έτοιμο προϊόν προς κατανάλωση, αλλά ως ζωντανή διαδικασία, στην οποία οι φορείς και οι ίδιοι οι φορείς της παράδοσης έχουν ουσιαστικό ρόλο. Η UNESCO (2026) υπογραμμίζει την ανάγκη ελεύθερης και ουσιαστικής συμμετοχής των κοινοτήτων στις δράσεις ανάδειξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και προειδοποιεί για τους κινδύνους της αποπλαισίωσης, της υπερβολικής εμπορευματοποίησης και του μη βιώσιμου τουρισμού. Για τα Καραϊσκάκεια, η πρακτική αυτή μπορεί να μεταφραστεί σε μεγαλύτερη συμμετοχή των τοπικών πολιτιστικών συλλόγων στον σχεδιασμό των δράσεων και σε παρουσίαση της Καραγκούνας και των άλλων τοπικών εκφράσεων όχι μόνο ως σκηνικού θεάματος, αλλά σε συνάρτηση με την ιστορία, τη χρήση και τη σημασία τους για την τοπική κοινωνία.

Δεύτερη καλή πρακτική είναι η δημιουργία σταθερής σχέσης ανάμεσα στο φεστιβάλ και στον ευρύτερο τόπο. Η διοργάνωση δεν χρειάζεται να περιορίζεται στον χώρο των

παραστάσεων, αλλά μπορεί να λειτουργεί ως μηχανισμός γνωριμίας με το πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα της περιοχής. Η σύνδεση του φεστιβάλ με μουσεία, ιστορικούς χώρους, τοπική γαστρονομία και φυσικά αξιοθέατα δημιουργεί μια ολοκληρωμένη εμπειρία προορισμού. Η διεθνής βιβλιογραφία για τον πολιτιστικό τουρισμό υποστηρίζει ότι η ουσιαστική συμμετοχή της κοινότητας και η ανάπτυξη διατομεακών συνεργασιών ενισχύουν τη βιωσιμότητα του τουρισμού και την τοπική ιδιοκτησία των αναπτυξιακών δράσεων (Moayerian et al., 2022). Στην περίπτωση της Καρδίτσας, μια οργανωμένη διαδρομή των φιλοξενούμενων συγκροτημάτων προς το Μαυρομμάτι, το Μουσείο Καραϊσκάκη, τη Λίμνη Πλαστήρα και τα Λουτρά Σμοκόβου θα συνέδεε άμεσα το φεστιβάλ με την πολιτιστική και φυσική ταυτότητα της Περιφερειακής Ενότητας.

Τρίτη καλή πρακτική είναι η θεσμική συνεργασία φεστιβάλ, αυτοδιοίκησης και τοπικών φορέων. Η Ευρωπαϊκή Ένωση Φεστιβάλ (European Festivals Association-EFA, 2024) προωθεί μέσω του EFFE Seal τη συνεργασία φεστιβάλ και πόλεων ή περιφερειών για τον από κοινού σχεδιασμό πολιτικών και τη βελτίωση της ποιότητας των διοργανώσεων. Η κατεύθυνση αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία για τα ελληνικά παραδείγματα της έρευνας, καθώς η διαπίστωση της περιορισμένης συμμετοχής της Περιφέρειας στο Φεστιβάλ Αγρινίου υποδεικνύει ότι η περιφερειακή δικτύωση μπορεί να αποτελέσει πεδίο περαιτέρω ανάπτυξης. Ένα δίκτυο δήμων, πολιτιστικών συλλόγων και επαγγελματιών θα μπορούσε να επεκτείνει χρονικά και χωρικά τις δράσεις και να ενισχύσει τη διεθνή αναγνωρισιμότητα της διοργάνωσης.

Τέταρτη καλή πρακτική αφορά στη συστηματική αξιολόγηση του φεστιβάλ. Η αξιολόγηση χρειάζεται να περιλαμβάνει όχι μόνο τον αριθμό των θεατών και την οικονομική απόδοση, αλλά δείκτες κοινωνικού, πολιτιστικού, τουριστικού και περιβαλλοντικού αντίκτυπου. Η σχετική έρευνα προτείνει πολυδιάστατα συστήματα αξιολόγησης της βιωσιμότητας των πολιτιστικών φεστιβάλ και αναδεικνύει τη σημασία της περιβαλλοντικής διάστασης και της υποστήριξης από την τοπική αυτοδιοίκηση (Zou et al., 2021: 191-199). Η ετήσια επανάληψη έρευνας κοινού, αντίστοιχης με αυτή που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα εργασία, θα επέτρεπε στα Καραϊσκάκεια να διαθέτουν συγκρίσιμα δεδομένα και να τεκμηριώνουν τις μελλοντικές επιλογές τους.

Πέμπτη καλή πρακτική αποτελεί η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στον οργανωτικό σχεδιασμό. Η EFA (2023) καταγράφει πρακτικές που αφορούν στις μετακινήσεις, στη διαχείριση απορριμμάτων, στην ενέργεια, στην επικοινωνία και τη συνεργασία με τις τοπικές αρχές. Για διοργανώσεις που πραγματοποιούνται σε δημόσιους και υπαίθριους χώρους, η υιοθέτηση σχεδίου βιώσιμης λειτουργίας, με περιορισμό πλαστικών μιας χρήσης, ενθάρρυνση συλλογικών μετακινήσεων και ορθολογική διαχείριση απορριμμάτων, θα συνέδεε τον πολιτιστικό χαρακτήρα του φεστιβάλ με τις σύγχρονες απαιτήσεις βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι παραπάνω πρακτικές συγκροτούν ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο το φεστιβάλ δεν λειτουργεί ως μεμονωμένο πολιτιστικό γεγονός, αλλά ως σταθερός θεσμός πολιτιστικής πολιτικής και εργαλείο βιώσιμης ανάδειξης του τόπου. Η εφαρμογή τους στα Καραϊσκάκεια θα μπορούσε να ενισχύσει την τοπική συμμετοχή, να προστατεύσει τον ζωντανό χαρακτήρα της παράδοσης, να διευρύνει τη χωρική και τουριστική εμβέλεια της διοργάνωσης και να καταστήσει την αναπτυξιακή της συμβολή περισσότερο μετρήσιμη.

Τα πολιτιστικά φεστιβάλ χρειάζονται οργανωμένη πολιτική και στρατηγική επικοινωνίας ώστε η πληροφορία να φθάνει άμεσα και σε πολλούς αποδέκτες. Η ύπαρξη ελκυστικής ιστοσελίδας που συνεχώς θα ενημερώνεται, η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ώστε να προσελκύσουν το νεανικό κοινό είναι η βάση για αυτό το σκοπό. Οι προσκλήσεις κα τα προγράμματα του φεστιβάλ μπορούν να κυκλοφορούν ψηφιακά ώστε να είναι προσιτά στους νέους και οικεία προς τις καθημερινές συνήθειές τους. Παράλληλα οι διοργανωτές μπορούν να προβούν στην δημιουργία διαφημιστικών προϊόντων με το λογότυπο των φεστιβάλ τα οποία θα διατίθενται στον κοινό είτε δωρεάν για τους συμμετέχοντες, είτε προς πώληση - ενδεχομένως- για τους επισκέπτες. Αξιοποιώντας και την τεχνολογία θα μπορούσαν να κατασκευαστούν απλά χρηστικά διαφημιστικά αντικείμενα με τυπωμένο πάνω τους κωδικό QR ώστε ο επισκέπτης να μπορεί να «γνωρίσει» τα μνημεία κα τα αξιοθέατα του χώρου όπου κάθε φορά βρίσκεται.

Χρειάζεται οργανωμένη προσπάθεια από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, Τοπική Αυτοδιοίκηση, συλλόγους, καλλιτέχνες , εθελοντές, επαγγελματίες του χώρου ώστε τα

πολιτιστικά φεστιβάλ να αναδειχθούν σε συγκριτικό πλεονέκτημα ενός τόπου και για την τουριστική προβολή του. Με αυτό τον τρόπο ίσως αποτελέσουν σταδιακά στο μέλλον και παράγοντα οικονομικής ανάκαμψης μιας περιοχής.

Ο χώρος των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και των πολιτιστικών φεστιβάλ αποτελεί συχνά αφορμή για την επίσκεψη σε έναν τόπο. Σε πολλές περιπτώσεις, η φήμη τους ξεπερνά τα όρια της εντοπιότητας και προσελκύει όλο και περισσότερους επισκέπτες χρόνο με τον χρόνο, οι οποίοι συνδυάζουν το ταξίδι τους με μια επίσκεψη σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Σε ορισμένες μάλιστα περιπτώσεις, η επίσκεψη σε ένα πολιτιστικό φεστιβάλ επαναλαμβάνεται από τους επισκέπτες (Petridou et al.,2024: 630).

Μια καλή πρόταση, ιδιαίτερα για τους επισκέπτες που έρχονται στη χώρα μας από το εξωτερικό είναι η δυνατότητα να συνδυάσουν τις διακοπές τους με τη παρακολούθηση ενός πολιτιστικού δρώμενου και να απολαύσουν τη φύση και το τοπίο παράλληλα με τη γνωριμία τους με ένα πολιτιστικό θέαμα.

Επίλογος

Η παρούσα εργασία ασχολήθηκε με τη συμβολή των πολιτιστικών φεστιβάλ στην ανάδειξη ενός τόπου. Στο πρώτο μέρος της μελέτης μας παρουσιάστηκαν οι ορισμοί και η έννοια του Φεστιβάλ γενικά, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του και οι δυνατότητές που αυτό προσφέρει στον τόπο υλοποίησής του. Δεν παραλείψαμε και μια σύντομη, αλλά χρήσιμη αναφορά στην ιστορική του πορεία και τις καταβολές του ώστε να φανεί η εξέλιξή του μέσα στο χρόνο. Στη συνέχεια ερευνήσαμε τα πολιτιστικά φεστιβάλ ως έννοια, αλλά και το ρόλο τους στην ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος της πόλης και της περιφέρειας. Είδαμε το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων ενός τόπου μέσα από τα πολιτιστικά φεστιβάλ.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας μας περιλάμβανε ως Μελέτη Περίπτωσης τη φυσιογνωμία τεσσάρων πολιτιστικών φεστιβάλ: της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια της Καρδίτσας και του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου από την Ελλάδα, καθώς και του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ στη Νάπολη, αλλά και του Διεθνούς Φολκλορικού Φεστιβάλ του Καρπινόνε από την Ιταλία. Παραθέσαμε στοιχεία της ταυτότητας των φεστιβάλ και των χαρακτηριστικών του καθενός. Μιλήσαμε για τους φορείς που τα διοργανώνουν, για τη συμβολή τους στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου, αλλά και για τη συνεισφορά τους στον πολιτιστικό και τουριστικό χάρτη των αντίστοιχων περιφερειών τους.

Για την έρευνά μας χρησιμοποιήσαμε στο πρώτο μέρος δευτερογενείς αξιόπιστες ακαδημαϊκές πηγές, αλλά και πληροφορίες από επίσημους ιστότοπους από το Διαδίκτυο. Στο δεύτερο μέρος χρησιμοποιήσαμε πρωτογενείς πηγές που περιλάμβαναν έρευνα κοινού με ερωτηματολόγιο, συνέντευξη προσώπων που ασχολήθηκαν με τα φεστιβάλ της Καρδίτσας κα του Αγρινίου, αλλά και δευτερογενείς πηγές από συνεντεύξεις στο διαδίκτυο, βιβλιογραφία και επίσκεψη ιστοτόπων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας κοινού παρουσιάστηκαν με διαγράμματα. Τέθηκαν, επίσης, τα συμπεράσματά μας και τα ανοιχτά προβλήματα που μένουν για μελλοντική διερεύνηση. Ακριβώς πριν από τον Επίλογο, διατυπώσαμε κάποιες προτάσεις για την αξιοποίηση των πολιτιστικών φεστιβάλ. Η εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση

των βιβλιογραφικών αναφορών, κατάλογο ενδεικτικών εικόνων από τα Φεστιβάλ και Παράρτημα που περιλαμβάνει το Ερωτηματολόγιο της έρευνας κοινού, τη συνέντευξη των διοργανωτών της 57ης Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια (2025) και τις συνεντεύξεις της κ. Βασιλικής Κοζιού- Κολοφωτιά, ιδρυτικού μέλους της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας και συγγραφέα του ιστορικού λευκώματος για τα Καραϊσκάκεια και του κ. Χαράλαμπου Τσιάμη, συντονιστή των χορευτικών ομάδων του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου.

Για τους περισσότερους διοργανωτές το μέλλον των φεστιβάλ φαίνεται ζοφερό στην τρέχουσα οικονομική κρίση, καθώς οι πολιτιστικές υπερβολές που συνδέονται με την εποχή της «ευημερίας» έχουν πράγματι γίνει παρελθόν.

Ωστόσο, η θεμελιώδης ανάγκη για φεστιβάλ - συλλογική δημιουργία και εορτασμός - παραμένει σταθερή και ακόρεστη. Αυτή η ανάγκη είναι ακόμη ισχυρότερη, καθώς οι άνθρωποι αναζητούν τρόπους να ξεφύγουν από τους πόνους της καθημερινής ζωής και να ανακουφίσουν τα αρνητικά συναισθήματα και σκέψεις.

Αν δούμε τα φεστιβάλ ως καταλύτη για την κοινωνική συνοχή και μοχλό οικονομικής ανάπτυξης - έναν μοχλό που είναι ταυτόχρονα βιώσιμος και άρρηκτα συνδεδεμένος με την δημιουργική οικονομία - τότε διαπιστώνουμε ότι τα φεστιβάλ εξακολουθούν να κατέχουν κρίσιμο χώρο και ευκαιρίες στον σημερινό κόσμο. Στην τρέχουσα κατάσταση, άμεση κρίνεται η ανάγκη για καινοτόμο σχεδιασμό και αποτελεσματική οργάνωση των φεστιβάλ, χρησιμοποιώντας τα ως στρατηγικό εργαλείο για την εφαρμογή ευρύτερων αστικών, περιφερειακών και εθνικών στρατηγικών και την επίτευξη κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών στόχων. Όλα αυτά αντικατοπτρίζουν τις ειλικρινείς προσπάθειες που καταβάλλουν διάφορα ελληνικά φεστιβάλ. Παρά την οικονομική κρίση κάνουν ό,τι μπορούν για να αξιοποιήσουν όλα τα διαθέσιμα εργαλεία επικοινωνίας ώστε να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα, να προσεγγίσουν το κοινό-στόχο και να εφαρμόσουν κατάλληλες στρατηγικές κοινωνικής αποδοχής.

Καθώς η ψηφιακή παραγωγή και διανομή γίνονται κανονικότητα, μεταμορφώνουν την εμπειρία της προσβασιμότητας, της παραγωγής και της διάχυσης στο επίπεδο της συμμετοχής. Το μέλλον των εκδηλώσεων και των φεστιβάλ εξαρτάται σε μεγάλο

βαθμό από το πώς εξελίσσονται οι μεταπανδημικές τάσεις και πώς οι διοργανωτές μπορούν να ακολουθήσουν αυτές τις νέες μετατοπίσεις (Georgoula et al.,2025:851)

Η διερεύνηση των πολιτισμικών διαφορών σε ολόκληρη την Ευρώπη μπορεί να αναδείξει πώς οι περιφερειακές παραλλαγές επηρεάζουν τη συμμετοχή κα την εμπλοκή του κοινού στις εκάστοτε εκδηλώσεις. Η ανάγκη για προσβασιμότητα και συμπερίληψη μπορεί να ικανοποιηθεί με την προαγωγή υβριδικών μορφών οργάνωσης των φεστιβάλ που θα ανταποκρίνονται σε ποικίλα ακροατήρια, ιδιαίτερα σε περιθωριοποιημένες κοινότητες.

Τα ελληνικά φεστιβάλ ελπίζουν να ξεπεράσουν πολλές δυσκολίες και να ανταγωνιστούν άλλα φεστιβάλ παρόμοιου επιπέδου στην Ευρώπη μέσω χορηγιών και επιχορηγήσεων. Τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα έγκεινται στο όμορφο φυσικό τοπίο του χώρου τους, στο πνεύμα της αρχαίας Ελλάδας, στη μακρά ιστορία τους, στις πλούσιες παραδόσεις τους, στον απεριόριστο ενθουσιασμό και στην ακλόνητη αποφασιστικότητα των διοργανωτών τους.

Βιβλιογραφία

Ελληνική:

- Δέφνερ, Α., Καραχάλης, Ν., & Μεταξάς, Θ. (2012). Το Μάρκετινγκ και Branding Τόπου στην Ελλάδα: Η θεωρία, η πρακτική και η διδασκαλία ενός πολυεπιστημονικού αντικειμένου. Marketing και Branding του Τόπου: Η Διεθνής Εμπειρία και η Ελληνική Πραγματικότητα, 17-40
- Κοζιού- Κολοφωτιά Βασιλική, Πενήντα Χρόνια «Καραϊσκάκεια»(1967-2017) (2018),Εκδόσεις Φάος, Καρδίτσα
- Κόνσολα, Ν., & Καραχάλης, Ν. (2010), "Πολιτιστική Δράση και Τοπική Ανάπτυξη: Τα φεστιβάλ στις Ελληνικές Πόλεις της Περιφέρειας" (https://www.academia.edu/2039582/_._._2010_).
- Κοκκώσης, Χ., Τσάρτας, Π. (2001), Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Κωνσταντής Ν.(1966) Τα Καραϊσκάκεια, Καρδίτσα
- Λούρη – Δενδρινού Ε. (2007) Ο Πολιτισμός στη Στρατηγική της Λισσαβόνας», Τετράδια Πολιτισμού 2007, Μεγεθύνσεις: Τα Οικονομικά του Πολιτισμού (http://www.culture.gr)
- Μπένος Σ. (2002) Εισήγηση στο Συνέδριο «Πόλη και Πολιτισμός», Ζάκυνθος 18 – 20 Απριλίου 2008, Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας
- Μπιτσιάνη Ε. (2004), Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη-Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής και Πολιτιστικού Προϊόντος, Εκδόσεις Διόνικος
- Νούτσος Π. (2005) Η Πολιτική Πολιτισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Το ΒΗΜΑ, 10/7/2005, Β43
- Σβώλος, Ι. (2016). Τι είναι και τι θεωρείται φεστιβάλ στο σημερινό κόσμο. CNN Greece. Ανακτήθηκε 1-2-2026 από https://www.cnn.gr/focus/apopseis/story/40156/ti-einai-kai-ti theoreitai-os-festival-sto-simerino-kosmo.
- Σκούλτσος Σ. (2014), "Τα event/εκδηλώσεις ως τουρισμός ειδικού ενδιαφέροντος και ως δραστηριότητα ελεύθερου χρόνου: χαρακτηριστικά της αγοράς και σχεδιασμός", Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

- Τσιλίρας Α. (2010) Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Πολιτιστικής Ανάπτυξης στο Νέο Τοπίο, Lorem Ipsum
- Χαμπούρη-Ιωαννίδου, Α. (2002). Η δομή του πολιτισμού στην Ελλάδα, στο Αθανασοπούλου, Α., Γλύτση, Α., Χαμπούρη-Ιωαννίδου, Α., Οι διαστάσεις των πολιτιστικών φαινομένων-Πολιτιστικό Πλαίσιο. Τόμος Β΄. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πάτρα.
- Χαμπούρη-Ιωαννίδου, Α. (2002). Θεσμοί πολιτισμού και πολιτιστικά ιδρύματα στην Ελλάδα, στο Αθανασοπούλου, Α., Γλύτση, Α., Χαμπούρη-Ιωαννίδου, Α., Οι διαστάσεις των πολιτιστικών φαινομένων-Πολιτιστικό Πλαίσιο. Τόμος Β΄. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πάτρα.

Ξενόγλωσση:

- Bassett, K. (1993). Urban cultural strategies and urban regeneration: a case study and critique. Ανακτήθηκε 5-1-2026, από http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.477.4754&rep=rep1&type=pdf
- Bladen, C., Kennel, J., Abson, E. & Wilde, N. (2012), Events Management, An Introduction, Routledge, New York
- Bowdin, G., Allen, J., O'Toole, W., Harris, R. & McDonnell, I. (2011), Events Management, 3rd edn, Elsevier Ltd, Oxford.
- Crespi-Vallbona M. & Richards G. (2007) The Meaning of Cultural Festivals: Stakeholder Perspectives in Catalunya, International Journal of Cultural Policy, 13(1) 103-122
- Delamere T., Wankel L. & Hinch T. (2001) Development of a Scale to Measure Resident Attitudes toward the Social Impacts of Community Festivals, Part I: Item Generation and Purification of the Measure, Event Management, 7, 11-24
- Derrett R. (2000) Can Festivals Brand Community Cultural Development and Cultural Tourism Simultaneously? In J. Allen, R. Harris, L. Jago & A. J. Veal (eds), Events Beyond 2000: Setting the Agenda, Proceedings of Conference on Event Evaluation, Research and Education, 120-129

- Derrett, R. (2003). Festivals, events and the destination, στο I. Yeoman, M. Robertson, J. Ali Knight, S. Drummond and U. McMahon-Beattie (eds), Festival and event management: an international arts and culture perspective. Butterworth Architecture. Oxford. 32-50
- De Bres, K. and Davis, J. (2001), "Celebrating group and place identity: A case study Douglas N., Douglas N. & Derrett R. (2001) Special Interest Tourism: Context and Cases. Australia: John Wiley and Sonsof a new regional festival", Tourism Geographies 3 (3), 326-337.
- Ensor, J., Robertson, M. & Ali-Knight. (2007). The Dynamics of successful events - the experts` perspective. Managing Leisure 12, 223-235.
- Evans G. (2001) Cultural Planning: an Urban Renaissance, London, Routledge
- European Festivals Association-EFA (2024). *The EFFE Seal for festival cities and regions. An inventory of practices, policies and challenges by the EFFE Seal for Festival Cities and Regions*. Brussels.
- European Festivals Association-EFA (2023). *Toolkit. Festivals, Climate Change, and Environmental Sustainability* Brussels.

- Falassi, A. (Ed.) (1987), "Time out of time: Essays on the festival", Albuquerque: University of New Mexico Press στο Getz, D. (2005), Event Management & Event Tourism, 2ndedn, Cognizant Communication Corporation, New York
- Felsenstein, D. & Fleischer, A. (2003). Local festivals and tourism promotion: the role of public assistance and visitor expenditure. Journal of Travel Research, 41, 385-392.
- Frey, B. (2000). The Rise and Fall of Festivals, Reflections on the Salzburg Festival, Working Paper No. 48, Institute of Empirical Research in Economics, University of Zurich, Working Papers Series
- Georgoula V., Skoultsos S., Kompotiati S., Psarrou M., (2025) Exploring Digital and Physical Audience Experience and Engagement: Attendees' Perspectives of Greek Cultural Festivals in *Event Management, Vol.29,pp.837-853*

- Getz D. (1991) Festivals, Special Events and Tourism, New York: Van Nostrand Reinhold
- Getz D. (1993) Corporate Culture in Non-for-Profit Festival Organizations: Concepts and Potential Applications, Festival Management & Event Tourism 1, 11-17.
- Getz D. (1993) Festivals and Special Events. In M.A. Khan, M.D. Olsen & T. Var (Eds), VNR's Encyclopedia of Hospitality and Tourism (945-955), New York: Van Nostrand Reinhold
- Gursoy D., Kim K. & Uysal M (2003) Perceived Impacts of Festival and Special Events by Organizers: an Extension and Validation, Tourism Management 25, 171-181
- Hall P. (2000) Creative Cities and Economic Development, Urban Studies 37 (4), 639-49
- Hede A-M . , Rentschler R. (2007) Mentoring Volunteer Festival Managers: Evaluating of a Pilot Scheme in Regional Australia, Managing Leisure 12, 157-170
- Higham J.E.S. & Ritchie B. The Evolution of Festivals and other Events in Rural Southern New Zealand, Event Management 7, 39-49
- Karachalis N, Deffner A (2022) City breaks. In: Encyclopedia of Tourism Management and Marketing. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 499–501.
- Klaic D. (2006) "Festival" in Lexocon, Performance Research, 4, 11, 54-55
- Klaic D., Bollo A. & Bacchella U. (2005) "Festivals: Challenges of Growth, Distinction, Support Base and Internationalization", Department of Culture, Tartu City Government, Estonia.
- Konsola, D., & Karachalis, N. (2009). Arts festivals and urban cultural policies in medium sized and small cities of Greece . In Cultural Policy and Management, Yearbook 2009.
- Latham, A. & Borwick, J. Festivals. The Oxford Companion to Music. Ed. Alison Latham. Oxford University Press, 2002. Oxford Reference Online. Oxford University Press

- Li, X., Kim, J. S., & Lee, T. J. (2021). Contribution of supportive local communities to sustainable event tourism. *Sustainability*, *13*(14), 7853. https://doi.org/10.3390/su13147853
- Lynch, D., & Quinn, B. (2022). Understanding the influence of place on festival making and artistic production in the local urban festival context. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, *14*(3), 242-261. https://doi.org/10.1080/19407963.2022.2033250
- McGillivray, D., Colombo, A., & Villanueva, X. (2022). Tensions and disputes over public space in festival cities: Insights from Barcelona and Edinburgh. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, *14*(3), 229-241. https://doi.org/10.1080/19407963.2022.2032109
- Moayerian, N., McGehee, N.G., & Stephenson, M.O. Jr. (2022). Community cultural development: Exploring the connections between collective art making, capacity building and sustainable community-based tourism. Annals of Tourism Research, 93, 103355. https://doi.org/10.1016/j.annals.2022.103355
- Noordman D., Kroes, de Graquw (2005) Festivals en Gemeentelijk Beleid, Uitrave RISBO
- Ossowska, L., Janiszewska, D., Kwiatkowski, G., & Kloskowski, D. (2023). The impact of local food festivals on rural areas' development. Sustainability, 15(2), 1447. https://doi.org/10.3390/su15021447
- Prentice, R. & Andersen, V. (2005). Festival as creative destination. Annals of Tourism Research. 30(1). 7-30.
- Paraskevoppoulou, J. S. (2006). Modern Cultural Festivals in Greece and Barriers to their Development. Queen Margaret University College. Edinburgh. p. 3.
- Petridou, L., Ktistou, K., & Karachalis, N. (2024, September). Business Models of Participatory Festivals and Their Impact on Destination Identity: The Case of the Gyalos Festival in Samos. In *International Conference of the International Association of Cultural and Digital Tourism* (pp. 627-643). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Quinn B. (2005) Arts Festivals and the City, Urban Studies, 42(5/6), 927-943

- Radbourne J. & Fraser M. (1996) Arts Management: a Practical Guide, Australia: Allen & Unwin
- Richards, G., & Leal Londoño, M. (2022). Festival cities and tourism: Challenges and prospects. Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events, 14(3), 219-228. https://doi.org/10.1080/19407963.2022.2087664
- Richards G. & Wilson J. (2004) The Impact of Cultural Events on City Image: Rotterdam, Cultural Capital of Europe 2001, Urban Studies 41(10), 1931-1951
- Ryan C. & Bates C. (1995) A Rose by any Other Name: the Motivations of those Opening their Gardens for a Festival, Festival Management & Event Tourism 3(2), 59-71
- Son, I. S., & Krolikowski, C. (2025). Developing a sense of place through attendance and involvement in local events: The social sustainability perspective. Tourism Recreation Research, 50(4), 715-726. https://doi.org/10.1080/02508281.2024.2335749
- Stevenson D. (2007) Πόλεις και Αστικοί Πολιτισμοί, Εκδόσεις Κριτική
- Thundering, Hooves. (2006). Edinburg festival. Ανακτήθηκε 11 Φεβρουαρίου 2026, από https://www.edinburghfestivalcity.com/assets/000/000/355/Thundering_Hooves_Report_ _04.05.06_original.pdf?1411049125
- UNESCO (2026). Decision of the Intergovernmental Committee: 4.COM 6. Ανακτήθηκε στις 02/09/2026 από: https://ich.unesco.org/en/Decisions/4.COM/6
- Zou, Y., Meng, F., Bi, J., & Zhang, Q. (2021). valuating sustainability of cultural festival tourism: From the perspective of ecological niche. Journal of Hospitality and Tourism Management, 48, 191-199. https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.06.009

Διαδίκτυο:

- **Karditsa Live Net.** (2025, 19 Ιουνίου). Η Καρδίτσα αδημονεί για τα 57α «Καραϊσκάκεια» – Συνέντευξη τύπου των διοργανωτών [Βίντεο] **https://shorturl.at/x8b36**
- **Alithia News.** (2025). *57.540€ για τα Καραϊσκάκεια 2025 ενώ ο κόσμος πεινάει*. **https://www.alithianews.gr/topika/news/26013-57540-gia-ta-karaiskakeia-2025-eno-o-kosmos-peinaei**

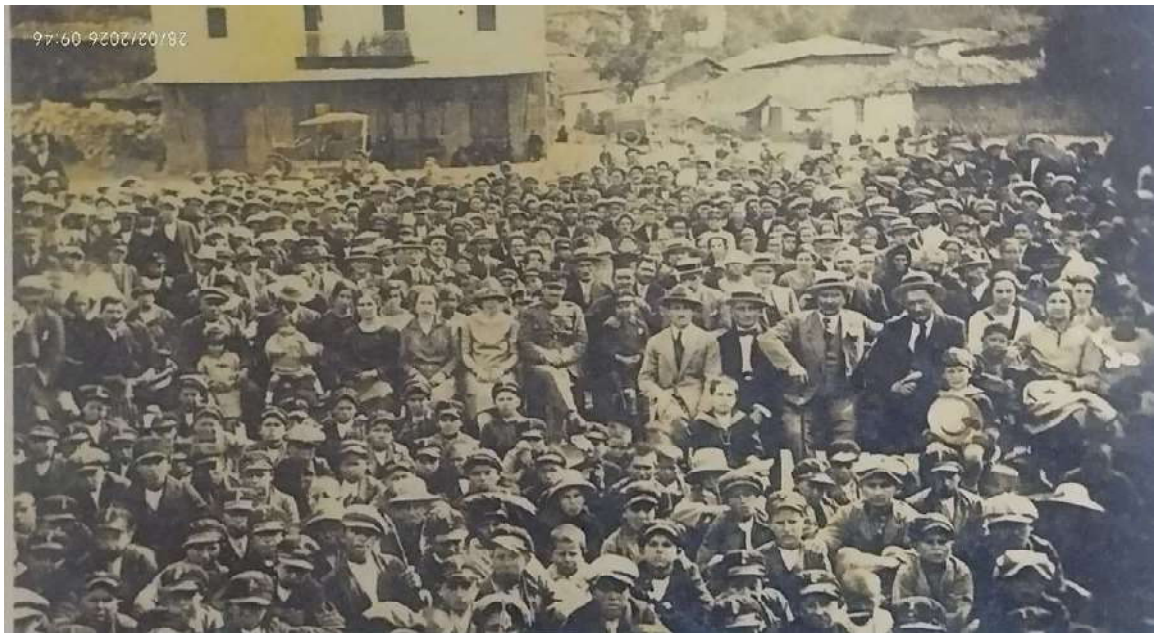
- **EPT News.** (2025, 19 Ιουνίου). *Καρδίτσα: Από 23 έως 29 Ιουνίου η 57η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια* **https://www.ertnews.gr/perifereiakoi-stathmoi/volos/karditsa-apo-23-eos-29-iouniou-i-57i-diethnis-giorti-politismou-karaiskakeia/**
- **Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Ν. Καρδίτσας.** (2025, 30 Ιουνίου). *Πανηγυρικά ολοκληρώθηκε η 57η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού «Καραϊσκάκεια»*. **https://www.enpolis.gr/2025/06/30/panigyrika-oloklirothike-i-57i-diethnis-giorti-politismou-karaiskakeia**
- **Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Ν. Καρδίτσας.** (χ.χ.). *Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού «Καραϊσκάκεια»*. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2026, από **https://www.enpolis.gr/karaiskakeia/**
- **Δήμος Καρδίτσας.** (χ.χ.). *Καραϊσκάκεια: Διεθνές Φεστιβάλ Πολιτισμού*. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2026, από **https://dimoskarditsas.gov.gr/event/karaiskakia-diethnes-festival-politismou/**
- **Alithia News.** (2018). *Η ιστορία των Καραϊσκακείων σε 306 σελίδες*. **https://www.alithianews.gr/more/specials/3035-i-istoria-ton-karaiskakeion-se-306-selides**
- **Δήμος Αγρινίου.** (χ.χ.-α). *Πολιτισμός και εκδηλώσεις Δήμου Αγρινίου*. Ανακτήθηκε 20 Ιουνίου 2026, από **www.agrinio.gr**
- **Δήμος Αγρινίου.** (χ.χ.-β). *Επίσημη πύλη Δήμου Αγρινίου*. Ανακτήθηκε 20 Ιουνίου 2026, από **www.agrnio.gov.gr**
- **Δήμος Αγρινίου.** (χ.χ.-γ). *Ιστορία του Αγρινίου*. Ανακτήθηκε 20 Ιουνίου 2026, από https://agrinio.gov.gr/agrinio/tourist_main_page.php?id=%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91
- **Agrinio News.** (χ.χ.). *Ειδήσεις και πολιτιστικά δρώμενα Αγρινίου*. Ανακτήθηκε 21 Ιουνίου 2026, από **www.agrinionews.gr**
- **Agrinio Press.** (2025, 20 Αυγούστου). *Αγρίνιο: Το πρόγραμμα του 20ού Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών* https://www.agriniopress.gr/agrinio-to-programma-tou-20ou-diethnous-festival-paradosiakon-choron/

- **Festival Finder Europe.** (χ.χ.). *Folklore Festival "Tarantella del Vesuvio" Sorrento*. European Festivals Association. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2026, από https://www.festivalfinder.eu/festivals/9-folklore-festival-tarantella-del-vesuvio-sorrento
- **Facebook Group.** (2019). *Διεθνείς παραδοσιακοί χοροί και φεστιβάλ [Δημοσίευση]*[cite: 1, 3]. Facebook. https://www.facebook.com/groups/223220028035867/posts/2225099511181232/
- **Blue Diamond Events.** (χ.χ.-α). *Διεθνές Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών στο Σορέντο (Νάπολη), Ιταλία*. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2026, από https://bluediamondevents.net/el/diethnes-festival-paradosiakon-choron-sto-sorento-napoli-italia/
- **Blue Diamond Events.** (χ.χ.-β). *Φεστιβάλ φολκλόρ στο Σορέντο (Νάπολη) [Βίντεο]*. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2026, απόhttps://bluediamondevents.net/el/video/festival-folklor-sto-sorrento-bapoli-2/
- **Fondazione Sorrento.** (2026). *Eventi e manifestazioni culturali a Sorrento*. Ανακτήθηκε 20 Φεβρουαρίου 2026, από https://fondazionesorrento.com/eventi/month/2026-08/
- **Alamy.** (χ.χ.-α). *Alamy stock photography & historical archives*. Ανακτήθηκε 22 Ιουνίου 2026, από www.alamy.com
- **Italy Heritage.** (χ.χ.-α). *Italian regions, provinces and towns: Heritage & culture*. Ανακτήθηκε 23 Ιουνίου 2026, από www.italyheritage.com
- **Gruppo Folklorico Ru Maccature.** (χ.χ.). *Επίσημος ιστότοπος της ομάδας Ru Maccature Carpinone*. Ανακτήθηκε 22 Ιουνίου 2026 www.maccature.it
- **Alamy.** (χ.χ.-β). *Carpinone: An Italian town in the province of Isernia in Molise [Φωτογραφικό αρχείο]*. Ανακτήθηκε 22 Ιουνίου 2026, από https://www.alamy.com/carpinone-carpinone-is-an-italian-town-of-1075-inhabitants-in-the-province-of-isernia-in-molise-the-name-derives-from-the-carpino-river-that-runs-a-image441296319.html /.

- **Italy Heritage.** (χ.χ.-β). *Carpinone, province of Isernia, Molise, Italy*. Ανακτήθηκε 23 Ιουνίου 2026, από https://www.italyheritage.com/regions/molise/province-isernia/carpinone.htm
- **Carpinone Channel TV.** (χ.χ.). *Carpinone Channel TV [Σελίδα Facebook]*. Facebook. Ανακτήθηκε 22 Ιουνίου 2026, από https://www.facebook.com/carpinonechanneltv
- **Molise News.** (2021). *Speciale Festival Internazionale del Folklore di Carpinone [Βίντεο]*. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=Nl5ER9Oqoxc
- **Molise Network.** (2023, 9 Αυγούστου). *Festival Internazionale del Folklore a Carpinone: Un evento unico nel suo genere*. https://www.molisenetwork.net/2023/08/09/festival-internazionale-del-folklore-carpinone/https://diavgeia.gov.gr/search?advanced&query=q:%22%CE%9A%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%9A%CE%91%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%91%22&page=0&fq=organizationUid:%2299221027%22
- **https://diavgeia.gov.gr/search?advanced&query=q:%22%CE%9A%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%9A%CE%91%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%91%22&page=0&fq=organizationUid:%2299221027%22**
- **https://diavgeia.gov.gr/search?query=q:%22%CE%9A%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%9A%CE%91%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%91%22&page=0&advanced&fq=organizationUid:%226135%22**
- **https://diavgeia.gov.gr/search?query=q:%22%CE%9A%CE%91%CE%A1%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%9A%CE%91%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%91%22&page=0&advanced&fq=organizationUid:%225007%22**

Κατάλογος εικόνων

Από τη Διεθνή Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια της Καρδίτσας

Εικόνα 3 Οι πρώτες εκδηλώσεις στην πλατεία Μαυροματίου 22 Μαϊου 1927

Εικόνα 4 Χορευτικό συγκρότημα από τη Νέα Ζηλανδία - 2025

Εικόνα 5 Οι ομάδες χορεύουν κάτω από τον έφιππο ανδριάντα του Γεώργιου Καραϊσκάκη

Εικόνα 6 Τελετή Έναρξης 20 Ιουνίου 2026

Από το Διεθνές Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου

Εικόνα 7 Ομάδα με τυμπανιστές από την Ιαπωνία

Εικόνα 8 Από την τελετή λήξης του Διεθνούς Φεστιβάλ Παραδοσιακών Χορών Δήμου Αγρινίου

Εικόνα 9 Μαζική είναι η συμμετοχή του κόσμου στο Φεστιβάλ Αγρινίου

Εικόνα 10 Οι χορευτές μαθαίνουν χορούς από άλλες χώρες

Από το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ της Νάπολης

Εικόνα 11 Από την παρέλαση των χορευτικών ομάδων πριν από την επίσημη έναρξη του φεστιβάλ 2019

Εικόνα 12 Από χορευτική παράσταση

Εικόνα 13 Συμμετοχή μικτών χορευτικών ομάδων (ενηλίκων και παιδιών)Η ομάδα της Σλοβακίας λίγο πριν από την έναρξη του Φεστιβάλ

Εικόνα 14 Επισκέπτες στους δρόμους του Σορέντο στη διάρκεια του Φεστιβάλ

Από το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ Καρπινόνε

Εικόνα 15 Εντυπωσιακές ομάδες από όλον τον κόσμο.

Εικόνα 16 Το Φεστιβάλ υποστηρίζει τη συμπερίληψη στην κοινωνία

Εικόνα 17 Ομάδα από την Κορέα στο Καρπινόνε

Εικόνα 18 Η ομάδα Ru Maccature σε χορούς κα δρώμενα της αγροτικής ζωής

Παραρτήματα

Παράρτημα 1 – Έρευνα κοινού – Ερωτηματολόγιο

Είμαι η Κατερίνα Σταθοπούλου, μεταπτυχιακή φοιτήτρια στο Τμήμα Διοίκησης Πολιτισμικών Μονάδων του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Για τη Διπλωματική μου εργασία επέλεξα ως θέμα « Η συμβολή των πολιτιστικών φεστιβάλ στην ανάδειξη ενός τόπου και η αλλαγή μοντέλου ανάπτυξης: της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια της Καρδίτσας». Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο έχει ως στόχο την διερεύνηση της άποψης που έχει το κοινό της Καρδίτσας για τα « Καραϊσκάκεια» και τη συμβολή τους στην τοπική προβολή και ανάπτυξη. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και προσωπικό. Τα αποτελέσματά του θα χρησιμοποιηθούν αυστηρά και μόνο για την συγκεκριμένη εργασία. Σάς ευχαριστώ προκαταβολικά για το χρόνο σας.

Ερώτηση 1.

Φύλο (Απαντήστε βάζοντας ένα Χ στο αντίστοιχο κουτάκι)

Άνδρας /Γυναίκα

Ερώτηση 2. Σε ποια ηλικιακή κατηγορία ανήκετε; (Απαντήστε βάζοντας ένα Χ στο αντίστοιχο κουτάκι)

18-30

31-45

46-60

60 και άνω

Ερώτηση 3. Το μορφωτικό σας επίπεδο σε ποια από τις παρακάτω εκπαιδευτικές βαθμίδες ανταποκρίνεται; (Απαντήστε βάζοντας ένα Χ στο αντίστοιχο κουτάκι)

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Μεταπτυχιακό – Διδακτορικό Δίπλωμα

Ερώτηση 4. Είστε κάτοικος Καρδίτσας;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Ερώτηση 5. Γνωρίζετε τη Διεθνή Γιορτή Πολιτισμού «Καραϊσκάκεια»;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Εάν όχι ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας.

Ερώτηση 6. Τι είδους εκδηλώσεις προτιμάτε; (Απαντήστε βάζοντας Χ σε ένα ή περισσότερα κουτάκια προτιμάτε)

Ελληνικούς Χορούς

Χορούς από τα ξένα φιλοξενούμενα χορευτικά

Μουσικά δρώμενα

Παραστάσεις σύγχρονου χορού

Αναπαραστάσεις λαϊκών εθίμων και δρώμενων

Ερώτηση 7. Έχετε παρακολουθήσει κάποια παράσταση ή εκδήλωση;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Ερώτηση 8. Εάν ναι πόσες; (Απαντήστε βάζοντας ένα Χ στο αντίστοιχο κουτάκι)

1

2-7

8-20

21 και άνω

Ερώτηση 9. Ποιους από τους χώρους που ακολουθούν γνωρίζετε ως χώρους διεξαγωγής της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού «Καραϊσκάκεια»; (Μπορείτε να βάλετε Χ σε όσα κουτάκια επιθυμείτε)

Κεντρική Πλατεία Καρδίτσας

Πλατεία Μαυροματίου – Γενέτειρας του Καραϊσκάκη

Πλατείες ή προαύλειους χώρους στα χωριά

Δημοτική Πινακοθήκη Καρδίτσας

Ερώτηση 10. Πως θα χαρακτηρίζατε την εμπειρία σας από την/τις εκδήλωση/σεις: (Απαντήστε βάζοντας Χ σε ένα ή περισσότερα κουτάκια προτιμάτε)

Κουραστική

Ωφέλιμη

Ενδιαφέρουσα

Πολύ ενδιαφέρουσα

Ερώτηση 11. Ποια από τα παρακάτω θεωρείτε ως πιο σημαντικό στο Φεστιβάλ; (Απαντήστε βάζοντας Χ σε ένα ή περισσότερα κουτάκια προτιμάτε)

Τη γνωριμία του κοινού με στοιχεία πολιτισμού άλλων λαών

Τη γνωριμία με άλλους ανθρώπους

Την πολιτιστική κίνηση στην πόλη

Την προβολή της Καρδίτσας στην υπόλοιπη Ελλάδα

Την προσέλκυση τουριστών

Ερώτηση 12. Πόσο πιστεύετε ότι ωφελεί οικονομικά την περιοχή της Καρδίτσας το συγκεκριμένο Φεστιβάλ;

Καθόλου

Ελάχιστα

Πολύ

Πάρα πολύ

Ερώτηση 13. Πόσο πιστεύετε ότι ωφελεί την τοπική κοινωνία να αναδείξει τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της στην υπόλοιπη χώρα;

Καθόλου

Ελάχιστα

Πολύ

Πάρα πολύ

Ερώτηση 14. Από πού ενημερώνεστε για το πρόγραμμα του φεστιβάλ ; (Απαντήστε βάζοντας Χ σε ένα ή περισσότερα κουτάκια προτιμάτε)

Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Διαδίκτυο

Τύπος (εφημερίδες ,περιοδικά, Ραδιόφωνο, Τηλεόραση)

Φίλοι

Αφίσες

Ερώτηση 15. Γνωρίζετε ποιοι από τους παρακάτω φορείς οργανώνουν τα Καραϊσκάκεια;

Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων νομού Καρδίτσας

Περιφέρεια Θεσσαλίας- Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας

Δήμος Καρδίτσας

Επιμελητήριο Καρδίτσας

Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων

Όλοι οι παραπάνω

Κανένας από τους παραπάνω

Δε γνωρίζω

Ερώτηση 16. Ποιες από τις παρακάτω υποδομές κρίνετε απαραίτητες; (Απαντήστε βάζοντας Χ σε ένα ή περισσότερα κουτάκια προτιμάτε)

- Χώροι στάθμευσης για τους επισκέπτες
- Υποδομές για άτομα με αναπηρίες
- Καθιέρωση εισιτηρίου εισόδου για τους θεατές
- Περίφραξη- οριοθέτηση του χώρου των παραστάσεων
- Δεν έχω να παρατηρήσω κάτι

Ερώτηση 17. Υπάρχουν, κατά τη γνώμη σας, προοπτικές περαιτέρω βελτίωσης του Φεστιβάλ ώστε αυτό να αποβεί πιο αποτελεσματικό για την ανάπτυξη και προβολή του τόπου;

- Καθόλου
- Ελάχιστες
- Αρκετές
- Πολλές

Ερώτηση 18. Σε ποιες ενέργειες θεωρείτε ότι θα πρέπει να προβούν στο άμεσο μέλλον οι διοργανωτές του φεστιβάλ, ώστε να αποβεί πιο ωφέλιμο για την τοπική κοινωνία;(Απαντήστε βάζοντας μόνο ένα Χ στο αντίστοιχο κουτάκι)

- Επέκταση των εκδηλώσεων και σε άλλους χώρους

- Μεγαλύτερη συμμετοχή των τοπικών καλλιτεχνών

- Συμμετοχή διάσημων καλλιτεχνών (χορευτών, εικαστικών, μουσικών)

- Συμπαραγωγές με άλλους φορείς για πρωτότυπες παραστάσεις

-χρήση των ιστορικών μνημείων ως τόπων για αξιόλογες παραστάσεις

- να δοθεί έμφαση στις ελληνικές ομάδες χορού που συμμετέχουν στο φεστιβάλ

- να δοθεί έμφαση στις ξένες καλλιτεχνικές ομάδες χορού κα μουσικής

- να μην αλλάξει τίποτα

Ερώτηση 19. Είστε ευχαριστημένος/η από την έως τώρα μορφή του φεστιβάλ;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Ερώτηση 20. Πόσο πιθανό είναι να προτείνετε στον άμεσο κοινωνικό κύκλο σας να παρακολουθήσει κάποια από τις παραστάσεις του φεστιβάλ ;

Πολύ πιθανό

Αρκετά πιθανό

Ελάχιστα πιθανό

Δεν θα το προτείνω

Παράρτημα 2 – Συνέντευξη τύπου των διοργανωτών της Διεθνούς Γιορτής Πολιτισμού Καραϊσκάκεια 2025

❖ *«Καρδίτσα: Από 23 έως 29 Ιουνίου η 57η Διεθνής Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια»*

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ - ΒΟΛΟΣ

19/06/25 16:07

Σύνταξη ΔΩΡΑ ΜΗΤΡΑ

Όλα είναι έτοιμα για την 57η Διεθνή Γιορτή Πολιτισμού Καραϊσκάκεια που οργανώνει, από 23 έως 29 Ιουνίου, η Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Ν. Καρδίτσας, σε συνδιοργάνωση με την Περιφέρεια Θεσσαλίας-Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας, την Περιφερειακή Ένωση Δήμων Θεσσαλίας, τον Δήμο Καρδίτσας, το Επιμελητήριο Καρδίτσας και με τη συμπαράσταση της Ιεράς Μητρόπολης Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων.

Η μεγάλη γιορτή της παράδοσης και του λαϊκού πολιτισμού ετοιμάζεται να σηκώσει και πάλι αυλαία, με ένα πρόγραμμα αντάξιο του κύρους του θεσμού που είναι ο μακροβιότερος στο είδος του. Η φετινή διοργάνωση είναι αφιερωμένη στη Γενοκτονία των Ποντίων.

Καλεσμένες χώρες είναι: η Αρμενία (Εθνικό χορευτικό «Barekamutyun»), η Νότια Κορέα (Χορευτικό «Hwaseong»), η Μολδαβία (Χορευτικό «Struguras» από τη Μολδαβία και η Κολομβία (Χορευτικό «Tundama»). Σαράντα εννέα συνολικά

χορευτικά συγκροτήματα και πάνω από 1.500 χορευτές θα εμφανιστούν στη σκηνή των Καραϊσκακείων, μπροστά από τον επιβλητικό ανδριάντα του ήρωα Γεώργιου Καραϊσκάκη, στέλνοντας παντού το μήνυμα ότι ο πολιτισμός είναι ο μόνος που μπορεί να ενώσει. Οι εκδηλώσεις θα ξεκινούν κάθε βράδυ στις 21:00 στην κεντρική πλατεία της Καρδίτσας, ενώ παραστάσεις θα πραγματοποιούνται καθημερινά και σε όλους σχεδόν τους υπόλοιπους Δήμους του Νομού δίνοντας την ευκαιρία σε κάθε Καρδιτσιώτη να λάβει μέρος ενεργά στο ξεχωριστό αυτό πολιτιστικό γεγονός.

Αξίζει να σημειωθεί πως, για άλλη μια φορά, θα υπάρχει η δυνατότητα της ζωντανής αναμετάδοσης μέσα από την ιστοσελίδα της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων www.enpolis.gr

Ο Περιφερειάρχης Θεσσαλίας Δημήτρης Κουρέτας σε συνέντευξη τύπου που δόθηκε σήμερα δήλωσε: «*Όταν γιορτάζονται τα Καραϊσκάκεια αισθάνομαι πως βρίσκομαι στο κέντρο της γης και πιστεύω πως δεν βιώνω μόνο εγώ αυτό το αίσθημα. Ενώνεται όλη η Θεσσαλία και όλος ο κόσμος σε έναν τόπο. Ένα τόπο που υποκλίθηκαν και έδειξαν το σεβασμό τους, με την παρουσία τους όλα αυτά τα χρόνια, στις εκδηλώσεις, όλοι οι πολιτισμοί της γης. Για την ελευθερία και την ενότητα των λαών αγωνίστηκε και ο Καραϊσκάκης και αυτή η ιδέα μετουσιώνεται και γίνεται πράξη στις εκδηλώσεις που φέρουν το όνομά του. Η ταύτιση του ονόματός του με τη σημερινή Γιορτή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το παρελθόν μας και αποτελεί παράδειγμα υπεράσπισης των ιδανικών και των αξιών για μια κοινωνία ισότητας, για μια κοινωνία που κανείς δεν θα μετριέται ως ανώτερος από τον διπλανό του. Φέτος, οι εκδηλώσεις είναι αφιερωμένες στη Γενοκτονία των Ποντίων και είναι ένας ακόμα λόγος για να θυμόμαστε πως η μνήμη μας διεκδικεί ό,τι της οφείλεται από την ιστορία*».

Ο Αντιπεριφερειάρχης Καρδίτσας Κώστας Τέλιος ανέφερε: «*Φέτος, χορευτικά συγκροτήματα από κάθε γωνιά της Ελλάδας και του εξωτερικού βρίσκονται εδώ, στην Καρδίτσα, για να μοιραστούν τον πολιτισμό τους, να ανταλλάξουν εμπειρίες και να γίνουν φορείς ενός παγκόσμιου μηνύματος φιλίας, συνεργασίας και ειρήνης. Η ποικιλομορφία των πολιτισμών δεν μας χωρίζει – μας εμπλουτίζει*».

Ο Δήμαρχος Καρδίτσας Βασίλης Τσιάκος υπογράμμισε: «*Ως Δήμος Καρδίτσας στηρίζουμε τέτοιες εκδηλώσεις και, μάλιστα, σε εποχή που, θα έλεγα, το κύριο θέμα για τα Καραϊσκάκεια, είναι η Γενοκτονία των Ποντίων, πρέπει να πάρουμε όλοι μας κάποια μηνύματα και κάποια διδάγματα από ένα λαό ο οποίος, μέσα από την καταστροφή και*

από την στάχτη, μπόρεσε να έρθει στην πατρίδα, στα πάτρια εδάφη, και να δημιουργήσει, να μεγαλουργήσει. Είναι, πιστεύω, περισσότερο επίκαιρο από ποτέ.».

Ο Δήμαρχος Μουζακίου και εκπρόσωπος της ΠΕΔ Θεσσαλίας Θεοφάνης Στάθης επεσήμανε: «Τα *Καραϊσκάκεια είναι η κορωνίδα των πολιτιστικών εκδηλώσεων όχι μόνο του Νομού μας αλλά ολόκληρης της Θεσσαλίας. Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης είναι ένα άξιο τέκνο του Δήμου Μουζακίου.* ».

Η Αντιδήμαρχος Πολιτισμού-Τουρισμού-Εθελοντισμού Δήμου Σοφάδων Σοφία Αλειφτήρα σημείωσε: «*Την 57η εκδήλωση (για δεύτερη χρονιά) ο Δήμος Σοφάδων θα τη φιλοξενήσει στις 26 Ιουνίου, στην κεντρική πλατεία των Σοφάδων*».

Ο Πρόεδρος της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων Νομού Καρδίτσας Μανώλης Στεργιόπουλος δήλωσε πως «*Τιμούμε τον Καραϊσκάκη γιατί η ζωή μας έχει έμπνευση στον ηρωισμό. Δεν είναι απλά ένας ήρωας. Είναι η έμπνευση. Δεν είναι μια απλή Γιορτή τα Καραϊσκάκεια. Δεν είναι Γιορτή στην πλατεία. Είναι όσμωση ηθών και εθίμων. 15 χωριά συμμετέχουν.*».

Το φετινό πρόγραμμα

Δευτέρα 23 Ιουνίου 2025

Κεντρική πλατεία Καρδίτσας – Ώρα 20:45

>Παρέλαση συγκροτημάτων – Φιλαρμονικής Δήμου Καρδίτσας

>Τελετή Έναρξης – Χαιρετισμοί

>Αφιέρωμα στον Γ. Καραϊσκάκη: Γέννηση στο Μαυρομμάτι Καρδίτσας (1782), θάνατος στο Φάληρο Πειραιά (1827)

>Κήρυξη της έναρξης από τον Δήμαρχο Πειραιά κ. Γιάννη Μώραλη

>«Οδοιπορικό στα Άγραφα» – Παρουσίαση από τη Δρ. Φένια Λέκκα

>Χορευτικό πρόγραμμα:

>Κέντρο Καππαδοκικών Μελετών «Η Ναζιανζός»

>Σύνδεσμος Σαρακατσαναίων Ν. Λάρισας «Ο Κατσαντώνης»

>Σύντομη εμφάνιση ξένων χορευτικών (Αρμενία, Κολομβία, Νότια Κορέα, Μολδαβία)

>Εθνικό χορευτικό «Barekamutyun» από την Αρμενία

>Χορευτικό «Hwaseong» από την Νότια Κορέα

>Χορευτικό «Struguras» από τη Μολδαβία

>Χορευτικό «Tundama»από την Κολομβία

>Λαϊκό Μπελκάντο: Η «Ορχήστρα των Τρικάλων» συναντά την Κορίνα Λεγάκη.

> Βραδιά Φιλίας

Συμμετέχει η Φιλαρμονική του Δήμου Καρδίτσας

Σκηνοθεσία – Σκηνικά – Καλλιτεχνική Επιμέλεια έναρξης:

Ο Ηθοποιός και Σκηνοθέτης: Παύλος Βησσαρίου

Τρίτη 24 Ιουνίου 2025

Κεντρική πλατεία Καρδίτσας – Ώρα 20:45

>Κέντρο Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας για Άτομα με Αναπηρία JOIN US

>Φυσιολατρικός, Εκπολιτιστικός Σύλλογος Προαστίου

>Μορφωτικός, Εκπολιτιστικός Σύλλογος Αμπελικού, Πολιτιστικός, Μορφωτικός Σύλλογος Γοργοβιτών, Μορφωτικός, Εκπολιτιστικός Σύλλογος Λαμπεριωτών «Το Λαμπερό»

> Ansamblul Struguraș Republica from Moldova

>Μορφωτικός, Χορευτικός, Λαογραφικός Όμιλος Παλαμά «Οι Καραγκούνηδες»

>Κέντρο Σπουδών και Ανάδειξης Ελληνικού Πολιτισμού «Χορίαμβος»

>Λαογραφικός, Χορευτικός Όμιλος «Ο Θεσσαλικός Κάμπος»

Τετάρτη 25 Ιουνίου 2025

Κεντρική πλατεία Καρδίτσας – Ώρα 20:45

>Όμιλος Χορού και Πολιτισμού Λαμίας «Χορόπολις».

>Σωματείο Διάσωσης και Διάδοσης του Καραγκούνικου Λαϊκού Πολιτισμού «Η Ψηφίδα», Λαογραφικός Σύλλογος Μακρυχωρίου

>Λαογραφική Εταιρεία Μουσικών και Χορευτικών Μελετών «Νικόλαος Πλαστήρας»

>Μορφωτικός, Λαογραφικός, Εκπολιτιστικός Σύλλογος Μυρίνης

>Μορφωτικός Σύλλογος Σοφάδων

> Χορευτικός Όμιλος Άνω Λεχωνίων

>Πολιτιστικός και Λαογραφικός Σύλλογος Μάρκου

>Μορφωτικός Σύλλογος Ανάβρας

Πέμπτη 26 Ιουνίου 2025

Κεντρική πλατεία Καρδίτσας – Ώρα 20:45

>Μορφωτικός, Λαογραφικός, Σύλλογος Δρακότρυπας «Η Ανάπλαση»

> Hwaseong Dance Company from South Korea

>Μορφωτικός Σύλλογος Αγίας Παρασκευής

>Σύλλογος Αργιθεατών Μουζακίου

>Δημοτικό Χορευτικό Καρδίτσας «Μαίρη Ιωαννίδου»

>Χορευτικός, Λαογραφικός Όμιλος «Καλλίχορος»

>Εκπολιτιστικός, Λαογραφικός, Χορευτικός Όμιλος Βατσουνιάς

>Εκπολιτιστικός, Μορφωτικός Σύλλογος Ρούσσου

Παρασκευή 27 Ιουνίου 2025

Κεντρική πλατεία Καρδίτσας – Ώρα 20:45

>Επιμορφωτικός Σύλλογος Νέου Μοναστηρίου «Ανατολική Ρωμυλία»

>Μορφωτικός Σύλλογος Αγίας Τριάδας

> Πολιτιστικός Σύλλογος Δρυμού

>‘Εθνικό Κέντρο Λαϊκής Μουσικής και Χορού’’ – Χορευτικό σύνολο “Barekamutyun” από την Αρμενία

>Λαογραφικός – Μουσικοχορευτικός Σύλλογος «Θεσσαλικό Χοροστάσι»

>Λαογραφικός, Χορευτικός Όμιλος «Καραγκούνα»

> Πολιτιστικός Σύλλογος Γέφυρας Θεσσαλονίκης

>Μορφωτικός Σύλλογος Μητρόπολης

Σάββατο 28 Ιουνίου 2025

Κεντρική πλατεία Καρδίτσας – Ώρα 20:45

>Ομάδα Νάντιας Ράγκου

> Χορευτικό Τμήμα Σουλίου Πατρών

>Εύξεινος Λέσχη Αθηνών

> «Fundación Artística del Tundama» from Colombia

> Σύλλογος Φίλων Κρητικής Παράδοσης «Ξαστεριά»

>Μουσικοφιλολογικός Όμιλος Λευκάδας «Ο Απόλλων»

Κυριακή 29 Ιουνίου 2025

Κεντρική πλατεία Καρδίτσας – Ώρα 20:45

>Σύλλογος Αυτισμού Θεσσαλίας

>Λαογραφικό και Αθλητικό Κέντρο Παλαμά «Δρώμενα» και Μορφωτικός Σύλλογος Αγναντερού

>Χορευτικός Όμιλος Βλοχού «Η Αρχαία Πειρασία»

>Σύντομη εμφάνιση ξένων χορευτικών (Κολομβία, Νότια Κορέα, Μολδαβία)

>Σωματείο Ελληνικών Λαϊκών Παραδοσιακών Χορών «ΛΥΓΚΗΣΤΕΣ»

>Μπάντα Φλώρινας των Αδελφών Βαλκάνη

>Χαιρετισμοί – Τελετή Λήξης

>Βραδιά Φιλίας

Στους υπόλοιπους Δήμους

Τρίτη 24 Ιουνίου 2025 – Ώρα 21:00

Λεοντάρι: Κορέα

Πύργος Κιερίου: Κολομβία

Φανάρι: Αρμενία

Τετάρτη 25 Ιουνίου 2025 – Ώρα 21:00

Μέλισσα: Μολδαβία

Δρακότρυπα: Κορέα

Καρποχώρι: Αρμενία

ΚΕΣΝ – Ρούσσο: Κολομβία

Πέμπτη 26 Ιουνίου 2025 – Ώρα 21:00

Αργιθέα: Μολδαβία

Σοφάδες: Αρμενία, Κολομβία

Παρασκευή 27 Ιουνίου 2025 – Ώρα 21:00

Μάρκο: Μολδαβία

Ματαράγκα: Κολομβία, Κορέα

Σάββατο 28 Ιουνίου 2025 – Ώρα 21:00

Μαυρομμάτι: Μολδαβία, Κορέα

Ιτέα: Αρμενία

Χορηγοί Επικοινωνίας:ΕΡΤ3, ΕΡΤ Λάρισας, ΕΡΤ Βόλου

https://www.ertnews.gr/perifereiakoi-stathmoi/volos/karditsa-apo-23-eos-29-iouniou-i-57i-diethnis-giorti-politismou-karaiskakeia/

Παράρτημα 3 – Συνέντευξη της κ. Βάσως Κοζιού – Κολοφωτιά (20/01/2026)

Ερώτηση1: Κυρία Κοζιού, είστε από τα ιδρυτικά μέλη της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων νομού Καρδίτσας και η συγγραφέας του Ιστορικού Λευκώματος «Πενήντα Χρόνια Καραϊσκάκεια (1967-2017)». Από την πολύχρονη εμπειρία σας, αφού ασχοληθήκατε για περισσότερα από τριάντα χρόνια με το συγκεκριμένο Φεστιβάλ, πόσο σημαντική, πιστεύετε, ότι είναι η συνεισφορά του στην τοπική κοινωνία;

Τα Καραϊσκάκεια κάλυπταν και εξακολουθούν να καλύπτουν τις ανάγκες των Καρδιτσιωτών που αγαπούσαν και αγαπούν την ιστορία και την παράδοση του τόπου τους. Τα οφέλη από τη σπουδαία αυτή διοργάνωση που έκανε την εμφάνισή της το 1967 και πήραν την τελική μορφή τους το 1972 από τον Εκπολιτιστικό και Λαογραφικό Σύλλογο «Ο Καραϊσκακης» Καρδίτσας και από το 1986 από την Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας καλύπτουν διαχρονικά τις ανάγκες των Καρδιτσιωτών που αγαπούν την ιστορία και την παράδοση του τόπου τους. Τα οφέλη από τη σημαντική αυτή διοργάνωση για την Περιφερειακή Ενότητα Καρδίτσας ήταν πολλά και σε διάφορα επίπεδα. Πρόσφεραν και προσφέρουν μια ωραία και ποιοτική διέξοδο στους Καρδιτσιώτες και τους επισκέπτες των γύρω από την πόλη χωριών, που παλαιότερα

κατέφταναν με τα κάρα και πολλές φορές με τα πόδια. Με τη συμμετοχή τους γνώρισαν και εξακολουθούν να γνωρίζουν τη λαϊκή παράδοση διάφορων περιοχών της χώρας μας και αργότερα πολλών άλλων χωρών, αφού εκτός από τα ελληνικά συγκροτήματα άρχισαν να έρχονται και ξένα. Τα Καραϊσκάκεια βοήθησαν διαχρονικά στην τουριστική προβολή του τόπου μας και την οικονομική τόνωση της τοπικής αγοράς.

Ερώτηση 2: Πώς συμβάλλει το Φεστιβάλ στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας του τόπου μας;

Η συμβολή του Φεστιβάλ «ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΕΙΑ» βοήθησε και εξακολουθεί να βοηθάει στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας του τόπου μας. Η συμμετοχή των χορευτικών ομάδων της πόλης και των γύρω χωριών προβάλλουν την τοπική παράδοση του τόπου μας. Έτσι το κοινό που παρακολουθεί τις εκδηλώσεις γνωρίζει τους τοπικούς χορούς του ορεινού όγκου και το αντίθετο. Το ίδιο συμβαίνει και με τις χορευτικές ομάδες άλλων περιοχών της χώρας μας. Με τη συμμετοχή δε των ξένων χορευτικών συγκροτημάτων γίνονται συμμέτοχοι και της παράδοσης άλλων χωρών. Έτσι διαμορφώνεται μια νέα πολιτιστική ταυτότητα του τόπου μας, αφού δίνουν και παίρνουν νέα στοιχεία μέσα από τις ανταλλαγές.

Ερώτηση 3: Είστε ευχαριστημένη με την ανταπόκριση του κόσμου σε αυτό;

Στα Καραϊσκάκεια συμμετείχα διαχρονικά ποικιλοτρόπως. Σαν φοιτήτρια ως μέλος της χορωδίας της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Καρδίτσας το 1971, αργότερα ως μέλος μιας πλατιάς Οργανωτικής Επιτροπής το 1982 και το 1983, η οποία απαρτιζόταν από τον Πολιτιστικό Λαογραφικό Σύλλογο «Καραϊσκάκης» και από μια ομάδα πολιτιστικών συλλόγων του Νομού, που τότε πρωτοστατούσαν στην προσπάθεια δημιουργίας δευτεροβάθμιου οργάνου των πολιτιστικών συλλόγων του Νομού και φυσικά από το 1984 μέχρι το 2009 συμμετείχα σε όλες τις οργανωτικές επιτροπές. Μέσα από την πολύχρονη θητεία μου στην οργανωτική Επιτροπή των Καραϊσκακείων, έζησα υπέροχες στιγμές. Στη μνήμη μου είναι αποτυπωμένες οι εικόνες που έβλεπα, όταν πλησίαζε η ώρα έναρξης των εκδηλώσεων. Άνδρες, γυναίκες και παιδιά κατέφταναν χαμογελαστοί από όλες τις γειτονιές της πόλης μας για να δουν τα Καραϊσκάκεια, που ίσως ήταν για πολλούς η μοναδική έξοδός τους. Και το αναφέρω αυτό, γιατί με το που

τελείωναν περνούσαν να μας συγχαρούν και να μας αποχαιρετίσουν λέγοντας: « Τι κρίμα τελείωσαν πάλι τα Καραϊσκάκεια. Πάλι μέσα στα σπίτια μας και στη γειτονιά μας! Καλή αντάμωση του χρόνου στην πλατεία». Και έκανα τη σκέψη πως ίσως ήταν η μοναδική διέξοδος στα αδιέξοδά τους! Γενικά είμαι ευχαριστημένη, γιατί έζησα πάρα πολλές και όμορφες στιγμές που συχνά φέρνω στον νου μου με νοσταλγία!

Ερώτηση 4: Θεωρείτε ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσής του και αν ναι, σε ποιους τομείς; (υποδομές, πρόγραμμα, οργάνωση, στόχοι)

Πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης αρκεί οι οργανωτές και οι συνδιοργανωτές τους να φροντίζουν γι' αυτό και να μην επαναπαύονται σ' αυτά που βρήκαν καθιερωμένα από τις προηγούμενες οργανωτικές επιτροπές. Τα τελευταία χρόνια, όχι μόνο δεν πρόσθεσαν, αντιθέτως αφαίρεσαν πολλά, παρόλο που χρηματοδοτούνται με πολύ περισσότερα χρήματα από αυτά που έπαιρναν οι προηγούμενες διοικήσεις της Ένωσης Πολιτιστικών Συλλόγων, που είναι η κύρια διοργανώτρια διαχρονικά μέχρι σήμερα.

Ερώτηση 5: Πώς θα μπορούσε η συγκεκριμένη εκδήλωση να συνεισφέρει μελλοντικά στην περαιτέρω προβολή της Καρδίτσας και της Περιφέρειας;

Πέρα από την καλή φιλοξενία και το πρόγραμμα επί σκηνής των χορευτικών συγκροτημάτων στην πόλη και σε διάφορα χωριά, θα πρέπει μέσα στο πρόγραμμα να ενταχτούν και επισκέψεις σε αξιοθέατα του τόπου μας, όπως η Λίμνη Πλαστήρα, η Λίμνη και τα Λουτρά Σμοκόβου και οπωσδήποτε το Μαυρομμάτι, γενέτειρα του ήρωα Γεωργίου Καραϊσκάκη, που προς τιμήν του οργανώνονται οι ομώνυμες εκδηλώσεις κάθε χρόνο. Πώς όμως να τη γνωρίσουν, όταν ο δρόμος προς το μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου, όπου έζησε με την μητέρα του και ο δρόμος που οδηγεί στη Σπηλιά όπου γεννήθηκε ο ήρωας της επανάστασης του 1821 δεν είναι προσβάσιμος; Ευτυχώς που ο ακάματος εργάτης του πολιτισμού και θεματοφύλακας του «Μουσείου Καραϊσκάκη» Δημήτριος Γιώτης φροντίζει τα εκθέματα του Μουσείου που χάρισαν οι απόγονοι του ήρωα. Είναι, επίσης, παρών να ξεναγεί τους επισκέπτες, μεγάλους και μικρούς, που έρχονται από όλα τα μέρη της Ελλάδας, εκτός από τα συγκροτήματα που παίρνουν μέρος στα Καραϊσκάκεια. Καιρός είναι να φροντίσει η Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Καρδίτσας να βάλει στο πρόγραμμα και μια επίσκεψη στο Μουσείο «Καραϊσκάκης»

για να γνωρίσουν τα ξένα και ελληνικά συγκροτήματα την ιστορία και τα κειμήλια της οικογένειας Καραϊσκάκη που τα χάρισαν στη γενέτειρα του προγόνου τους ήρωα Καραϊσκάκη.

Παράρτημα 4- Συνέντευξη με τον κ. Χαράλαμπο Τσιάμη, ενός από τους διοργανωτές και βασικούς συντελεστές του Φεστιβάλ Αγρινίου (27/6/2026)

- **Κύριε Τσιάμη, πριν ξεκινήσουμε αυτή τη συνέντευξη, θα ήθελα να μάς παραθέσετε λίγα στοιχεία της ιστορίας του Διεθνούς Φεστιβάλ Χορών Δήμου Αγρινίου, καθώς υπάρχει έλλειψη πληροφοριών για αυτό στο διαδίκτυο.**

  Το Φεστιβάλ το ξεκινήσαμε το 1998 και γινόταν κάθε χρόνο. Εγώ συμμετέχω κάθε χρόνο ανελλιπώς ως σήμερα ως συντονιστής όλων των χορευτικών ομάδων. Δεν έγινε τότε που είχαμε τα Μνημόνια, στην κρίση από το 2009 έως το 2013. Το ξαναφτιάξαμε μέχρι το 2019. Σταμάτησε πάλι με τον covid και συνεχίσαμε από το 2023 μέχρι τώρα. Φέτος (2026) θα γίνει το 21ο Διεθνές Φεστιβάλ μεταξύ 22-28 Αυγούστου 2026. Θα φιλοξενήσουμε έντεκα ξένα συγκροτήματα από το Περού, το Μεξικό, την Ισπανία, τη Λιθουανία, την Κροατία, τη Σερβία, την Αρμενία, την Τουρκία, τη Γαλλία, τη Γεωργία και την Αίγυπτο. Θα πάρουν μέρος περίπου τριακόσιοι ξένοι χορευτές και άλλοι τόσοι περίπου από δέκα ομάδες του Δήμου Αγρινίου.
  Οι παραστάσεις γίνονται στο κέντρο της πόλης, σε επιλεγμένα δημοτικά διαμερίσματα του Δήμου μας, αλλά και σε άλλους Δήμους της Αιτωλοακαρνανίας. Προσφέρουμε δωρεάν μετακινήσεις από και προς τα ελληνικά σύνορα και αεροδρόμια, εκδρομές και επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, τη διατροφή όλων των ημερών και τη διαμονή σε σχολεία και δομές του Δήμου (λόγω έλλειψης ξενοδοχείων).

Ερώτηση 1: Κύριε Τσιάμη, από την πολύχρονη εμπειρία σας, αφού ασχολείστε από την αρχή της δημιουργίας του με το συγκεκριμένο Φεστιβάλ, πόσο σημαντική, πιστεύετε, ότι είναι η συνεισφορά του στην τοπική κοινωνία;

Την περίοδο του Φεστιβάλ η πόλη γιορτάζει. Άτομα από όλο τον κόσμο συμμετέχουν σε παρελάσεις, διδασκαλίες χορών, μαγειρικής, εκθέσεων παραδοσιακών φορεσιών, πάρτι κλπ.
Δουλεύουν οι χώροι εστίασης γίνονται γνωριμίες, ανταλλαγές μεταξύ των χορευτικών σε αντίστοιχα φεστιβάλ. Πλαισιώνουν πολιτιστικές εκδηλώσεις σχεδόν σε όλον τον νομό.

Ερώτηση 2: Πώς συμβάλλει το Φεστιβάλ στη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας του τόπου σας;

Πέραν των παραστάσεων που δίνεται η ευκαιρία να παρακολουθήσουμε όλοι μας, χορούς και έθιμα από χώρες που κάποιες τις ξέρουμε μόνο από το χαρτί… Υπάρχει και η συναναστροφή με τα μέλη των γκρουπ. Γνωρίζουμε τον τρόπο ζωής τους, τα ενδιαφέροντά τους, τις ανησυχίες τους (όλοι είναι νέοι από 18-40 ετών)

Ερώτηση 3: Είστε ευχαριστημένος με την ανταπόκριση του κόσμου σε αυτό;
Κάθε χρόνο, όπως θα δείτε και στις φωτογραφίες, στην έναρξη και την λήξη του Φεστιβάλ στην Πλατεία Δημοκρατίας έχουμε 3000 θεατές. Είναι η μεγαλύτερη συμμετοχή του κόσμου από τις πολλές εκδηλώσεις που κάνει ο Δήμος μας.

Ερώτηση 4: Θεωρείτε ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσής του και αν ναι, σε ποιους τομείς; (υποδομές, πρόγραμμα, οργάνωση, στόχοι)
Είχα την τύχη να είμαι στην θέση του συντονιστή του Φεστιβάλ από το 1998. Αρχίσαμε με 4-5 γκρουπ και με την βοήθεια και προτροπή όλων των δημάρχων μέχρι σήμερα έχουμε ξεπεράσει τα δέκα κάθε χρόνο.
Η πόλη μας την περίοδο αυτή (τον Αύγουστο, δηλαδή) έχει ζέστη. Οι δραστηριότητες πρέπει να γίνονται βράδυ. Προσπαθούμε να βελτιώσουμε την διαμονή στα σχολεία (έχουμε έλλειψη σε ξενοδοχεία) με κλιματιστικά και ανεμιστήρες. Με επισκέψεις των γκρουπ σε παραλίες του νομού.

Ερώτηση 5: Πώς θα μπορούσε να συνεισφέρει μελλοντικά στην περαιτέρω προβολή της πόλης του Αγρινίου και της Περιφέρειας;

Ο δήμαρχός μας σε συνεργασία με κάποιους δήμους του νομού στέλνει τα γκρουπ να συμμετέχουν και σε άλλες δικές τους εκδηλώσεις.

Αν έμπαινε και η Περιφέρεια στη διοργάνωση, θα μπορούσε το Φεστιβάλ να μεγαλώσει και σε χρονική διάρκεια, αλλά και σε συμμετοχές συγκροτημάτων και παραστάσεις σε όλη την Περιφέρεια.

Ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας!

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.